

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDÜS NÁNDOR

Felelős szerkesztő MARÓT SÁNDOR

Ki vált meg minket?

Irtá: Tabéry Géza.

Első luszturma kerekedik ki annak, hogy a történelem konnektorán Nagyvárad új hatalom áramkörébe kapcsolódott. Öt évvel ezelőtt, husvét elsőnapján. De én nem jubilálni akarok s a közel-múlt felidézésével a romániai magyar, sőt a román—magyar problémánál általánosabban emberi kérdést volna kedvem kifejteni véres héjjából, piros husvétnapra. Azt az öt év előtti husvétot mindössze azért cibálom elő, mert a kérdés horoszkópját akkor találtam meg egy csaknem anekdotaszerű epizódban. Sőt, ha egészen precíz akarok lenni, meg kell vallanom, hogy az epizód nem is husvétkor, hanem nagyszombat délután történt, mégis összefüggésben 1919. husvét eseményeivel.

Azon a napon a vágányok szabadok voltak: a bolsevizmus vörösvonata már kirobogott s helyén az impériumé még nem érkezett be Nagyváradra. Tétován, a maradás vagy menekülés dilemmája közt összeverődtek a város magyar forradalmárai. Legnagyobb meglepetésre egy igen exponált ur is megjelent közöttük, akinek a közvélemény szerint rég tanácsos lett volna elutaznia a közelgő események elől. Meg kell jegyezni, annak az urnak mérsékelt, józan szerepén igen sok mult, hogy Nagyváradon a kömmün nem követelt áldozatokat. A szinte kergető sürgetésre, nógatásokra, hogy azonnal üljön az első automobilra s hagyja el Nagyváradot, ez az ur így felelt:

— Nincs fantáziám ahoz, hogy akár a románok, akár az ellenforradalom hajam szálát is meggörbítsék. Nélkülöm bokáig gázoltak volna a vérben; nem, nekem nincs fantáziám az igaztalanság elképzeléséhez.

Amikor ezt a felemelt fővel tett kijelentést meghallottam, már homályosan éreztem valami bucsuzó, vérző mozzanatot, ami abban a pillanatban is általánosabb jelentőség erejével hatott, mint egy individuális embersors fordulópontja.

S ma, amikor mindenütt Európában és mindenütt a világon megszületett az ember korlátlan fantáziája, visszarémlik a kipusztult-fajta emberhít, amelyiknek még nem volt elég eleven képzelete, bizott a maga bőrének kockáztatásáig emberek, rendszerek igazságérzésében, bizott egy öt éves világháború gázságai s a forradalmak ismeretlenség alól már kilógó lólabák dacára is az emberi szolidaritásban, józanészen és jóérzésekben. Azt hiszem, minden baj forrása ott gyökerezik, hogy ma van fantáziánk a legelviselhetetlenebb dolgok természetéről elfogadására, igaztalanságok akcentálására,

holott ezelőtt ilyen fantáziánk a világ igazi üdvére: — hiánvzott.

A királyi pár Párisban

Páris, 1924. április 11.

Sétálok az utcán Párisban, ebédután — ez esetben tényleg „ballagtam éppen a Szajna felé” — és ahogy a Rue de Rivoli-ra érek, szembetalálkozom éppen a királyi menettel. Örömmel konstátálom, hogy milyen kis város ez a Páris és hogy amire otthon, Romániában nem volt alkalmam, azért ide kellett kijönnöm. Itt láttam először a királyt és a királynét.

Hogy itt láttam őket, az nem nagy csoda egyébként, mert Páris oly nagy pompával és szeretettel és diszszel fogadja a román királyi párt, mintha saját uralkodóinak a diszbevonulását ünnepné. Az uralkodópár már második napja van itt és ez csak éppen egy rövid látogatás lesz a városházára, de ime, az egész környék messzire diszlobogós, az utcák, maga a Hotel de Ville pazarul tarkállik a piros, sárga, kék és a kék, fehér, piros lobogók ölelkező kalászaival, a tükörsima faburkolaton apró kavicsok vannak frissen elhintve, diszbe öltözött rendőrök ezrei állnak sorfalat a járda előtt, amelyet átjárhatatlan, türelmetlen, kíváncsi tömeg tölt meg. Befurakodom és egy kávéház előtti székre állok fel én is. Mellettem egy újságárusnőnek van fapadja és faasztala: az üzleti szellemű nő lepakolja újságjait és ime már tele van bámeszkodókkal az asztal, a pad. Csak ekkor kér tőlük fejeként egy frankot a tulajdonosnő. Mindenki megfizeti és egy detektív, aki ott áll, nevetve hagyja helyben a kis üzletet. Az uttesten kerékpáros rendőrök cirkálnak és

középen egy kis autóban a Prefect de police, kis ember, szimatolva lohol előre, kémlel ide-oda, mint egy vizsla. A városok között mindenki a királynőről beszél. La reine de la Roumanie! Valóságos nimbusza van itt ennek a szépségéről híres királyi nőnek. A Hotel de Ville előtt megszólal a Garde Republicain zenekara: román indulót játszik. Egyszerre feltűnik egy század pompás lovaskatona; mind a Garde Republicain diszsz uniformisában. Tényleg csudás látvány. Gyönyörű fekete lovak, szép fekete férfiak, fehér nadrág, lakkesizma, piros-fekete posztönyereg, piros lobogós rézsizak. A lovak szőrére sakktáblaszerű mintázat van préselve. Jön a királyi kocsi: nagyszerű nyitott baktár, hét híresség men huzza, diszlovakos ülnek rajtuk, a lovak táncolva jönnek a zene ütemére. A király uniformisban, prémsapkával, barátságos mosollyal jobbra-balra szalutál. Mellette M. Millerand, a köztársaság elnöke cilinderben és egy magasrangu román tiszt. Jön a másik kocsi: az üdvözlő zaj, a lelkes ováció emelkedik:

„Vive le roi!”
„Vive la reine!”
Vive la Roumaine!”

Egy francia nő mellettem buzgón integet és valószínűleg románul akarván beszélni, így kiált fel: „Viva la Roumanie!”

Mme Millerand és mellette a királyi nő. Valóban, gyönyörű szép asszony. Meglepően fiatalos kinézetű. Mme Mille-

rand mellett az elnöknő leányának néz ki. Egyszerű öltözék, barátságos mosoly, közvetlenül, kedvesen integet a tömeg felé. Es utána újabb lovasszázadok és utánuk román és francia előkelőségek újabb díszfogatai. A közönség élénkül, mozgolódik. Megjegyzések. „Tu as vu? Ah, qu'elle était jolie, charmante!...”

Dr Erdész István.

A tanács felemelte a husárokat

Megkezdik a Kisplac parkírozását

A városi tanács tegnapi ülésén dr Vostinár János főjegyző felolvasta a város bérházainak lakóival kötött egyezséget a házbéremelésre vonatkozólag. A tanács tudomásul vette az emeléseket.

Ezután az ármegállapító bizottság jelentését olvasta fel a főjegyző. Megállapítja, hogy a liszt és kenyérrájakat, bár nem emelte a tanács, a legtöbb helyen mégis a barnakenyeret különként 8 leiről árusítják. Indítványozza, hívják fel a rendőrséget, ellenőrizze, hol van barnaliszt készlet és állapítsa meg, hogy ezek nem-e adták drágábban a barnakenyeret a megengedett árnál. Ha igen, a rendőrség indítson szigorú eljárás ellenük.

A marhahús árát két fokozatban kéri megállapítani az ármegállapító bizottság. Az elsőosztályú hus kilóját 24, a II-od osztályúét 22 leiben. A II-ik osztályba mellé, nyak-, borda-, lábszár- és tarja húst mérnek. A tanács Benedek tanácsos hozzászólása után csak egyféle hus állapot megkülönböztetést 23 leiben.

A borjúhús árát 26 leire, a sertés- húst 40 leire, a bárányhúst 26 és a zsírt 66 leire emelte fel a tanács. Ennél drágábban nem szabad a húst és zsírt árulni.

A hentesek a zsírt árát különként 72 leiben kérték megállapítani, de Jónás De-meter gazdasági tanácsos kijelenti, hogy szalonrúrt ma is vagonféltelben lehet kapni különként 56 leiről. Erre való tekintettel nem engedélyezett a tanács nagyobb emelést.

Köszeghy műszaki tanácsos a Kisplac parkírozására beérkezett ajánlatokat ismerteti. A legelőcsőbb ajánlat 2 millió 320 ezer lei, legdrágább 2 millió 100 ezer lei. Kívánva, hogy ez meghaladja az előirányzott másfél millió leit, ajánlja, hogy egyes részeket, így a szökőkutakat, csak jövőre készítsék el.

Benedek pénzügyi tanácsos álláspontja az, hogy egyszerűen el kell az egészet készíteni, mert jövőre csak drágább lesz. A tanács is e mellett foglal állást. A parkírozás munkáját május elején megkezdik és kilencven munkanap alatt be kell fejezni. A főmérnök kéri a pénzügyi tanácsost, gondoskodjanak megfelelő pénzforgatásról, nehogy a munka majd ezért megakadjon.

Olcsó húsvéti vásár!!

Női pongyolák — 150 Leiről
Női szövet ruhák — 300 „
Női szövet aljak — 200 „
Női kabátok — 550 „
Gyermekekruhák — 60 „

Model áruház Str. Viehuta (volt Szt. János-utca) 6

Bőg a bárány beg... be... be...

A „Bárány” áruházba menjünk be

Zöldfa-utca 8. alatt

Nagyon jól vásárolhat:

Röfist, cernát, DMC-t,

Menyasszonyi kelengyét,

Rövidruát, harisnyát

Nagyon olcsó árban ad

MOSKOVITS, Jorga (Zöldfa-u.) 8

A modern pictura szenzációi

Írta: Spiegel Frigyes

Teljesen új oldaláról mutatkozik be Fényes Adolf. A kiállításon még látható egy régebbi képe, egy esendélet, mely még teljesen az impresszionizmus naturalismus hatása alatt áll, kiváló kvalitásokkal, de valljuk be őszintén, minden lelki tartalom nélkül. Ezzel szemben újabb képei egészen más világba helyezik a szemlélőt. Mintha a mesék világa elevenednék föl előttünk, ha ezeket a képeket látjuk, ez a tökéletes elvonatkozás a természetből, a tisztára constructiv kompozíció alapján álló felépítés és a legjobb primitívek emlékeztető naiv bájoság valami oly különös zamatot adnak képeinek, melynek hatása alól alig tudja majd kivonni bárki is. Ennek a főfogásnak felel meg Fényes technikája is, egyszerű, sima, széles felületekből összerótt motívumok, mint a legjobb mesterek frescói, nyugodtan előkelő letompított színezés, a kép hatása a falon olyan, mint egy régi gobeliné.

A „Szerelemes kertje” című kép a kiállítás nagy szenzációja, teljesen újszerű és mégis olyan régi, mintha a Bronghiel és olasz primitívek művészete elevenednék föl a huszadik század nagy világháborúja után, mintha nyugvópontot keresnénk és találnánk a végtelen kínok és gyötörések közepette, melyek közt ma élünk az öreg, öreg mesék naiv világában. A „Szízet” című regetáj is ugyanilyen hatással van, míg a „Roccoco” című kis duo tökéletesen adja vissza ennek a kornak bájosan perverz vigását.

Ismét más hurokat pengtet Kádár Béla művészete. Ő mindig a dekoratív kompozíció alapján állt és sohasem barátkozott az impresszionizmus természet rajongásával. Régebbi festményei, mint a „Nőablás” és a „Megvadult lovak” gyönyörű példái a komplikáltan összegemolyodó kompozícióknak, uralkodik bennük a rajz, a szín, mintha csak illusztrációként kísérték a szigorú vonalat. Művészetének második fázisát mutatják a „Postakocsi”, „Pihe” és „Csillagos ég” című vásznai, melyekben az előbb említett kvalitásokhoz még két új hang vegyül, technikailag az impresszionizmus festési tudása a széles nagy színtartományba való ábrázolás, kifejezésben pedig valami naivan romantikus humor, mely a „Franz Hols”-szerű bravúrral megfestett „Ónarek”-nél már a groteskségig fokozódik. A mester harmadik fázisát, a „Hid alatt” és „Kocsmások” című képek képviselik, melyek az expresszionizmus leszűrt mesterművei. Itt ennek az expresszionizmusnak, valamely lelkihangulat kifejezésének rendelődik alá minden, éppúgy a vonalak vezetése és a szín, mint a tényleges természetből való teljes elvonatkozás. Kádár művészete egy nemrég lezajlott berlini kiállításon óriási feltűnést keltett, mely a képeknek mesés árakon való elkapkodásában nyilvánult meg.

Nyolcvanezer leit sikkasztott egy váradai kivándorlási ügynök

Nagyvárad utcáit sűrűn tarkítják a kivándorlási irodák — a hajótársaságok — hatalmas cégtáblái: A viharzó tengeren uszik a hatalmas hajó, a hullámok csapkodnak és a fedélzet felé van kalapot lengető kivándorlókkal. Nemcsak a tenger viharos a hajók nyomán, hanem sokszor dühnek viharok a hajótársaságok tájékán is. A „Nagyvárad” már az elmúlt hetekben is letelepített egy társaságot, akik egy diplomáciai személy bevonásával dupla árat kerlet a kanadai vízumért a hiszékeny parasztoktól. Most újból egy hajótársasági tisztviselő károsított meg több mint tíz embert, akik Amerikába szándékoztak utazni. Az amerikai utlevél és a vízum megszerzéséig hallatlanul tekervényes utakon kell eljutni a kivándorlónak és ezt a helyzelet használják ki az ügynökök az emberek megzsarolására.

Goldberger Miklós, a Norddeutscher Lloyd hajótársaság nagyváradai fiókjának volt alkalmazója. Megjelent nála egy ladusi asszony, akinek férje már Amerikában van és kérte, hogy az utlevélet szerezzék meg számára. Goldberger négy, majd hatezer leit vett fel szabályszerű nyugta ellenében az asszonytól „töltés” címen.

Az asszony várta az utlevélet, de ez csak nem akart elkészülni. Többször kérésre a Norddeutscher Lloyd helyiségében, ahol Goldberger ügyes fogásokkal mindig elutasította. Egyzer ezután már nem is találta az asszony Goldbert az irodában. Azonnal jelentést tett ennek az olasz-i rendőrségi hatóságnak és sikkasztásért jelentette Goldbert.

Amikor a rendőrség emberei megjelentek a Norddeutscher Lloyd helyiségében, Bus Lajos, a nagyváradai fiók új vezetője tudatára adta a rendőrségnek, hogy

Goldberger sok más embert is megkárosított a Norddeutscher Lloyd nevében és a károsultak összeírásán most fáradozik.

At is adta a rendőrségnek a megkárosítottak listáját. A sikkasztott összeg meghaladja a 60—80 ezer leit. Bus Lajos a Norddeutscher Lloyd nevében is fejelentést tett Goldberger ellen, aki az adatok szerint Bukarestben tartózkodik.

Az olasz-i rendőrségi hatóság táviratilag kérte a bukaresti rendőrséget, hogy tartóztassák le és kísérjék Nagyváradra Goldberger Miklóst a sikkasztó kivándorlási ügynököt.

Legjobb a „DORA” féro és alsó szál. — Kapható kizárólag a Fischer áruházában, Sas passage.

Húsvéti műsor!

Április

20

vasárnap

21

hétfő

22

kedd

23

szerda

DORIAN FILMSZÍNHÁZ.

Amikor a fények kialusznak

Japan gráné 6 felvonásban

Előzőleg egy ☐ burleszk

Ecce homo

Misztérium 5 felvonásban

Rendezte: BUCHOVETZKY, a „Nagy Péter óár” rendezője

DORIAN FILM

Előzőleg egy legújabb FATTY-kép

ASZÓDINÁL

külön húsvéti osztály (כשר שר פסח)

Fehér cukor, csokoládé, szilva, cérés, plantol, mindentéle fűszerárú, paprika, ecet, só, Szentjános kenyér kilója 18 lei
húsvéti-szilvórium, finom kávé és Frangk.

Néhány szó a vízvezetési díjakról

Irta: Kőszeghy József főmérnök

A múlt hét folyamán több várad újság foglalkozott a vízvezetési kérdésekkel. A Nagyvárad egyenesen hozzám fordult azzal a kívánsággal, hogy szállítsuk le minél előbb a százalékos vízdíjakat, mert érthetetlennek tartja magatartásomat, amikor az általános zúgolódás dacára sem akarom belátni, hogy a házbérek rohamos emelkedésével a vízdíjvédelem is megduplázódik.

Azt, hogy a százalékos vízdíj erősen sújtja a lakbérket s hogy ez a rendszer nem mondható teljesen igazságosnak, magam is belátom. Tulajdonképpen a vízmérő rendszer az egyetlen igazságos megoldása a vízvezetési költségek fedezésének. Ezt a rendszert azonban a vízmérők rendkívül magas árai folytán, éppen a fogyasztók érdekeire tekintettel, nem tudjuk most bevezetni. Természetes tehát, hogy nincs megelégedve a helyzettel senki, akinek lakbér-szállalékokban sokat kell fizetnie. Ez azonban még mindig nem ok arra, hogy a vízmű ellen és annak vezetője ellen a hangulatot mesterségesen kelljen stimálni, amikor egyébként kétségtelen, hogy a várad vízvezetési mű, sui generis, Romániának minden tekintetben a legjobb közműve. Ugy láttam, hogy az észrevételek nagyrésze személyeskedő volt, hiján minden objektív háttérnek. Ezért nem válaszoltam eddig sok nagy hangul, de egyébként teljesen üres felszólalásra. Most azonban úgy látom, hogy a Nagyváradnak komoly aggályai vannak; készséggel állók tehát költönek, hogy eloszlassuk a kételyeket és megnyugtassuk a közönséget, hogy aggályai és bizalmatlansága teljesen indokoltak.

A Nagyvárad cikkírója azt hiszi, hogy a vízdíjak ugyanabban az arányban emelkednek, amilyen arányban nőnek a házbérek. Azt hiszi továbbá, hogy a mostani 12 százalékos vízdíjvédelemmel a kiadásainkat fedezni tudjuk. Ez a két föltevés hamis. Amikor a vízvezetési alap költségvetését felállítottuk, egy munkaprogramot is kijelöltünk s a csatornázó munkákra tetemes összeget állítottunk be. Ugyanakkor a százalékos vízdíjakat én 15 százalékban kívántam megállapítani. Az igazgatóság, tekintettel arra, hogy májusban lényegesen több házbéremelkedés várható, egyelőre a tavalyi 12 százalékos vízdíjat hagyta rendelkezésemre azzal, hogy a végleges vízdíj-kulcs megállapítását arra az időre tartjuk fenn, amikor az új házbérvédelem szám-szerű összegét már ismerni fogjuk.

Annak, hogy 15 százalék helyett 12 százalékos vízdíjat kaptam, természetesen következménye volt, hogy a csatornázó munkák nagyrésztét egyelőre töröltük a programból; megvárjuk, míg a számszerű eredmények a költségvetés fedezeti részében kielégítőek lesznek. Ezzel tehát tulajdonképpen már mindent megmondtam. A közönség láthatja, hogy mi most a vízdíj-szállalék kulcsának megállapítását illetően várakozó állásponton vagyunk. Az eredeti programunkat, nevezetesen a Csengeri-utca vidékének és a Damjanich-utca vidékének lecsatornázását, természetesen szeretnénk végrehajtani, mert ezt az érdeklő közönség nagyon sürgeti. Hogy mennyiben lesz erre módunk, ez a lakbérjévedelem emelkedésének mértékétől függ. Világos, hogy ha a lakbérjévedelem olyan magas lesz, hogy a vízdíj-kulcs jelentősen leszállítását megengedi, akkor a leszállítást minden habozás nélkül végre is fogjuk haj-

Arviz Váradvelencén

Tegnap délelőtt tíz óra után a Pece kilépett a medréből és elborította a váradvelencei közbirtokosság legelőjét. A víz percek alatt emelkedett és egy félóra alatt már elborította a Kesztyűs és Bernát-telepet, amelyet most építettek be házakkal. Csupa kis emberek háza került víz alá. A déli órákban a víz másfél méterre emelkedett és teljesen körülzárta a telenen épült mintegy huszonegy házat. A Kertész-utcaon lehet megközelíteni legjobban az áradás területét. A zuhogó esőben megdagadt csatornák szaladnak a felfuvalkodott Pece felé. Kertész-utca 25. számú ház nyílik le a Kesztyűs-telepre, annak az udvarán jutunk le mi is a kétségbeesett emberek panaszait hallgatva. Azt hiszik, hogy mi hatósági emberek vagyunk,

mert délután három óráig Dancu rendőrkapitányon kívül hatósági személy nem volt kint a helyszínen.

Amikor kiértünk, Novák János cipész most épült háza omlik össze a szemünk előtt. Novák idejében kimentette családját, de butora, műhelye odaveszett. Szuper Károly cipész és Zsöfnák István közműves betonlapozatu vályogházuk szintén körül van zárva a szennyes és sebesebben rohanó vízzel. A két család megbent,

a másfélméteres vizen keresztül már nem lehet kigázolni és a mentők megfelelő segédesszközökkel még nem érkeztek ki.

Kétségbeesetten kiáltoznak segítségért, de nem tudnak rajtuk segíteni. Hogy mi lesz velük? Vagy összeomlik a ház és bent pusztulnak, vagy talán kivárják, míg visszahúzódik a víz a medrébe.

A víztömeg percről-percre nő.

tani, senkinek sem állván érdekében, hogy a városi vízmű jövedelmeinél a különben is sok gondnal küzdő polgárság pénzét tezeareadjuk.

A folyó évi költségvetésben a vízvezetési és csatornázási díjakból összesen 6.385,620 lei bevételt irányoztunk elő. Ennek a jövedelemnek több apró tételei kívül, a leglényegesebb tételei a következők: Víz-mérők után fogyasztott vízért 700,000 lei;

Különleges vízdíjakért, fürdőszobák, külön-csapok stb. 1.650,620 lei;

Szállalékos vízdíj 2.700,000 lei;

Szállalékos csatornadíj 1.360,000 lei.

Meg kell itt jegyezni, hogy a százalékos csatornadíjakat csak azok az utcák fizetik, ahol a közcsatorna már kiépült.

A fenti számadatokból látható, hogy a 6.485,620 leinek a százalékos vízdíj mintegy 41 százaléka, a csatornázó díj pedig mintegy 21 százaléka csupán, tehát a jövedelem többi részére a házbérvédelmek emelkedésének befolyása nincs. Még rosszabbul áll ez az összehasonlítás, ha a vízvezetési alap összes jövedelmét vizsgáljuk. Az összes jövedelmek amelyekben a pénzmaradványok, be nem hajtott követelések, rendkívüli bevételek és magánfelek részére teljesített munkák után esedékes bevételek mind be vannak állítva, 8.681,000 leit tesznek ki. Ennek a tételnek a százalékos vízdíjak csak 31 percentjét, míg a százalékos csatornadíjak csak 15 százalékát teszik ki a költségvetés szerint. A százalékos víz- és csatorna-díjak tehát az

Most a váradszőlősi várhoz megyünk ki. A velencei közbirtokosság legelője teljesen víz alatt. Itt lépett ki a medréből a víz és most már ott áll az országot szérlén, hogy még nagyobb tömegben zuduljon át a Kesztyűs-telepre.

A járványkórház épületömbje is veszélyben van, ha ilyen mértékben folytatódik az áradás.

Ugyancsak veszély fenyegeti az Első Erdélyi Fesztékgár telepét is, amelynek külső falait már öntözi az áradat. A kétségbeesett emberek csákányokkal próbálják ártörni a gátat, hogy visszakényszerítsék a Pecét a medrébe. Szenvedélyes kifakadások hangzanak el, hogy semmit sem törődnek ezzel a várossal és minden évben megismétlődik ez az áradás.

A félírfürdői vasutvonalat Rontónál mintegy 50 méter távolságban szintén elborította a Pece.

amelynek a vize egyre gyarapodik a hegyekből leömlő esővízzel. Délután négy óra után még nem sikerült átvágni a Pecet gátját és ebben az időben újból nagy víztömeg jött le a hegyekből.

Csak most látszik valóban, mennyire el van hanyagolva ez a városszész. Olyan nagy a sár, hogy szinte lehetetlen a járás még a gyaloguton is. Kint a kocsitton pedig elképzelhetetlen a sár.

A lakásukból kiűzött emberek kétségbeesetten nézik a víz pusztítását, de nem tudnak segíteni és kénytelenek magukat megadni a sorsuknak.

Délután három órákor Kőszeghy József főmérnök megjelent az árvíz területén és megtette a szükséges intézkedéseket a további áremelkedés megakadályozására.

(—)

összes jövedelmeknek csak 46 százalékát teszik ki. Nem áll tehát az, hogy a vízvezetési összes jövedelmek a nyers házbérvédelem emelkedésével arányosan növekednek. Mert ha például a nyers házbérvédelem 50 százalékkal emelkedne, akkor ennek az emelkedésnek a vízvezetési bevételeknek csak 46 százaléka van befolyása, ami azt jelenti, hogy az össz-jövedelem akkor csak 23 százalékkal emelkedne a folyó évi költségvetésben. Később, ha a háborus hátralékok lényegesen lepadnak, egy más költségvetésben, lehet, hogy a nyers házbérvédelem emelkedésének már erősebb befolyása lesz az össz-jövedelemre. Mindazonáltal kétségtelen, hogy ha a mai 22 és fél millió házbérvédelem lényegesen emelkedni fog, akkor ugyanazt a szükségletünket lényegesen kevesebb újbérvédelem százalékkal lehet fedezni. Húsz esztendővel ezelőtt 3 százalékos kulcs is elég volt. Amilyen arányban visszatér a konszolidáció, más szóval, amilyen arányban lesznek emelhetők a házbérek a piaci árak helyzetéhez képest, ugyanolyan arányban fog csökkenni a vízdíj-szállalék kulcsa is.

A közönség akkor is meg lehet nyugtatva, ha valamely zárszámadásban nagy felesleg mutatkozik, mert minden ilyen felesleg az üzem pénztárában marad bevételeként a jövő évi költségvetés számára. Más szóval az annyit jelent, hogy a múlt évi pénzmaradványok a folyó évi százalékos kulcs megállapításának előnyére szolgálnak, mert ma például, amikor a házbérvé-

Uridivat különlegességek saját varrodámban készült
uri fehérneműek és kelengyék

legsolidabb árakban **Lengyel** uridivat üzletében.
Ferdinand király-ut 5.

védelem 1 százaléka 225.000 leinek felel meg, a vízvezetési üzemi pénzmaraiványok minden 225.000 leies része 1 százalékos új vízdijapasztást jelentett a költségvetésünkben.

A vízdíjszázalékokat lehetett volna valamivel alacsonyabban is tartani, ha nem kellett volna biztosítanunk a vízmű üzemképességét az által, hogy a Kolozsvári úti telepen két új szivattyugépet állítottunk fel. Sajnos, a folyamatos munkák töltünk még mindig kívánnak költséges tevékenységet. A háború alatt a partbiztosítások, kőhányások és fenékgátak nagyrésze tönkrement. Azok közül a legényesebb hibákat már kijavítottuk, de folytonos és további munkára van szükség, hogy a Körös medrét tökéletesen biztosíthassuk. Így meg kell fejelní még egy néhány fontos fenékgátat, meg kell fejelní a partbiztosító kőhányások nagyrésztét. Mindez kő- és betonmunkával jár és bizony ez a munka évenként még súlyos százezreket fog költségvetésünkben igénybe venni. Egyébként is egy magas árvíz a Körösben mindég csúszál néhány százezer lei kárt. Az is megfontolandó, hogy a Körös-oldali vízműtelep régi kazánjai már nagyon régen vannak üzemben és az ottani gőzgépek hatástalok is nagyon rossz már. Amint a konszolidáció beáll, ezeken a gépeken is kell segíteni. Szóval, amint látható, nem lehet kilátásba helyezni azt, hogy a vízműnél költséges munka nélkül az üzem biztonságát és a vízmű standardját fenn tudjuk tartani.

A csatornázásnál elkerülhetetlenül szükséges és fontos munkák várnak reánk. Vannak a városnak olyan részei, amelyek pandivül sokat szenvednek a talajvíztől. Ilyenek a Damjanich-utca vidéke és a Szendrői-utca vidéke. De van a városnak még több része is, ahol a csatornázás égetően sürős és szükséges volna. Ebben az esztendőben legalább annyit szeretnénk megcsinálni, hogy ennek a két fontosabb munkának egy részét lefejtethessük.

Mindezekből látható, hogy mi a kérdést a legszélesebb horizonton kezeljük és mindenféle szempontot, az adózó polgárság teljesítő-képességének viszonyait is figyelembe vesszük. Inkább elodázzunk nagyon sürős munkákat, csak hogy ne kelljen túlságosan megterhelni a közönséget. Amit mi a közönségtől kérünk, az okvetlenül szükséges. Terveinket az igazgató-bizottság bírálja felől. Nincs tehát komoly ok az aggodalomra a közönség részéről, különösen nincs értelme annak, hogy teljesen tájékozatlanok fujják meg a harci riadót a városi vízmű vezetősége ellen, ment egy kis fáradtsággal és utánjárással mindenki megkaphatja nálunk a legteljesebb felvilágosítást.

A mi közönségünk el van kényeztetve. Ha más városok közüzemi viszonyait vizsgálják, akkor azt fogják tapasztalni, hogy olyan kedvező viszonyok, mint Váradon, sem az üzem szolgáltató képessége, sem a közönség gazdasági megterhelése tekintetében sehol sem találhatók.

STAR CSERÉP

ORADEA-MARE - NAGYVÁRAD

Star 1925-ös cserép
Star trancia cserép
Star kétfüli szalag cserép
Star egyfüli szalag cserép
Star hódfarkú lapos cserép
Star prima fali téglá.

Nagy fizetésektelenség Nagyváradon

A nagyváradai törvényszék oszdhivatalához tegnap kérvényt adott be a Romano-Italians, villamos berendezést gyártó vállalat tulajdonosa, Germano Barbetti, amelyben bejelenti, hogy fizetéseit beszünteti és kéri a kényszer-egyezségi eljárás megindítását. Hitelezőinek 20 százalékos kvótát ajánl fel.

Barbetti Germano a következőkben mondja el fizetésektelenségének történetét. 40.000 lírával kezdte meg vállalkozását, amelyből megvásárolta a gyárhelyiséget, irodát rendezett be, vásárolt anyagot s így minden pénzt befektette vállalatába. Később tehát kénytelen volt hitelben vásárolni gépeket és nyersanyagot. 1923 decemberében már fizetési nehézségek merültek fel, nagy összegek váltak esedékesekké, az iktasszó megrekedt, az árukat csak hitelben vásárolhatta s nem tudott eleget tenni fizetési kötelezettségeinek.

Ami pénzt kapott, abból a tisztviselőket s a személyzetet fizette. Hitelezői perelni kezdték, végrehajtást vezettek ellene, ami rossz hatással volt az üzletmenetire s véül fizetéseit be kellett szüntetni. Vagyona 676 257 lei, követelése 106 938 leire mennek, adóssága 1 856 123 lei. Hitelezői közt vannak nagyobb összegekkel: a Magyar Olasz r-t. 664 562, I. Nacht Kolozsvár 71 000, Tóth Kálmán Nagyvárad 23 000, Arico Bucarest 41 000, Friedlaender Hermann 25 000, Tungsram Temesvár 42 000, Aechner Lipót 374 000, Schwartz és Ullmann 135 000, Murašan Ivan Telegraf 40 000, Cuda Romulus 100 000, Hagymási Fülöp 25 000, Economia 24 000, Diósi Lajos és fia 7 000. Árúhitelezője 26 van, köztük Andrányi K. és fia 25 000, Comerciale Bucuresti 110 000, Rglér József utóda 100 000, Pállos Temesvár, Nagyváradai Napló, Keleti Újság, Poldahütte Kolozsvár, Pásztor Éde.

A céget Meier Béla dr képviseli. A törvényszék a napokban tüzi ki a tárgyalást.

Husvétra

Zománcedény, üvegáruk, porcellánok háztartásicikkek alkalmi vétele

Farkas áruház

bazáráruk Zöldfa-u. 5. kosáráruk
porcellánjavítás babajavitás

ILIDONSÁGOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Strada Printul Carol (volt Szilágyi Dezső-utca) 6
Kiadótulajdonos: Sonnenfeld Adolf Részvénytársaság
Telefon 38.

Előfizetési díj helyben egész évre 600 lei, félre 300 lei, negyedévre 150 lei, egy hóra 50 lei; vidéken egész évre 720 lei, félre 360 lei, negyedévre 180 lei, egy hóra 60 lei.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad a kiadóhivatal és a Hegedűs Hirlapiroda, (Telefon 13-01.)

Mosoiu miniszter Nagyváradon

A hadsereg bevonulásának évforduló ünnepségei

A hadsereg bevonulásának ötödik évfordulóját ma délelőtt nagy ünnepséggel fogják megülni. Az ünnepély programja a következő:

Délelőtt 10 órakor Te Deum a gör. keleti templomban.

12 órakor ünnepség a városházán, ahol megnyitót beszédet mond dr Popovici Miklós prefektus, azután ünnepi beszédet tart Ciorogariu Romulusz gör. keleti püspök.

Este fél 9 órakor a színházban ünnepi előadás lesz, amikor a Curcani című nemzeti darabot fogják játszani.

Az ünnepségre az éjszaka megérkező zett Mosoiu tábornok dr.

A husvéti istentiszteletek

Krisztusnak feltámadási ünnepén a nagyváradai templomokban a hívők nagy serege vett részt nagyszombat délutánján. A halleluja messze hirdette a feltámadást, a harangok zugása mellett és ma a nagy ünnep első napján az összes keresztény egyházakban ünnepi istentiszteletet tartanak. A székesegyházban a vasárnapi szentmisét dr Bjelik Imre apostoli kormányzó szolgáltatta fényes segédlettel. A szentbeszédet ugyancsak az apostoli kormányzó tartja délelőtt tíz órakor.

A plebánia-templomokban a husvét első és másodnapján 9 órakor szentmise. Az ünnepi beszédeket a plebánosok tartják.

A református templomokban a hus-

Világláger! Apolló mozgó Világláger!

Folyó hó 20—21—22 és 23-án

vasárnaptól—szerdég

Állatok mint emberek

vagy

Ilona szenzációs kalandja

A világ legnagyobb állatfilmje. — A filmen csak állatok játszanak!

Előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor.

Vasárnap délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal!

Egyik meséli a másiknak

hogy milyen olcsón lehet vásárolni jó és illem cipőket a

Selejtes cipőáruházban

Str. Teatrului (Színház-utca) 4. szám. 242

vétii istentiszteletek sorrendje a követ-
kező:

I. Husvét első napján. Olasziban: délelőtt 10 órakor Sulyok István, énekel ifj. Horthy Dezsőné Csígyi Ella hangversenyének vezetője és az újvárosi énekkar, délután fél 6 órakor Molnár Sándor legátus; Újvároson: délelőtt 10 órakor Csernák Béla; énekel az olasziai énekkar, délután 3 órakor Gargya Géza. Velencén: délelőtt 10 órakor Kiss Károly; énekel a velencei énekkar; délután 3 órakor Miske Lajos legátus szolgál.

II. Husvét másodnapján. Olasziban: délelőtt 10 órakor Miske Lajos legátus; Újvároson: délelőtt 10 órakor Molnár Sándor legátus, délután 3 órakor Miske Lajos legátus; Velencén: délelőtt 10 órakor Kiss Károly és délután 3 órakor Molnár Sándor legátus szolgál.

Kereskedők gyűlése a lakbérleti törvény ügyében

A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok nagytermében folyó hó 21-én, hétfőn délután 5 órakor dr. Fried János, a Csarnok titkára előadást tart a lakbérleti törvénynek a kereskedőket érintő rendelkezéseiről és javaslatot terjeszt elő a kereskedőknek, a tulolt bérigényekkel szemben szervezendő óvóvédelmi akciójára vonatkozólag. Az előadás felkéri a Csarnok tagjait, hogy az előadásra teljes számmal résztvenni szíveskedjenek.

• Európa minden fürdőhelyének prospektusa az utazóközönség rendelkezésére áll a menetjegyirodában.

• LÁPUNK legközelebbi száma az ünnep miatt szerdán, a rendes időben jelenik meg.

• A rendőrprefektus hazaérkezett. Catana V. Aurél rendőrprefektus, aki családi ügyekben több napon keresztül Jassiban és Bukarestben tartózkodott, tegnap délután visszaérkezett Nagyváradra és ma újból átvette hivatala vezetését.

• Rimanóczy-utcán Kertész Reklámfizetésben divat női köpeny, kosztüm- és ruhaszövetek, selyem matracok, vásznak és mosó-árak olcsóbbak, mint bárhol.

**KIURINA
LEVER**
egyetlen
dal-estélye
Május 5
Jegyek a Hegedűs Hírlapirodában

* Uj román napilap. Ma délután Sentinelă (Őrszem) címen új román napilap jelenik meg Nagyváradon. A lap tulajdonképpen május 1-én indul meg és most csupán ünnepi számot ad ki az egyezsülés évfordulója alkalmából. A Sentinelă alapítója és főszerkesztője Negulescu Athanasz volt earedes, orsz. képviselő, aki a lapot teljesen szabadelyű sajtóval szemben elhajtja vezetni, nemzetiségi egyenjogúságot, megértést, felekezeti békét és gazdasági konszolidációt akar hirdetni. Meggyőződésünk, hogy az ő személye valóban garancia is arra, hogy olyan organumot kapunk, amely nem az ellentéteket fogja szítani, nem a kisebbségek ellen fog küzdeni és nem áll be az antiszemitizmus bajnokai közé, hanem ellenkezőleg: társadalmi és nemzeti kiegyenlítődést propagál. A lap felelős szerkesztője Bota György, a román publicisztikának ez az intelligens és tehetséges tagja lesz.

* A muzeum megnyitása. A muzeum vasárnap, április 20-án megnyílik. Nyitva van minden vasár- és ünnepnap délelőtt 10—12 óráig, d. u. 3—6 óráig és minden csütörtökön d. u. 3—6 óráig. Beléptidj 1 lei. Az előnékség.

* Lasker Emánuel lett a newyorki sakkverseny győztese. Berlinből jelentik: Newyorki lapjelentések szerint kihirdették a nemzetközi sakkverseny eredményét. Az első díjat Lasker Emánuel nyerte el 16 ponttal, husz játékból. Második lett Capablanca 14 és fél, a harmadik Aljechin 12 ponttal.

* A víza és csatornázási díjak leszállítása érdekében f. hó 21-én, hétfőn d. u. fél 5 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara nagytermébe nagygyűlést hívunk össze, mely alkalommal az új lakbérleti törvényt is ismertetni fogjuk. Kérjük bérletársainkat, hogy a gyűlésen tömegesen résztvenni szíveskedjenek. Lakásbérlet Szövetsége.

* Közgazdasági Évkönyv. Rados Móricz és Székely János szerkesztésében, a Consum kiadásában megjelent az 1924. évi Közgazdasági Évkönyv. Teljes indokkal nevezik a szerzők a munkát Erdély gazdasági lexikonjának, mert ebben a közel 500 oldalas könyvben a szó szoros értelmében minden bennefoglaltatik, amit a közgazdasági élet bármely ágában működő egyének tudnia kell. Törvények, rendeletek, vámtügyi eljárások, közgazdaság, igazságszolgáltatási döntések, a termelés ismeretéhez szükséges összes tudnivalók, kereskedelem, ipar, bányászat, export, hitel, valuta-ügyek rendszeresen áttekinthetően csoportosulnak benne. Egyik legértékesebb része a közgazdasági kompassz, amely Erdély közgazdasági alapításait, vállalatait, intézményeit, abszolút tökéletes pontossággal mutatja be. A gyönyörűen kiállított vaskos kötet nélkülözhetetlen munka.

* Felhívás a cipésziparosokhoz. A cipészipari szaktanfolyam f. hó 21-én, hétfő délelőtt 10 órakor tartja iskolazáró ünnepélyét az ipariskola Szarvaszky-utca 7. szám alatti helyiségében, hol a tanítás eredményéről a tanítványok bizonyítványukat átvethetik. Kérjük a tanfolyam hallgatóit, teljes számban megjelenésre. Tisztelettel az Iskolabizottság.

* A husvétii kiállításon részt vett Székely Zoltán és neje által vezetett első nagyváradai perzsaszőnyegszövő műhely is, mely mellett nem lehet csak úgy szó nélkül elmenni. Ez volt a kiállítás fénypontja. A látogató közönség nem akarta hinni, hogy ezek a szőnyegek itt készülnek, oly pontos a munka és a színek oly gyönyörűen vannak összeállítva, hogy bármely eredeti perzsával felveszik a versenyt. A perzsaszőnyegszövő terén ilyen szép eredményt még senki nem ért el. Ezt csak olyan

hosszu gyakorlat és a szőnyegszövés egy alapos tanulmányozása és ismerete után érhető el, mint amilyen a vezetőik rendelkeznek, akik ezt a gyönyörű s oly sok embernek kenveret adó háziipart egész Nagyromániában elterjesztették. A hatóságok és az iparkamarától megjelent urak hosszabb ideig tartózkodtak a sátor előtt és melegen gratuláltak az agilis házaspárnak. A látogató közönség valószággal ünneplte a kiállítót, kiknek ez nem első sikerük volt, mert már több kiállításról is hozták el szőnyegjeikkel az első díjat.

* K. K. A. S. E. Nagyváradon vasárnap az Egyetértéssel hétfőn pedig a NAC-al fog mérkőzni. Miután a mérkőzés barátságos, azon részt vesznek a KASE színeiben az új játékosok, köztük a Váradról is jól ismert Kereszturi is, stb. Tekintettel arra, hogy a csapat erős összeállításban jön le Váradra, a mérkőzés iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg. A mérkőzés mindkét nap fél 5 órakor kezdődik.

* Kiurina és Leuer hangversenye. Érhető érdeklődés várja Nagyváradon a bécsi opera két világhírű tagjának, Kiurina Bertának és Leuer Hubertnek vendégszereplését. Mindketten elismert nagyságok, akik a legnagyobb világvárosok koncertpódiumain arattak sikereiket. Erdélyi turnéjuk megszervezése igen nagy áldozatokkal járt, de meg vagyunk győződve róla, hogy a közönség hálás lesz ezért a zenei szenzációért, amelyhez hasonló régóta nem volt Nagyváradon. Jegyeket a Hegedűs Hírlapirodában lehet előjegyezni.

* Dalestély. Az Újvárosi Ref. énekkar május 3-án tartja műsoros dalestélyét a Kath. Kör nagytermében. Ugy a rendezőség, mint a műsor szereplői lázas munkával és serényen buzgólkodnak, hogy az estély minden tekintetben sikerüljön. A tiszta jövedelem egyházi célt szolgál. Jegyek előre válthatók ifj. Cser János pénztárosnál és az énekkar tagjainál 50, 40, 30 és 20 leies árban.

* Vászón. fehérnemű, asztalneműek, szőnyeg, függöny, ág és asztalterítők legolcsóbban Cziller Imre nagyáruházában.

* Kocsigyártó iparosok gyűlése. Felhívjuk az Ipartestület kötelekbe tartozó összes kovács, kerekgyártó, nyerges és fényezőiparosokat, hogy f. hó 21-én, azaz hétfőn, ünnep másodnapján d. u. 3 órakor az Ipartestület helyiségébe rendkívül fontos szakmai ügyben tartandó közgyűlésre megjelenjenek szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

Vigadó mozgósínház

Vasárnap—hétfő
szenzációs bemutató

Az óriások harca

Kalandor dráma 6 felv.

A főszerepben:
AUSONIA

A fél 4 óras előadás mindkét napon
mérsékelt helyáru

UJHELYI női kalap üzletét hatósági engedéllyel kiárusítja

minden elfogadható árban. Kicsinyben és nagyban is. — Strada Rimanóczy-utca 2. szám

* **Halálozás.** Valki Juliska fiatal életének 20-ik évében, özvegy édes anyja Valki Jánosné és testvérei mély fájdalomra elhunyt. Temetése ma, vasárnap délután 5 órakor megy végbe az Aradi-úti gyászházban.

* **A „Temesvári Sörfőzde R.T.” felismerve a szükségességét, valamint eleget téve külföldön járt honfitársaink és Romániában megforduló külföldiek élénken megnyilvánult azon kívánságának, hogy különösen a nyugati államokban, közkedvelt nemzetközi itallal szolgáljon, elhatározta, hogy egy új, különleges főzetű sörrel lép a piacra. Ez egy, országunkban még elő nem állított rendkívül erős fekete sör. Főleg Angliában „Porter” elnevezés alatt ismert legfinomabb fekete-sörrel hasonlítható össze. Innen nyerte „English Porter” nevét. Felülmulja az eddig bármily néven forgalomba hozott sötét söröket, miért is össze nem tévesztendő esetleg hasonló nevű más fekete sörökkel. A „Temesvári Sörfőzde R.T.”-nak ezen új elsőrangú gyártmánya eredeti sörgyári pincepalackozásban, tetszetősen adusztált palackokban hűvös hetében kerül forgalomba.**

* **Die Dame április húsvétí száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodába.**

* **Amerikába utazók figyelmébe.** Az amerikai konzulátus legújabb rendelete szerint folyó hó 24-ig feltétlen beadandók mindazoknak az útlevelek, akik Amerikában lévő férjükhöz, vagy szüleikhez utaznak. Felhívjuk utasainkat, hogy azonnal adják be útleveleiket ügynökségünkhöz. Hamburg—Amerikai vonal, Lazarovitz ügynökség Oradea-Mare Piața Mihail Viteazul (Nagypiactér) 5. szám.

Ingzeifrek, balistok ?

* **Április 6—21 Barát képkiallítása Kornweisz keretében.**

* **Karlsbadi, Salvator, Málnási Mária vízek friss, tavaszi töltésűek megérkeztek Wurst fűszerkereskedésbe.**

* **Die Dame április húsvétí száma megérkezett a Hegedüs Hirlapirodába.**

Divaleponge, gyapjúdeleink ?

* **MUNKÁSOK, TISZTÍVESELŐK,** kereskedők és alkalmazottak munkaidő után déli 12—2 óráig, este 6—8 óráig fogászati rendeltést tartok, ahol foghúrást, tömést, arany és műarany fogakat havi és heti részletfizetésre is a legköltségtesebb munkát végzi Horváth Ernő dentist, Str. Teatrului (Színház-u.) 4. szám.

* **Kesztenbaum Juliska fűzőszalonjában, Rákóczi-ut a legfinomabb kézzel hímzett női fehérnemű kapható.**

* **Filetcsipkék, festett gobelinek előnyös áron kaphatók. Gárdos és Reinherz kézimunka szalonjában Lakatos-utca 8.**

..... újságok, liberlyk, legolcsóbban, Leitner Műtárnál

* **Brázy Katolén fogkezelését használja, hogy foga ragyogó fehér legyen. Mindenütt kapható.**

Parfümök az összes létező illatokban, dekanter kimérve kaphatók
Farkas István Apolló drogériájában

Legújabb
nap- és esőernyők
még eddig nem létezett
olcsó árban kaphatók
Blum Vilmosnál
a Körösparton

* **Új cégek Nagyváradon.** A nagyváradai céghivatalba újabban a következő cégek kérték bejegyzésüket: Charles Robin et Comp likörgyár. Alapítók egy millió lei, 5000 darab 200 leies részvényekben. Igazgatók: Duschnitz Ignác, Duschnitz Jaques, Steiner Benjámín, Stark Adolf, Schwartz Arnold, dr Faragó Sándor, dr Papp János, dr Lazar Aurél Negulescu Athanasiu ezredes, dr Jacob János.

Cilfer rt. gyarmatáru és fűszerkereskedés. Alapítókéje 3.000.000 lei. 300 drb. 10.000 leies részvényben. Igazgatók: dr Mangra Demeter, Adorján Ármín, Niesz Lőrinc, Faragó Zoltán.

Negru Vasile és dr Neagru Corneliá Vaskóh. Erdőkitermelő vállalat.

Ciclamen, Rosenfeld Eliz és Breuer Józsefné művirágkereskedés.

Unicum. Tulajdonos Neumann Sándor.

* **Regele Ferdinánd Rákóczi) uton legolcsóbb bevásárlási forrás női divatcikkekben a Consum áruház, Moskovits-palota sarok.**

* **Manometer! mérleg, súly és mindenféle mérő műszer hiteles javítását, telefon-felszerelést! eszterga és minden fémipari munkát legsolidabb árban készít és javít. Rajz Andor elektro és precízió mechanikai műintézete Szalárdi-utca 9. sz. (Rosenzweig-palota).**

* **Náthánál a Kaiser Borax öblítés, Biztosan hat, azonnali könnyülés.**

* **Megérkeztek a legfinomabb angol szövetek Szikszay uriszabóhoz Parcul Eminescu (Betegsegélyző mellett.) Legújabb francia szabás!**

* **„Rita” újdonsága feltűnő Alexandri 24.**

* **Női és férfi divatszövegek, divatcreppek, marocainok és eponge újdonságok Cziller Imre nagyvarunazában.**

* **Nyilvános elszámolás.** A Principele Mircea egyesület nagyváradai fiókja javára készpénzben és természetben az egyesek által nyújtott adományokról. (Folytatás.) 1000 leit: Roman Ciorogariu püspök, Maria dr Bucico, General Mauner, Stefania Seitanz, Grünstein, Kranthir Miklós, Weiszlovits Emő, dr Pelle János, ifj. Weisz Bernáth, Royal kávéház, Rimanóczy-szálloda, Deutsch K. I., Markovits Herman, Banca Nationala, Polgári Takarékpénztár, Biharmegyei Népbank, Grünstein Béla, Farkas István, Lucu P. Niculescu, Heller R-T, Zauderer Dániel, Politzer Sándor, Schwartz és Ullmann, Orás és ékszerész szakosztály, Aurora aethergyár. 500 leit: Bielik Imre püspök, dr Lányi József püspök, Lutiu Zigre, Margareta dr Roxin, general Dumitrescu, Victória general Dumitrescu, Dna Dumitrescu, Lucretia Ferentiu, Elisabete dr Ardelean, Irina Benedek, Komsik Alajosné, Spitzer Béláné, Marioara dr Major, Barna Jenő, Dna Irina Hasas, Dna Armida, dr Egry, Dna Dido Alexandru Coroin, Dna Marianne Costano, Dna Tempelean, Dna Cherciu, Dna Antonia Buna, Dna dr Comsia, dr Comsia Valeria, dr Lázár, dr Coriolan Pop, dr Kovács Gyula, Petru Veruklas, Klein Márton, Stein Victor, Kornweisz Emánuel. (Folytatjuk.)

* **Mária csemege 1 drb. 5 ei Benedeknél**

* **Kiállítást rendeztem üzletem kiskataiban. Elsőrendű jó áruk, olcsó árak feltüntetve, sok újdonság érkezett. Tisztelettel Tarsoly János vaskereskedő, Sas-passage.**

* **„Kegelet” temetkezés a Sas alatt.**

* **Bécsi divat, női mellények, blousok érkeztek Vezérhez, nagyon olcsó árban kaphatók.**

* **Kelin abrosz, drapéria, diványpárna, stórok, ágyterítők, filécspikék és moztiora készletemet rendkívül olcsó áron kiárusítom. Weinbergerné, Zárda-u. 1. sz. Str. Monastiri. (Népkonyhával szemben.)**

* **Benedek szelet 1 drb. 4 lei Benedeknél**

* **Vegye meg a Panorámát minden héten, mert 32 oldalas gazdag tartalmával, érdekes és aktuális képeivel, irodalmi olvasmányaival és szórakoztató rovataival élvezetes órákat szerez magának és családjának. Ár 18 lei.**

* **„Ahogy engem ver az Isten” Várady Aladár új nótája megjelent. Kapható a Hegedüs Hirlapiroda zeneműosztályában.**

* **Ia minőségű férfi zsebkendők kaphatók Vezérnél.**

* **Temetkezési vállalatomat feloszlatom és az összes egyszerű, disz és érköposóimat tartozékaival bárkinél olcsóbb árban számitva, kiárusítom. Továbbá üveges gyászkoeci, ravatalozó koeci és más temetkezési felszerelések, puldok stb. eladó. Mely körülményre felhívom a tisztelt közönség, valamint a környékbeli temetkezési vállalatok szives figyelmét a kedvező alkalom kihasználhatása végett. Szent László temetkezési vállalat Str. Alexandri 34. Oradea-Mare.**

* **BORTNALKALAP 200 lei a „Ritában.”**

Harisnyók

minden elfogadható árban kaphatók

Blum Vilmosnál

a Körösparton

RÖFÜSÁRUK

szabó- és cipész boltunk nagyban és kicsinyben a legolcsóbbak

GUTTMANNAL batizst-siflonok óriási mennyiségben **FAKTAROM.**

Románia helyzete a világpolitikában.

Millerand, a francia köztársaság elnöke, pohárköszöntőben üdvözölte Duca román külügyminisztert és hangoztatta a francia-román testvériség gondolatát. Poincaré, a francia miniszterelnök, mielőtt a német jóvátételi szakértők javaslatai fölött elmélkedik, időt szakít magának arra, hogy naponként tárgyalásokat folytasson Románia külügyminiszterével, aki egy hete Párizsban időzik és aki még egy hetet óhajt a francia fővárosban tölteni. A román külügyminiszter eddigi tanácskozásainak különös jelentőséget ad az a tény is, hogy Ferdinánd román király és Mária román királyné a köztársaság elnökével reggeliztek és ezen a királyi reggelin a miniszterelnök is részt vett.

A román királyné a Riviérára utazott, Ferdinánd király azonban külügyminiszterével Párizsban tanácskozik és Poincaréval tárgyal. Külföldi lapok azt írják, hogy a román királyi pár párizsi látogatásának — Rómában kellett volna megtörténnie. Románia külpolitikai orientációja az utolsó időben Olaszország felé hajlott és a latin testvériség gondolatai akkor még túláradva diadalmaszkodott. A besszarábiai kérdés azonban a román külpolitikának új irányt szabott, de egyúttal új kötelezettséget hárított Mussolinire is. Oroszország az utolsó hónapokban tudvalevőleg diplomáciai akciót indított meg, hogy Besszarábiát, amely 1919 őszén Romániával egyesült, visszakapja. Ez a diplomáciai akció azzal az eredménnyel járt, hogy az orosz és a román delegátusok éppen a múlt héten Bécsben közös konferenciára gyűltek össze. A konferencia eredménytelenül végződött: Románia nem engedett, de nem engedett Oroszország sem.

Ez a helyzet előrelátható volt, mert Románia Besszarábiát természetesen nem akarja a kezéből kiadni, viszont előrelátható volt az is, hogy ez az állásfoglalás Romániát teljesen a francia szövetség felé fogja hajlítani. Olaszország és Franciaország külpolitikája mindinkább eltávolodik egymástól és az ellentétek éppen úgy a Földközi tenger uralma körül alakulnak ki, mint ahogy ez a kérdés okozta a francia-olasz ellentéteket a nyolcvanas években is, amikor még Tunisról volt szó. Olaszország görögországi politikája természetesen egészen más, mint Franciaországé: Olaszország természetes ellenfelének tekinti az Adria kijáratánál Görögországot és Franciaország éppen ebből az érdekből támogatója a görög nacionalista törekvéseknek és ezáltal a köztársasági pártnak is. Mussolini pártatlanul ügyes sakkhúzással megoldotta az olasz-jugoszláv ellentétet, rendezte a fiumei kérdést és e pillanatban az a helyzet, hogy ma a külföldi sajtó szerint Olaszország és Jugoszlávia sokkal közelebb állanak egymáshoz, mint amennyire Olaszország és Románia állnak. Olaszország gazdasági érdekeiből is ragaszkodik ma már Oroszország barátságához, Jugoszláviában pedig a szláv testvériség gondolata megint ébredszik és az oroszbarát politika felújítását erősíti. Románia ezért kereste már jóideje a francia barátságot, de viszont ez is okozta Mussolini erélyes fellépését, amellyel az olasz kormány az annakidején Romániának a háború után kölcsönzött hatvan millió lira sürgős megfizetését követelte.

Az a tény, hogy Brătianu, a román pénzügyminiszter megtagadta ennek a hatvan milliónak visszafizetését, alkalom és ürügy volt Mussolininek arra, hogy a román királyi pár római látogatását udvariasan elhalasztassa, viszont arra is, hogy a besszarábiai kérdésben rezervált álláspontot foglaljon el.

A párizsi Matin azt állítja, hogy azokon a tárgyalásokon, amelyeket Poincaré és Duca román külügyminiszter folytattak, egy francia-román szövetség gondolata bontakozott ki. A francia-lengyel katonai

szövetséget tudvalevőleg nem is tagadják és a francia-cseh katonai konvenció aktáit nem régen tette közzé egy berlini újság. Ha Párisból és Prágából egyformán meg is cáfolták ennek az aktának hiteltességét, viszont tagadhatatlan, hogy Franciaország és Csehország külpolitikai törekvései meglehetősen megegyeznek. Az angol sajtó, még a Reuter-ügynökség is, nyíltan jelenti a francia-román szövetségi szerződés létrejöttét, sőt voltak francia lapok, amelyek azt is állították, hogy egy új nagyszabású szövetség alakul, amelynek Franciaország, Japán, Csehország, Lengyelország és Románia a tagjai. Tokióból ugyan cáfolják ezt a hírt, de viszont nem lehetetlen, hogy a japán politika, amely az utolsó időben erősen szaktani kezd a hagyományos angol-barátsággal, hajlamos egy ilyen szövetségi gondolatra. Végre is a Csendes óceán uralma a japán álom, másfelől pedig Kelet-Ázsia örök ellentétét fog jelenteni Japán és Oroszország között.

Annyi bizonyos, hogy a francia-lengyel és a francia-cseh szövetség után meglesz a francia-román szövetség is. Ez a katonai szövetség azt is jelenti, hogy a kis-entente államai közül Jugoszlávia kívül marad ezen a koncepción, mint ahogy ez előrelátható volt, az után a kudarc után, amely a belgrádi konferencián érte az a törekvést, hogy a kis-entente egyetemlegesen kössön valamelyes formájú szövetségi megállapodást Franciaországgal. Belgrádban ennek a politikának érvényesülését nyilvánvalólag Pasic akadémiahoz és Pasicnak ez az állásfoglalása éppen olyan kellemetlen volt Párizsban, mint a megállapodása Fiuméről Mussolinivel. Párizsban mindezekkel nem tehettek egyebet, mint hogy büntetésből áthelyezték a belgrádi francia követet.

Jellemző, hogy az antant sajtó milyen éber figyelemmel kíséri Románia helyzetét, amely minden európai hatalomnak olyan fontos.

Románia a francia pénzügyi piacon keresi a szövetségi szerződés révén a legközelebbi kölcsönt. A román kormány és Bukarest városa külön már jó ideje tapogatózni akart New-Yorkban egy kölcsön felvételének érdekében, de ennek a kísérletnek nincsenek biztató sikerei. Románia így most Párisban keres pénzt a valószínű, hogy Duca külügyminiszter után éppen ezért legközelebb Brătianu utazik Párisba. Hogy ezekre a pénzügyi törekvésekre milyen ígéretei vannak Romániának, az még nem bizonyos.

A francia-román szerződésben nyilván szó van Magyarországról is, mint ahogy mindezekben a szövetségi szerződésekben sem lehet elmulasztani Magyarország helyzetét sem. A kis-entente egysége mindenesetre súlyosabb jelentőségű volna a magyar külpolitika szempontjából, mint az egyes környező államok ilyen külön-külön szövetségi szerződésai.

Annyi tény, hogy Románia elsőrangú szerepet játszik a mai világpolitikában és van annyi ereje, hogy Mussolini szeszélyétől és Jugoszlávia kétszínű politikájától függetlenül szabja meg önmaga helyét a világpolitikában.

* Nyakkendők, divat férfi zoknik mélyen leszállított árban szerezhetők be Vezérnél.

Női és férfi esőernyők

Bőrkapok, keztük nagy választékban érkeztek

Old-Englandba.

Tavaszi újdonságok

Eredeti angol öltöny és felöltő szövetek nagy választékban érkeztek.

Horbáitz

uri szabó, Gen. Mosciu (Mezey Mihály)-u. 4

Luca P. Niculescu

nagyváradi fiókjához
Bul. Reg. Ferd. No. 11.

Nagymennyiségű tavaszi és nyári áru érkezett. Az eddig előírt olcsó árakból, csak a húsvéti ünnepekig még

10%

engedmény

Viszontelárusítók nagy árkedvezményben részesülnek.

Nincs Erdélynek magyar irodalma

Legyen szabad hozzászólni, ami már régi vita tárgya itt, a Királyhágón túl és innen a Körösvidékig, — szabadon hozzászólni az erdélyi irodalom körül kikelt szálfákhoz. Tőlünk olyan csenevész az erdő. Nem is erdő: cserjés, apró borókabokrok, akik fenyőnek álmódják magukat, mintha erdélyi kis világunk határai azt jelentenék, hogy — tulnan pedig nincs semmi, ott kezdődik a világ vége. Nincs se Bécs, se Budapest, Páris vagy Berlin, Erdély magyar kulturája nem szerény véleményünk szerint se több, se kevesebb, mint az a néhány íróféle és művészkedő ember, aki hol itt ragadt, hol idevaló jó vidéki volt, hol okatlan ijedséggel kicsi fiuként szaladt át az új határon és most tekintélybácsikát játszik.

Kézről-kére jár az erdélyi kolomp. Nagybojtár, kisbojtár hívószóval rázogattja, vagy ott csörömpöl megest a nyájszalmár nyakában. Csak éppen az idők szele nem kap bele soha. Nem kerül ki kézből, kolompokos kezéből. Nem jut toronyba. Tetőre se.

A nagy vád rendszerint az, hogy Erdélynek nincs olvasó közönsége. Mennyiben igaz, mennyiben nem, döntse el maga a közönség, mely valószínűleg olvas, csak éppen azt a speciezt hanyagolja el, amit legjobban kínálnak neki: az erdélyi irodalmat. Mert hogy Nagyvárad, Arad, Temesvár, Kolozsvár, Marosvásárhely, a Székelyföld, Brassó, sőt Szatmár, sőt Máramarosziget, Nagykároly, Lugos és egész sereg kisebb város még, amelyeknek kultúrközönsége van, hogy teljes irodalmi abstinenciát tartana, — képtelenség még feltételezni is. Hiszen Romániának a Magyarországtól leszakadt területek tekintélyes magyar sajtót tartanak fenn, mintegy 15—20 napilapot, tisztán az olvasó publikumra apellálva és brazilozva. A magyar közönség betűhiánya tehát létező valami. Erre hivatkozott az aradi folyóirat szerkesztője is, a Bécsből idekerült Franyó Zoltán, aki hidegebb szemmel tudott körültekinteni érdeklődésében elkülönülve, hidegebb szájjal merve kimondani a Genius legutóbbi számában, hogy nem a közönségben a hiba, de: hogy Erdélynek irodalma nincs, csak írói vannak. Franyó őszinteségén sokat rontott az udvarias fogalmazás, mely teljes nyíltsággal azt jelentené, hogy Erdélynek nincs irodalma, miután csak írói vannak, vagyis olyanok, akik íróknak nevezik magukat. A régi Magyarországon azt tartották, hogy egyetlen nemzet se produkál annyi író, mint a magyar. Író volt a telekkönyvi hites, aki vidám történeteket írt a betyárvilágból a Dés és vidékébe, a vidéki dal és emlékegyesületek aranytollú főjegyzője, ha a neve egyszer valamelyes vidéki nyomtatványban napvilágot látott. Író volt az önképző-iskola tanárelnöke, írónő a kékharsányás hisztérika, aki semális aberrációit modern bátorsággal találta ki örömet s író természetesen a helyi érdekű héroszok nagy hajú hadserege, akik lantjuk hurjain erőtelmes vereteket pengettek a zöldsalus ablakok közszíni hercegnőjéhez.

Ritka volt az a vidéki város, amely egy Juhász Gyulát, Dutkát vallhatott a magáénak, vagy fiatalabb indulókat, akiket, ha tehetségesek voltak, a pesti centralizáció azonnal felhívott fővárosi redakcióba. A valóság rideg igazsággal igazán az, hogy Erdélyben alig van író ma, aki nál ez a fogalom többet jelentene a tiszteletbeli címnél, dekorációnál, mely hiú és üres embereknek önteltséget sugall.

Van olvasó és nincs terminus, mert az erdélyi irodalmi decentralizáció öt éve nem írással, hanem harango-

zással telt el. Az írók maguk válogatták ki magukat és egymást veregették valón és nagyon jó Zeissal kell kutatni az erdélyi horizonton azután, akit valóban a közönség avatott íróvá.

Forumot! Zúgták ezek az írók, a magyarság tegye meg kötelességét! Nyelvét és kulturáját mentse át az eljövendő új kor számára. Budapest mint centrum csak kárára volt a nyelvi kifejlődésnek, elszakadt a néptől, magyartalan és szibarita volt! Utat nekik, mind Antheusok ők, vállalkozókkal együtt roskad össze Erdély magyar kulturája.

Igy került össze egy kalapba ötszáz ezer jó leí két évvel ezelőtt. Az adakozók között voltak keresztények is és voltak zsidók. Két lap is indult egyszerre az ötszáz ezer nemzeti adomány gyűjtőprogramjával: a Vasárnapi Ujság képes hetilap, az Új Idők szellemi mentalitása s a Tolnay világlap ambíciója örökében és a Páztortűz két-hetenkinti folyóirat, mely a magasabb igényeket óhajtotta kielégíteni. A „Haladás” pseudonímmal megindult vállalat egyben bejelentette, hogy Erdély érdemes és nepszerű íróit könyvkiadásokkal is portálni fogja.

Amikor a legjelentékenyebbnek tartott erdélyi író, aki a budapesti kritika előtt állott vizsgát, meghallotta a félmillió kintinó eredményt, így szólt:

— Ha ez a pénz elvész, nem az a lapotóke veszett el, hanem az erdélyi irodalom hitele.

A félmillió állítólag már elveszett. És a magyarság ma is itt áll és vár-vár a lezárt határok mellett, éhes szellemmel, befogadásra készen. Vár egykét regényre, néhány novellára s a szépirodalom határain túl is produkciókat akar Erdély szellemi kiválóságaitól. Ellenben mit kap? Feddést és szemrehányást vagy glorifikáló írásokat a kéz kezdetes elve alapján írókról és költőkről, akik nem írnak és nem költenek.

A valóság az, hogy ez a görögtűz messziről igazi fihároszilangolásnak tűnődik s stagnáló magyarországi irodalom marmár azt hitte, hogy Erdélyben egy új magyar reneszánsz kezdődött. Akik közelebből kerestek megismerkedést, — Budapestben tudtam meg — hamar kiabándultak. A helyzet az, amit a Szabadkán élő Diószeghy Tibor keserű humorral azonnal észrevett a cserelapok viszonyán keresztül is: Szlovénkónak nincs magyar irodalma és írója, Jugoszláviának sincs. Milyen boldog ellenben Erdélyi Mindennap felfedez egy új Móríz Zsigmondot, másodnapokint szülnének Erdélyben a Szabó Dezsők, Esbitsok, Kosztolányik!

Nincs igaza Diószeghy Tibornak sem. Mert Erdélynek tényleg van egy-két erőteljes és kész írója s van tudatnyi tehetsége legalább. És van annyi olvasó az itteni nagy kultúrgócokban, hogy a megmaradt magyar vidéken sincs több. A satnya aratás, az önhitték, a tűzönvizen törtető, a nimbusz epilepsziások magvetése. A magunkmaradtunkaszkodásban szereposztói, a közlőnyosított irodalom totumfaktumaié a bűn, hogy a jogos reménységgel várt erdélyi irodalom nem tudott a román impérium eddigi öt évében kiteljesülni.

Erdély válságokkal küzdő, újra csak centralisztikus törekvésű két irodalmi ambíciókat tápláló két lapja nem alkalmasak a vezető szerepre. A havonként megjelenő Génusz viszont kicsi terrénú s szóhozjutáshoz. Ma a magyarországi napilapok, — a verstermelés elől eddig legrigorózabban elzárkózók is, — naponta főhelyen adnak verset és szépirodalmat. A közön-

ség, melyre lapjaink apellálnak, most apellál Erdély legjobb magyar hírlapjaira. Az erdélyi hírlapírás máig már kialakult olvasóközönség szerint rétegeződik. Minden lap megtalálta a maga olvasóközönségét, minden írói irány megtalálhatja a maga lapját. Kottériák nélkül az erdélyi revűt ugyanis csak salátát tudtak felszolgálni.

Erdély irodalmi termelését vegye a hat legelőkelőbb napilap a kezébe s ezek az anyagilag is stabil lapok érezzék kötelességüknek azt a havi pár ezer lei többletkiadást, amit bűdzsájukban az irodalom felkarolása jelent. Egy év alatt nem lesz fikció az erdélyi magyar irodalom s nem lesz jelleg nélküli cím, ami ma inkább nagyképu ábránd, mint valóság: magyar íróknak lenni Erdélyben, egy szebb és boldogabb emberi jövő kovásszának s pihenő oázisnak a napigondok homokzátonyain.

Bárdos László.

Ácsmunkát helyben és vidéken. Bárminemű e szakmában vágó munkálatokat a legolcsóbb egységáraim mellett vagy vesztetését vállalom.

CZINA ISTVÁN
ácsmeister, Oradea-Mare
Strada Eroilor (Vitéz-u.) 1.

Oláry I. cég
Bulward Regole Ferdinand No. 7.

Üzletátszevezés miatt a még raktáron levő áruk minden elfogedható ártan még — beszerzési ártan alul is kiszolgáltattak.

10.000 pár selyem flor sokni
130 lei helyett csak lei 85
junper pamut l. dkg. lei 4

negy választék még gyermek kalapokban, férfi fehérneműekben és mindenféle rövid ártan, — kihetetlen olcsó ártan, —

„ASTOR”
BUTOR ÉS FAÁRUGYÁR

Gyártelep:
Jókai Mór-utca 21. Telefon 8-72

Városi lerakat:
1. Vulcan (Nagy Sándor)-utca 4.
Telefon: 6-92.

Raktárról szállít, megrendelésre készit

ELSŐRENDÜ MŰBUTOROKAT
Commerc hálókát
Iroda berendezéseket

Elvállal:
ÉPÜLETASZTALOS MUNKÁT

**Tavaszi és nyári divat-
ujdonságaim megérkeztek**

SCHWARTZ LAJOS
uriszabó, Str. Postei (Ull-utca) 5. sz.

A kath. egyházi vagyon jellege

Irta: Brösztel Lajos,
tb. kanonok, esperes-plébános.

A kath. egyházi vagyon jellege jogtörténeti kérdés. Ismertetését követeli az a közéletbe újabban belédobott szólam, mely folyton emlegeti az egyházi javak állami eredetét.

Szerencse, hogy a jogtörténeti tények elbírálásánál nem a tetszetős szólamok, hanem a történeti adatok határoznak s hogy a multat senki kedve szerint meg nem változtathatja. Ezek a történeti adatok ugyanis nyilvánvalóan bizonyítják, hogy az egyházi javakat állami eredetű, ennél fogva az állami hatalom által le is foglalható vagyonnak mondani a legnagyobb jogtörténeti tévedés, ami a tévedések sorában csak fölmerülhetett.

A kath. egyházi vagyon jogi természetének ismertetésénél messzire vezetne annak kialakulását, a különféle jogcímeket, a minő a vétel, magánadományok, cserék, stb. részletezni. De nem is szükséges; elég ismerni az egyházi vagyon keletkezését Szent István király alatt; az ő adományai az első egyházi birtok, mely alapját képezi az egyházi vagyon állagának a mai napig.

Micsoda vagyonból adományozta meg Szent István az egyházat, miből állította föl a püspökségeket?

Ezt a tényt oknyomozó történetíróknál kell tudakolnunk. Katona¹⁾, beszélve a Szent István által alapított püspökségek és apátságok birtokáról, fölveti a kérdést: honnan volt Szent Istvánnak ehhez szükséges költése és földje? S feleli: Magyarország nagyrésze képezte birtokát, melyből mások jogainak sérelme nélkül szabadon adományozhatott.

Szalay László szerint²⁾ István mind a magáéból, mind Koppány, Gyula, Keán, Othum legyőzése után a hadi zsákmányból látta el adományokkal az egyházat.

Lányi-Knauz szerint³⁾ Az alap, melyből az egyházi javak folytak, a magyar fejedelmi család honosztályi örökségben foglaltatott.

Pauler Gyula⁴⁾ ekkép részletezi a dolgot: István a primás székhelyéül Esztergomot, a világi fejedelem lakását, választá, Délkeletre Esztergomtól, a Duna-Tisza-köz egyik sáros vidékén, szintén az Árpádok családi birtokán, feküdt Kalocsa, ide is tervezett püspökséget... A veszteprémi püspökség területén feküdtek az Árpádok legnevezetesebb birtokai s azért lőn az mintegy a királyi család házi püspöksége.

Porubszky szerint⁵⁾ Magyarország nagyrésze az Árpádok tulajdona volt. Ebből adományozván Szent István s utódai az egyházaknak, ezek birtokai csak ugy magánjellegű s nem állami eredetű adományok, mint bármely privát nemes, kinek őseit jószággal jutalmazták meg sajátjukból az árpádai királyok.

Íme a forrás, melyből egyházi vagyonunk eredetét vette: az Árpádok családja.

ládi birtoka. Ebből alapította Szent István a püspökségeket, amint utána pl. Almos herceg családja vagyonából alapította a dömösi prépostságot, I. Géza király a garamszentbenedeki apátságot s így tovább. Állami vagyonból nem is alapíthatta, mert állami vagyon akkor nem létezett.

A tényállás megértése céljából vissza kell magunkat képzelnünk a X. s a XI. század sajtószertű és a maiaktól teljesen eltérő viszonyaiba. A honfoglaló nomád magyar nép elfoglalta ezt a földet, természetesen nem kultivált állapotban, hanem úgy, ahogy azt az erre való vándornépek itthagyták: őserdőseket, mezőségeket, mocsarakat. Itt ütötte fel sátrait, vadászattal, halászáttal és hadi kalandokkal foglalkozva.

Az elfoglalt területet a vezér és a nemzetségek között osztották fel úgy, hogy emlékeink tanúsága szerint az egész föld az Árpád család és a 108 nemzetség magánbirtokát képezte. Állami szervezetről vagy állami birtokról beszélni abban az időben nem volna egyébb, mint a mai fejlett jogviszonyaink átvitele az ősi, primitív korba.

Az állam, mint az összességtől különálló egység, mint az összesség érdekében működő organizmus — mondja Timon⁶⁾ — a középkori népek képzetében még hiányzott. De a királyt sem annak nézték, mint ma. Az államélet fejletlenségének e korszakában — folytatja ugyanaz — a királyra átszállított hatalmat nem úgy fogták fel, mint egyetemes közjogi alapon nyugvó közhatalmat, melyet a király az összesség érdekében gyakorol, mely a királyra az összesség érdekében ruházott át, hanem inkább, mint a király személyes hatalmát, mint az ő magánhatalmát.

Egészen más jogi élet volt az tehát, mint a mai; más viszonyok, más intézmények, más emberek. A kétféle, királyi családi és a nemzetségi magánbirtoknak megfelelően volt királyi és nemzeti hadsereg és a királyi hatalma is birtokával nőtt és gyengült; innen származott pl. II. Endre gyengülése, pénzzavarai, midőn családi javainak nagyrészt elosztogatta s viszont III. Béla tekintélye, ki megkapta a francia királyleányt feleségül, mivel igen tetemes magánvagyonnal rendelkezett.

Az Árpádok családi magánvagyonából adományoztatván az egyházi javak, azok semmi címen állami eredetű javaknak nem nevezhetők. Azért mondhatta Szent István törvénykönyvében: az egyházi javak akként állnak a király uralma alatt, mint a többi, saját örökségéhez tartozói javai s ezért nevezi a tihanyi oklevél a monostornak adományozott területeket „királyi réteknek”, „királyi erdőknek”.)

Dr. Karácsonynak, eme kor specialistájának, a veszteprémi apácák oklevelén alapuló meggyőződése az, hogy első királyaink legnagyobb részt nem (akkoriban csekély értékű) ingatlanokat adtak az egyházaknak, hanem csak szolgákat s ezekkel együtt, mint függeléket, jött a föld is. Ugyanezt bizonyítja dr. Erdélyi László történetíró is. Később a XII. századtól kezdve az egyház maga is szerzett, úgy, hogy az egyházi javak fele nem adomány, hanem szerzemény.

Igy állván a történet tanúsága szerint a kérdés, légből kapta állítását Aczady és Kossutányi, midőn a Szent István-kori püspökségekről szólva azt mondják, hogy: Az anyagi alapot, a fekvő vagyont a ki-

rály adta, ki a rengeteg államjóságból bőkezűen juttatott az egyháznak. Se államjóság, se rengeteg államjóság akkor nem létezett; ilyesmi csak később, a szent korona fogalmának fejlődésével az Anjouk-kora felé kezd jelentkezni.

Állam, az állam közszükségei, államjavak Árpád korában, a halászáttal és vadászó nép körében, mekkora anachronizmusok!

Egyházi javaink állami eredetét így bizonyítani nem lehet.

Günther Antal klasszikus monográfiajában⁸⁾ annak idején részletről részletre kimutatta, hogy vagyonjogi fejlődésünk teljes nem ismerésével, vagyonunk természetének megítélésére teljesen idegen német jogi elméleteket alkalmaznak. Ez pedig nagy tévedés. A német vagyonjog a hűbéri jogon fejlődött, nálunk nem: míg ott a vagyon az alhűbérések kezébe hasznélvezetre és visszavonhatóság került, addig nálunk a vezér és a nemzetségek birtokának jogalapja a foglalás, a teljes és érinthetetlen magántulajdon.

Amit tehát az egyház akkor a királyi család magánbirtokából kapott, az a szállásbirtok természetével bírt, az az egyháznak visszavonhatatlan, még maga a király által sem visszavehető, se más célra jogosan nem fordítható magántulajdonát képezte. S ez a természete egyházi vagyonunknak végigvonul az összes régi törvényeken, kifejezést nyer a Tripartitumban is.

Tisztán áll tehát a katolikusok jogi helyzete, azt szólamokkal és hamis jogi elméletekkel elhomályosítani nem lehet. Javaink nem állami eredetű vagyon, hanem a királyi család magánvagyonából adományozott s későbbi szerzeményekkel gyarapított jószág, teljesen olyan természetű, mint bármely magánembernek helyes jogi címen szerzett magánvagyon. Olyan vagyon, melynek századokon át a kultúra látta a legnagyobb hasznát.

Tiltakoznunk kell tehát a tudomány nevében régi jogi fejleményeinknek megamisítása s a mai fejlett történeti ismereteinkkel ellenkező hamis szólamok terjesztése ellen. Mi katolikusok tiszteljük mások vagyonát, tiszteljük a miénket is.

⁸⁾ Günther: Die kath. Autonomie in Ungarn. 1901. Mainz.

Fátyol harisnyák

98—135 leiig

legnagyobb választékban a

„CHIC” áruházban

Bw-dul Regele Ferdinand 7. sz.

Reclam nélkül is szövet

és belésáru különlegességeink a legolcsóbbak, dus választék!

HAVAS és GRUNFELD

posztóáruház, Str. Avram Jancu (volt Kossuth-Lajos-utca) 8. szám. (Sas átjáróval szemben)

Esőernyő

legolcsóbb a készítőknél

Rosenberg Testvérek

Nicolae Iorga (Zöldfa-utca)

A tavaszi divat újdonságai megérkeztek!!!

Női és férfi szövetek, kosztüm, ruha, kabát és öltönyökre. Divat-Crepek, Crep-de-Chine, Marocain, Epongeok. Czillér Imre nagyáruház.

Egy nagyváradai fiatalember szenzációs találománya a vasuti katasztrófák megakadályozására

A vasuti katasztrófáknál iktózatossabb valamit el sem lehet képzelni. A legnagyobb emberi találmányok egyike a gyorsvasut, a ringó plüssüléses kocsisorai-val, de ha egyszer megvadul, a nagyerejű vasszörnyeteg, embereket morzsol szét és halál kaszabol az acélsíneken.

Romániában nem ismeretlen fogalom a vasuti katasztrófa. Tulontul nagy részünk volt benne. Különös játéka a sorsnak, hogy egy nagyváradai fiatalember talált fel egy olyan készüléket, mely elve kizárja a vasuti katasztrófák lehetőségét. Itt kapta meg Kiss Antal fémipariskolát végzett fiatalembert a gondolat egy elhárító készülék megfabrikálására. Azt mondja — volt elég alkalma a példákban leszűnni a tapasztalatokat.

— Nyolc hónapig dolgoztam a tervemen — mondja Kiss Antal — és most ne vegye rossz néven, ha egy kicsit titkolom is találmányomat. Szegény ember vagyok, ezek a rajzok képezik összes vagyonomat.

— A készülék, amelyet itt rajzokban lát, minden vasuti összeütközést megakadályoz. Ez egy komplikált jelzőkészülék és fém is egyezményben, amely a mozdonyra lesz szerelve. Ha téves váltóállítás következteben két vonat összeszaladni készül, az én készülékem már jóelőre lefogja — megállítja — a mozdonyt és ugyanakkor jelzi is a közeledő veszélyt a személyzetnek. Ugyancsak kizárja az én készülékem azt is, hogy például egy állomáson vesztéglő vonatba hátulról beleszaladjon a másik vonat. A jelzőkészülék százméteren túl megállítja a vonatot.

— Különösen nagy gondot fordítottam arra, hogy a téves váltóállítások következtében előálló katasztrófákat megakadályozza készülékem. Ugyanis a legtöbb vasuti katasztrófa az ilyen esetekből származik.

— A közlekedésügyi miniszter urnak a közeljövőben akarom bemutatni készülékem tervrajzát. Ha elfogadják, azonnal megkezdem a készülékek előállítását.

A készülék titkaiból természetesen nem akar elárulni semmit Kiss Antal. Különösen nem most, amikor a miniszteriumnak akarja bemutatni és egész élete boldogságát véli kezei közt tartani.

Csak nemrégiben adtak hírt a világlapok az új háborús szörnyetegek feltalálásáról. Gáz- és tüzkádó gépeket gyártanak, amelyeket a jövőháború legfontosabb eszközeinek tartanak. Ilyen gépezetekre van pénz, de Kiss Antal találmányával nem törődik senki, pedig ő is csak jó akar az emberiségnek...

(—)

Husvétii olcsó vásár Molnárnál

Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 9.

I. a fátol harisnyák 69 Lei

I. a Mouslin harisnyák 59 "

I. a férfi sokni 50 "

Divaínnyakkendők

óriási választékban

Divaíternő különlegességek

Utazás áprilisban hómézőkön át

*

Az expressz-vonatok iránt mindig valami leirhatatlan tisztelettel viselttem. Igaz, hogy alig láttam tizszer életemben a budapesti és bécsi pályaudvarokon, de talán azért is nőtt meg ennyire a szeretetem a nemzetközi vonatok iránt, mert még sohasem utaztam rajtuk. De elképzeltem azt a jó érzést, amikor 60—80 kilométeres sebességgel repül az emberrel a vonat országokon keresztül. Az egyik utas francia követ, a másik magyarherceg, esetleg egy ismert pénzfejedelelem, szóval csupa európai hírességek. De nemcsak az elegáns utazóközönség, hanem a gyorsaság imponált nekem, a száguldás, ahogy én elképzeltem az ilyen vonaton való utazást.

A sors véletlen játéka folytán végre egy expressz-vonatra is felülhettem. Bukarestbe kellett mennem és bizony alig érkeztünk el Kolozsvárig, sulyosn elrabolta összes illuziómat a bukaresti expressz, amelyet közönséges gyorsvonati sorból léptetett elő a vasuti igazgatóság.

Felemelt gyorsvonati jegyárakkal és leszállított menetsebességgel halad az illuziómat teljesen szétromboló vonat. Nincs annak a szegény gyorsvonatnak semmi expresszi hajlandósága: ballagott velünk szép csendesen, korántsem azzal az olyan nagyon áhított 60—80 kilométeres sebességgel, hogy a gyorsvonati rang és jellegű vonatok biztosan szegénykeztek volna előléptetett kollégájuk miatt.

Azért csak haladtunk szépen. Lassan, de biztosan. A bolondos áprilisi napsugár játszadozott velünk egész délután. Azután este lett, áthaladtunk Kolozsváron, Torádán, Tövisen, mikor éjszaka lett és mindenki elaludt a kupékban. Hajnal felé Brassóban ébredtünk fel és nem kis meglepetésünkre

hóborította a mezőt és a hegyeket.

Április 14-ét irtunk. Havas hegyek közt haladtunk Predeal, sőt Szinaiaig, fázunk a fűtetlen kocsiában. Mire megvirradt, elhagytuk a hegyeket, a most épülő Práhova hidat, amelyen keresztül menve minden jó lélek dicséri az Urat, kísértött a nap. A ploestii tisztiiskola növendékei sárga szalagos sapkáikban ott gyakorlatoztak a mezőn, a pompás tavaszi napsütésben. Mi pedig ijedten dörgöltük az álmoságot és az út fátalmain ki szemünkben: jól láttuk-e mi azt a havas hegyeket ott Brassó és Predeal környékén.

Míg ezt megállapítottuk, lassan be is érkeztünk Bukarestbe. Ragyogó tavasz, pompás öltözött hölgyek, urak felöltő nélkül. A déli korzón már váradiakkal is találkoztunk. Catana rendőrprefektus, Zigre Miklós dr. Jonescu rendőrtiszt, Karpf Márton és még számosan ott sütkéreztek a Riege előtt.

Az udvarias bukaresti soffőr egy óra alatt beszágul velünk minden nevezetességet. Elvisz a sasszéra, a muzeumok és miniszteriumok elé és mikor megtudja, hogy erdélyiek vagyunk, elhajt az amerikai követség palotája előtt is. Azt mondja, az erdélyiek majdnem mind oda mennek.

Megnézzük a Nemzeti Színházat, a posta nagyszerű palotáját, a Calcea Victoriei pompás déli korzóját sem hagyta ki. Visszafelé jövet a királypalota előtt állunk meg, amelynek ablakosaira némán húzódnak le a redőnyök: külföldön van a király és a királyné.

A művészi park közepén, a hatalmas szökőkút előtt dolgozik egy kertész. Megáll és gyönyörködik a visszahulló vizsugarban, a fényes sisaku katona is, ki nyokat lépdelve sétál a kapu előtt...

(b. gy.)

ANNÉ kárpitos

Sir. Marasti (Lázár V.-utca) 3.

Fűszer- és csemege árúk, olcsó, szolid és figyelmes kiszolgálása

VADASZ ES LONDON

fűszer- és csemege kereskedésében, Bulevard Regele Ferdinand 10. — Telefon 8, szám.

Tüdőbetegek kitűnő eredménnyel használják a Dr. Biró fűtő

»SIROLT«

Egy órára 40 lei.

Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár, Cluj — Kolozsvár, valamint kapható legtöbb vidéki gyógyszerárban. — Aki pontos címét közli, az megkapja ingyen „Miképp óvakodjunk a tüdőbajtól” című könyvesekét.

Mélyen leszállított árak Haas Lipót Linoleum-üzletében

Oradea-Mare, Sir. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-63

Leitól

Férfi és női gummi esőkabát prima minőségben — — — 850.—

Viaszos vászon asztalterítő 80.—

Futó szőnyeg prima minőségű méterje 85.—

Ágyelétráló bevégzett szőnyeg 125.—

Ebédülő szőnyeg kétoldalt használható 200×300 1250.—

Valódi gyapjú tapestrie ebédülőszőnyeg 200×300 2950.—

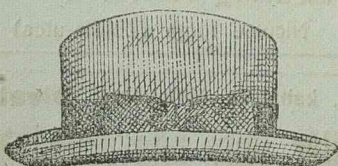
Linoleum futószőnyeg méterje 167.—

Linoleum ebédülőszőnyeg 200×250 1250.—

Oliomantakaró 160—300 .. 1650.—

I-a Cocus szőnyeg méterje 100.—

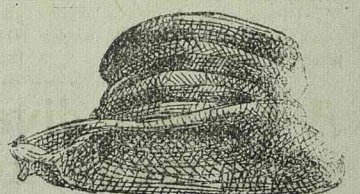
Bőrvásznak kárpitosok és kocsi-gyártók részére erős minőségben 145.—

Kalapokat divatosan olcsón szépen, fest tisztít alekit, női férfi gyermek, lír szalma filc, párisi bécsi modellekre. Legolcsóbban vásárolhat elegáns férfi kalapot Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 21. sz. s. levő üzletünkben. Puhán dívelt kalap 160, kemény kalap 200 lejtől felfelé.

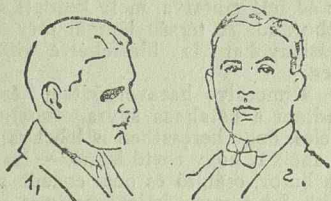
Heller & Deutsch

volt Friedländer kalapgyár, Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 20

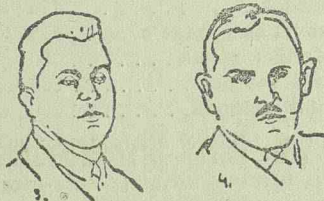
A newyorki sakkverseny

Körülbelül negyedik hete kezdődött el a legnagyobb amerikai sakkversenytnek, a Mannhattan Chess Clubnak pompás helyiségeiben a sakkmataadorok elitjének küzdelme. Ez az „elit” tizenegy mesterből áll, közöttük a két világbajnokkal, José Raoul Capablancával és dr Lasker

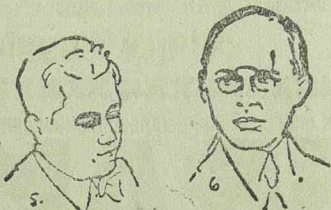
1. Maróczy. 2. Bogoljubow.

Emánuellel, valamint a világbajnokjelölt Aljechinnek és Réti Richárddal. E négy sakkfejedelem mellett még az olyan híres nevek is, mint Tartakower, Bogoljubow, Maróczy Géza, Marschall, Janovszky, elhalványodnak, — holott ezek is nyertek már nemzetközi tornában első díjat. Még a pillanatnyilag a tabella végén álló mesterek nevei is — Yates britt és Lasker Edwárd délamerikai bajnok — világszerte ismeretesek. A newyorki sakkturna a háború után az első igaz „nagy küzdelem”. — és e küzdelemből hiányzanak az outsiderek; ezt legjobban az bizonyítja, hogy a legvégén marsoló Lasker Edwárd 103 lépés után remist tudott kicsikarni a legelől haladó Lasker Emáueltól.

3. Réti. 4. Aljechin.

A sakk iránt érdeklődők előtt már a torna kezdeténél nyílt dolog volt, hogy ennek az elite-együttesnek négy elsőnevezettje fogja a vezetést magához ragadni, — de hogy a négy közül melyik viszi a győzelem pálmáját (mely ezeröttszáz dollárral van felékésítve), az azutáni jóslat is teljességgel bizonytalan. A legnagyobb esélyekkel dr Lasker Emáuel exvilágbajnok indult, aki a torna első felében 7 és fél ponttal első helyezett volt. Lasker sok nehézség tőle küzdelmeiben tett idegeinek erejéről és vasakarátáról tanuságot. A sakkvilág 1921-iki havannai vereségét a klimatikus viszonyoknak tulajdonítja és

5. Capablanca. 6. Dr Tartakower.

Capablancát a „hőség világbajnokának” nevezi. Közben azonban Lasker is vereséget szenvedett Aljechintől, miáltal Réti Richárdnak, a magyar származású bécsi mesternek sáncái növekedtek meg. Réti a modern iskolának főreprezentánsa, akinek zseniális játéka előtt Capablancának is meg kellett hódolni. Réti a bécsi sakkiskola tanítványa, fiatal, előkelően intelli-

gens játékos, aki a torna első részében Aljechint, a kombinációk nagymesterét játszi könnyedséggel verte. A pillanatnyi valószínűség az, hogy a közeljövő világbajnoka.

Hogyan kell vizsgáznunk a gyerekeknek?

Az abszolút vizsgák — Azok tárgyai —
A vizsgálatok módja

A mai felnőtteknek igazán nincs okuk irigyelniük a mai gyermekeket. Isten tudja, nekünk is voltak bajaink, kellemetlenségeink, de valjuk meg, valahogy mégis könnyebben viseltünk mindent. Még a minden év végén való vizsgákat is sokkal kisebb megterhelésnek tartottuk, ámbar — valljuk meg — hogy különösen az érettségi nagyon nagy mumus volt, amelyiktől nemcsak az érdekelt, hanem hozzá tartozók is hónapokon keresztül reszkettek.

Azután mindig kevesebb és kevesebb lett a vizsga; ugynevezett könnyítéseket csináltak. Az érettségivel is leszállították a tantárgyak számát, úgy az írásbelinél, mint a szóbelinél. Mit ért azonban mindez, hogyha másfelől magában a tantervben, az évközben elvégzendő anyagban, olyan zsufolást vittek véghez, amely a legkárosabb túlterhelésre vezetett? Amíg ez előtt 15—20 esztendővel a középiskola felsőbb osztályaiban is legfeljebb nyolc volt a számbavehető tantárgyak száma, ma már az első gimnázistának is pontosan egy tucat tantárgyat kell tanulnia, a felsőbb osztályosnak még egy félszer ennyit úgy, hogy józan ésszel meg se lehet kívánni tőlük, hogy mindazt pontosan, lelkiismeretesen megtanulják, amit az iskola be-
léjük akarna gyömszölni.

A mai gyerek az első komoly vizsgát már a negyedik elemi osztály elvégzése után teszi. Ekkor kifagatják az elemi iskolai tudományokból, még pedig nagyon alaposan és ha megfelelően vallott, bizonyítványt adnak arról, hogy a falusi élet kívánalmainak megfelelő bőséges tudással rendelkezik. Semmiestre sem elegendővel azonban arra, hogy a középiskolába léphessen fel. Ha erre a nagy elhatározásra jutna, akkor a következő iskolai év elején újra kivallatják ugyanazokból a tudományokból, amikből pár hónap előtt már vizsgázott és csak azután léphet középiskolába.

Itt azonban már négy esztendőig nem kell vizsgáznia. A negyedik középiskolai osztály után ugynevezett abszolút vizsgát kell tennie, melynek írásbeli és szóbeli része van. Írásbelit kell tennie a román és francia nyelvből, valamint a számtanból. A magyar felekezeti iskolák tanulóinak természetesen a magyar nyelvből is, ha ugyan a miniszter hozzájárul a magyarságnak ehhez a kívánságához. A szóbeli vizsgán minden tanuló csak egy tárgyból felel, melyeket a vizsgáztató bizottság jelöl meg. Rendesen azt a tárgyat szokták kijelölni, melyből a tanuló évközben a leggyöngébb jegyet kapta.

Ezután ismét négy esztendőig nem kell vizsgáznia. Csak a nyolcadik osztály elvégzése után tesz ismét ugynevezett abszolút vizsgát, mely a régi érettségit helyettesíti. Ez is két részből: írásbeliből és szóbeliből áll. Az írásbeli tárgyai: román nyelv és irodalom, latin nyelv és irodalom, francia vagy német nyelv és irodalom, fizika és a magyar iskolánál — remélhetőleg — a magyar nyelv és irodalom is. A dolgozatok elkészítésére 2—3 órai időt engednek és a tanulóknak joga van öt feladat közül tetszés szerint választania. A szóbeli

vizsgán itt is, mint a negyedik osztályban, csak egy tárgyból felel a tanuló. A tárgyat maga választja meg; 18 kérdést ír fel a bizottság s ezek közül választja ki azt, amelyik tetszik. A kiválasztott kérdéssel bemegy egy szobába, ahol megfelelő kézikönyvek állanak rendelkezésére és ott két óra hosszat készülhet a feleletre, könyvek használatával. Negyedórás szabatos előadást kell tartania a kiválasztott kérdé-
ről.

Ha ezt a vizsgáztató módot így elméletileg az érettségivel összehasonlítjuk, annál mindenesetre jelentősen könnyebbnek látszik. Nem lehetetlen azonban, hogy a látszat csal. A családás különösen a dolgozatoknál, vagyis a vizsgálat írásbeli részénél érheti az embert. Mert két, legfeljebb három óra alatt csak kissé is összefoglaló kérdéssről megfelelően írni, különösen a serdült korban, nem könnyű. A szóbeli rész nyilvánvalóan egészen más célt szolgál, mint az érettségivel. Ottan megfelelő általános műveltségről és egy bizonyos foku tárgyi készségről kellett az ifjunak tanuságot tennie. Itt inkább előadóképességét van módjában bizonyítania s csakugyan úgy tűnik fel, mintha a közéletre való rátermettségéről akarnának meggyőződni.

A minket közvetlenül érdeklő felekezeti iskolák szempontjából még nem tudjuk, hogyan fogják összeállítani a vizsgálatbizottságokat? Angelescu miniszternek tudvalevőleg az az elve, hogy mivel az összes vizsgálatok közérvényű bizonyítványok megszerzésével járnak, ezeket a vizsgálatokat csak állami tanárok tarthatják. Abba talán még könnyen beleegyeznek, hogy a nem nemzeti tárgyakból az illető tanító tanárok vizsgáztassanak.

Remélhetőleg azonban sikerülni fog meggyőzni és beleegyezésért nyerni, hogy a románból és román történelemből is az illető tanító tanárok vizsgáztassanak. Természetesen a kormány azokivül ezeket a vizsgálatokra képviselőt küldene, aki a bizonyítványokat is aláírja és ezzel azoknak itthoni érvényessége tekintetében semmiféle kétely nem merülhetne fel.

Felvetődik az a kérdés, hogy ezeket a bizonyítványokat a külföldi főiskolák a középiskolai érettségivel egyenlő értékűnek hajlandók-e elismerni? Hivatalos helyről illetékes körök teljes megnyugtatóst kaptak arra nézve, hogy ezeknek az érvényessége a külföldi főiskolákkal tisztázva van. Annál meglepőbb, hogy az itthoni egyetemek viszont sem az érettségi, sem az abszolút bizonyítványok tulajdonosait nem veszik fel egyenesen az egyetemre, hanem előbb az egyetemi tanárokból álló bizottságok előtt vizsgálatot kell tenniük. A múlt évben legalább így volt. Igaz, hogy sok kellemetlenség származott belőle. Eppen ezért nem lehetetlen, hogy ezután nem is fognak ilyen vizsgálatokat követelni. Hiszen ha a külföldi iskoláknak jók a mi középiskolai bizonyítványaink, nem látjuk át, hogy miért ne volnának jók pont a mi egyetemeinknek?

Uj! Angol és francia Uj!

női divat szalon

Fleisch Károly

Str. Gojdu (Beothy Odön-utca) 11. sz. alatt

Köpenyek, koszlumók, utcai és estélyi ruhák
már 700 Leitól kezdve készülnek a legutolsó
divat szerint, elsőrendű kivitelben.

Butorok

nagyválasztékban érkeztek!

WALLERSTEIN FERENC UTODAI

DANIBERG és WALDNER

Butoraruha Strada Nicolae Jorga (Zófia-utca) 19. szám

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hálók

ebédlők uriszobák, szalónok!

Levél a párisi divalról, asszonyokról kávéházról és férfiakról

II.

De nemcsak az embereken nem tudok eligazodni, hanem a képek, szobrok óriási tömegében sem tudtam magam eddig kiismerni. Az igaz, hogy a múzeumok rengetegét nem is igyekszem egyszerre bebarangolni, mert egy óra is elegendő arra, hogy beleszédüljön az érdeklődő ember szeme, de a rövid ideig tartó magányújtatványk, aukciók és műkereskedők kiállításai is kényszerítenek arra, hogy a műélvezetet rendszertelenül, ugyyszólván szíjjeldarabolva, adagokban vegyem be, nehogy megártson. Így is sok csalódás ért már eddig is. Talán ezt is megírom egyszer, mert még most korainak tartom a beszédet, amíg az egészről nem kaptam valamilyen áttekintést. Én nem tudok véleményt mondani már akkor is, ha valakinek csak a kisujja körmehegyét látom. Így csak Tihanyi barátom beszélt nekem a Café Rotondában, aki addig csepejt a művészeket, míg egyedül ő maradt meg művésznek.

Café Rotonde: ez egy furcsa kávéház, tömve furcsábbnál furcsább képekkel. Ezt nemcsak a falra akasztott képekre, hanem az odajáró művészek arcára is értem. Ez a Montparnasse-i kávéház az egyetlen, ahol a világ minden fajtájú embere, illetve művésze reggeltől reggelig állandóan tanyázik nemre való tekintet nélkül. Ifjú Hokusai, akik a holland primitív modorában ferdeszemű Krisztusokat festenek; perui preraffaeliták; óptumtól zöld thibeti tilozófusok; kamaszok dadaisták; lipótvárosi ébredők; szomjuságtól meggyötört amerikaiak, kik vederszárnnyal nyelnek a szesz, de 70 fokot a javából; cseh-slovák dekoratív zsonglőrök; turbános szíriai mozcisillagok, germán kubisták; orosz táncosnők, egyszerűen mindenféle race igazi nemzetközi gyülekezet, csak egy közös a kávéházban, a francia dohány orrfacsaró füstje. De ez cseppet sem zavarja a melletttem ülő norvég thermodynamikus piktort és kézzel-lábbal igyekszik kimutatni egy asszír triangulista szobrásznak, hogy mennyire fontos volna a modern szobrászatot thermodynamikus irányban vezetni. Egy az asszír egy szót sem ért norvégül, az nem számít, nur végül kifizetik a garcon legnagyobb öröme mind a 16 kávét, amit a nagy beszédben teljesen kihülve, tehát nem thermodynamikus alapon bevacoráztak.

Tegnap valaki azt mesélte, hogy a Rotonde-ban a sok idegen fajta művész között három franciát is látott. Egyik rosszmaju szomszédom megjegyezte erre, hogy ezek valószínűleg csak tévedésből kerültek a művészek közé! Milyen furcsa, hogy ennyi művész között senki sem haragudott meg, erre a rosszmaju szomszédomra, hanem harsogó kacagással fogadták, sőt egy mindenért lelkesedő sveici piktorkisasszony teleszájjal egy egészséges csókot cuppantott a rosszmaju számára.

Ne tessék megijedni kérem, mert itt az emberek egyszerűek és őszintén adják magukat, nem csinálnak dugva semmi olyat, ami nekik jól esik. A legény, amikor a babájával találkozik, akár az utcán, akár a kávéházban (itt nem kell dugott találkahely) egyszerűen megcsókolják egymást annyiszor, ahányszor nekik jól esik. Senki sem veszi észre és senki sem háborodik fel. Sőt azon sem, ha a kávéházban egymás mellett ülve, átölelve tartják egymást és felváltva hol csókolózhatnak, hol egy korty kávét isznak. Az meg csak igazán természetes, ha az utcán sétálva megcsókolják egymást. Nem szabad félremagyarázni, itt diákokról és hasonló intellektuelekről beszéltek.

Szigorúan elhatároztam, a képzőművészetről egy szót sem fogok írni, ezt álom is, de azt már nem bírtam megállni,

hogy a Montmartre-i szabad művészek kirakó vásárját meg ne nézzem. A „foire aux Croutes” fenn volt a Sacré-Coeur de Montmartre-templom mellett egy piaccon. A képek kirakatredőnyökre, a fák között kifeszített kötéltre, a házfalakra vagy a földre voltak kirakva, a művész, vagy a művész nő pedig mellettük állva várta a vevőt. Egyik-másik tüztöltőruhás ellentengernagynak öltözött. Ragyogó volt minden a napsütésben, különösen az aranyos tüztöltőcsákó ragyogott, csak én lettem szomorú. Micsoda túlekedés a művészet szentelt ligetében az észrevevésért; — ha kell még maskarárt is csinál önmagából. Egy kicsiny vékony, törékeny művész, aki úgy nézett ki, mint egy pirosra festett ázott verébfiók, szinte könyörgő szemekkel nézett rám, amikor képei előtt álltam. Majdnem megszólalt a szeme: ayer pitté! vegyél egy képet, olcsón adom, ha kell, még ráadást is adok; könyörülj rajtam! — Olyan beszélő szemmel nézett, hogy majdnem mentegetőzni akartam. Nagyön szomorúan ballagtam lefelé a Montmartre-ről, girbegurba utcákon, apró, furcsa, de művészirendetlenségű házak között, amelyek úgy néznek ki néha, mintha tyukketrecek volnának, de ha jobban megnézik, akkor látják, hogy — atelier. Késérő szájamra a „döglött patkány”, a „fürgé nyúl”, a „kipukkant hólyag” és más hasonló furcsanevű kiskocsmák sem tudtak mosolyra torzítani. Uristen, mennyi piktör és mind arrivé akar egyszer lenni! Hopp! a mindent neki, ez majd rámszállt. Nem tud kürtölni — ordítok rá magyaráz — de az autótaxi már messze robbant tőlem. Akkor vettem csak észre, hogy az Avenue des Champ Elysées-re értem és belekerültem az autótaxi sora. Egy jó negyedóra kellett, míg át tudtam vergődni a tulsó oldalra. Felfelé és lefelé rohanó autók véghetetlen többszörös sora, amit csak a rendőr botja tud megállítani egy percre, hogy az összegyűlt gyalogjárók ezen idő alatt átmeheessenek. Nem mondom sokat, van belőlük vagy félmillió, ha

nem több, annyi azonban semmi esetre sincsen, mint ahány piktör van Párisban.

Óvatosan keresztülsúsztam a Place de la Concorde-on, amely ragyogott a vilányáradatban és úgy nézett ki, mint egy frissen felkefált bálterem, olyan fényesre és simára csiszolja az autótömeg a faburkolatát. Csak a luxori obelisz áll némán, peckesen a közepén, mint egy felkiáltójel az ég felé mutatva, mely kezdett alaposan beborulni. A térség lámpái még a felhőfoszlányokat is lilásfehérre világították meg.

Kimerülve hazavergődtem és lerokkadtam a hatalmas ágyra, amely olyan széles, hogy keresztben is lehet rajta aludni anélkül, hogy rövid lenne, — igazi, francia butor, csábító és nem engedi, hogy tovább folytassam feljegyzéseimet.

Pozsonyi Jenő.

MÁR
mindenki
tudja, hogy
a Hevesi „Párisi Divaláruház”
elegáns konfekció és női
kalap újdonságai izlés és olcsó
árak tekintetében felülmulthatatlanok

Bécsi szövet ruhák	580 Leitől
Grenadin ruhák	390 „
Kittinó mosó pongyolák	175 „
Blousok	125 „
Szövet és sponge aljak	325 „
Gyermekek ruhák	80 „
Lizré kalapok	280 „
Tagai kalapok	200 „

Hevesi Párisi Divaláruházban
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 8.

Angol szövetek gyári árban
DAYKAL & TAUBER Ltd. London
Nagyromániai vezérképviselet és főlerakat

Deutsch posztóáruház

Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 1.

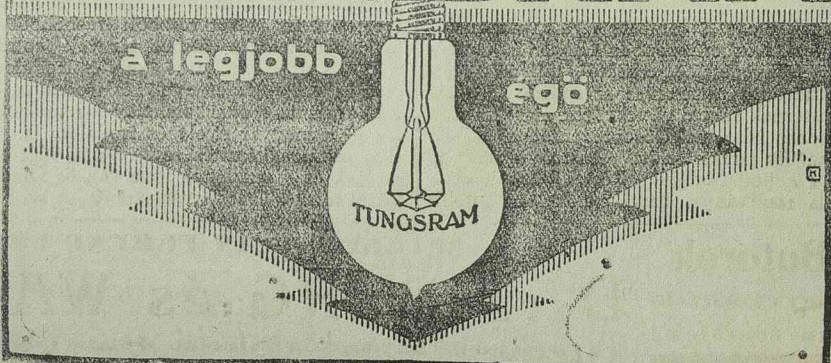
Kiárusítjuk

helyszűke miatt régi rakatárunkat gyári áron alul.

Címre figyelni

Címre figyelni

TUNGSRAM

JELENET A VAMHIVATALBAN

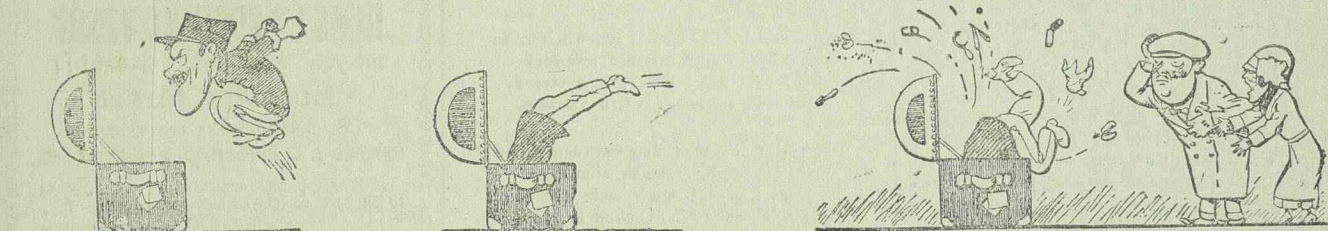
(A párisi Le Lire legujabb számából)

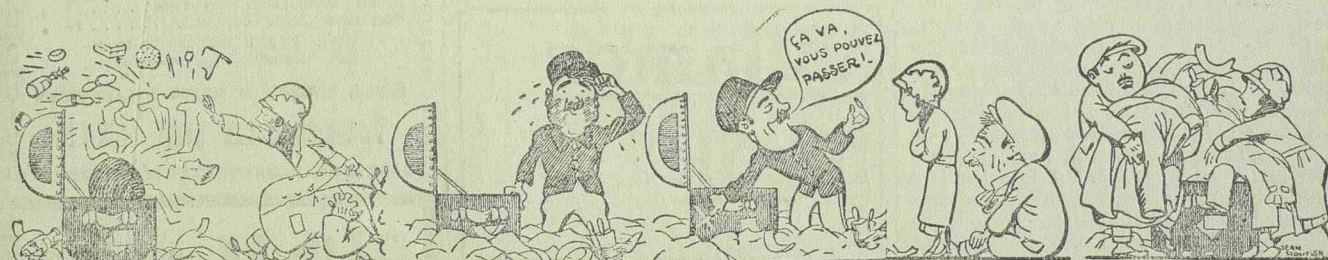
— Nincs valami elvámolni valója? — Nincs!
— Majd meglátjuk! Nyissaki!
— Uram: ön fel akarja hányni?
— Asszonyom, ne féljen, csak éppen alaposan beletekintek.
— Hah! itt szimatolok valamit.
— Gyanus alsó nadrágot!

— Kolléga ur! Rázza csak ezt ki, hátha a fodrok között bujkál valami!
— Tekintsünk a dolgok mélyére!
— Vámtisztek! Jól átkutanni.
— Most pedig rajta!
— Majd kipiszkálom én az eldugott dollárokat!

— Egy, kettő, három! — csak a belibe!
— Hol vagy csempész-jóság?
— Ahá! Majd kivájlak én a föld alól is.

— További Ki vele! Ki vele!
— Pfüh, de megizzadtam!
— Mehetnek! Rendben van
— Jaj!

Bojkott alá veszik azt a kereskedőt,
aki a másik üzlethelyiségére spekulál

A nagyváradai kereskedők önvédelmi harca. — Tárgyalások a lakók és a nagy bérházak tulajdonosai között.

Közeledik a május elseje és az új lakástörvény korántsem biztató formákban veti előre árnyékát. Bizonyos az, hogy a nagyváradai kereskedők sorában — különösen, akik üzlethelyiségükre hosszabb lejáratu szerződéssel nem rendelkeznek, — valósággal bombaként csaptak le a lakástörvénynek súlyos és egzisztenciákba nyúló intézkedései. Nem elég, hogy a sívár gazdasági helyzet, a sokféle adó, a pangó üzlet béklyókat rak az amúgy is trespő és agonizáló kereskedelemre, az a jövő, amit az új lakástörvényvel adott helyzet rejt magában, kiméletlen törőfőst jelent. Nem vittük védelmünkbe soha a kereskedőknek azt a kategóriáját, amely a multak konjunkturális viszonyait meg nem engedett eszközökkel és a közönség bőrére zsebére aknázták ki. Sőt kiméletlen harcot viseltünk ellenük.

Az új lakástörvény azonban — amennyiben ez eredeti formájában megmarad — olyan sötét bizonytalanságban sodorja a tisztességes kereskedelem egész egyet-

mét és olyan kemény anyagi megpróbáltatásba viszi, hogy annak bénító hatása szinte kiszámíthatatlan.

Az új lakástörvény erre az esztendőre: májustól májusig még csak horribilis felugró emelkedést jelent, annak a szabadságát, hogy a háztulajdonos fölmondás ellenében az 1914-es boltbért tizennégyszeresére emelheti. Ez kétségkívül nagy stájerolás, de a kereskedők, — ha nem is kivétel nélkül — talán fognak erre is anyagi fedezetet találni. A jövő május azonban már nem pénzkerésze, de létkérdése a kereskedőknek, mert a törvény szabad kezét ad a háztulajdonosoknak arra, hogy minden fölmondás nélkül kitehetik nekik nem tessző kereskedőbérlet és az üzlethelyiséget oda adhatják a jelentkező — többet ígérőnek. Azok a kereskedők, akiknek anyagi helyzete megengedi, a tenyegető jövő elől azzal védekeznek, hogy üzletük céljaira alkalmas házat, sőt többen összeállva, pársas-házat vásárolnak. De a

kereskedők jelentékeny részének nem áll ez módjában és így csak a szolidaritási, a felsőbb hatóságokhoz forduló kérelem az egyetlen eszköz, amittől bizonytalan helyzetük javítását várják.

A Kereskedelmi Csarnok ebben a kérdésben nyomban akcióbá lépett és vasárnapra tiltakozó nagygyűlést hívtak egybe, amely a beálló bajok orvoslásával foglalkozni. Kérdést intéztünk ez irányban Fried János drhoz, a Csarnok főtákarához, aki ezeket mondta:

— A gyűlésen ismertetni fogjuk mindenkélt az új törvényt és két csoportba osztott indítványt terjesztünk elfogadásra. Az indítvány első részének lényege az lesz, hogy keressük a megegyezést a Háztulajdonosok Szövetségével oly irányba, hogy ama üzlethelyiségek bérletének meghosszabbítását, valamint a bérösszeget — mely bérletek 1924 május elsején lejárnak, egy vegyes bizottság tárgyalja le, melynek tagjai lennének egy kereskedő, egy háztulajdonos és a kebelükből választott elnök, lehetőleg egy bíró.

Az indítvány másik része a következő lesz.

A kereskedők önvédelmi akciót indítanak, mely szerint mondják ki, hogy olyan kereskedővel, aki egzisztenciájára törő módon egy másiknak üzlethelyisé-

de aspirál, nemcsak a kereskedelmi, de a társadalmi összeköttetést is megszakítják, vagyis bojkott alá veszik. Minden olyan kereskedőt, aki üzlethelyiségével üzérkedik, azonnal jelentsék föl a hatóságnak. Egyébként egy nagyszabású deputáció volt már Tanced Constantinescu és Marzescu minisztereknél és ígéretet kaptak a Vadul Comerciala javaslatának előkészítésére azaz, hogy májusban a parlament már tárgyalni is fogja a javaslatot. Ez a javaslat megakarja gátolni a háztulajdonosok esetleges lépéseit a régi bérleti terhére és kötelezőleg mondja ki, hogy az új bérleti bérleti többlet összegét átadja a régi bérletnek.

Munkatársunk érdeklődött aziránt is, hogyan folynak a kereskedők és háztulajdonosok között a bérleti tárgyalások. A városi bérház lakói most folytatták le tárgyalásaikat a várossal és valamennyi bérletkészen nyilatkozott a törvény által előírt házbért fizetni, noha a városi bérházban az üzletbér a mai bérnek nem is hétszerese, de négyszerese, mert a múltakban a többiekhez viszonyítva aránylag alacsonyabb volt a bér, viszont most a törvény által előírt ugrás annál szebbeszköbbs. Bizonyos, hogy a városnak ilyenformán másfél millió leit jelent a Bazár-bérletkészen. Ugyanilyen emelés történt az Apolló-épület lakóival is. A Vaiszló-wits-ház és a Sas-passzage lakói most tárgyalnak háztulajdonosaikkal. A dorján Emil dr most érkezett haza külföldről és a bértárgyalásokat e hó 25-ig ott befejezik. Az Orsolyazárda hajlandónak mutatkozott, hogy üzletek céljaira kiadja házát a kaputól Gerhardt szabó üzletéig, azonban az átalakítási költségek oly horribilisak, hogy ez nem mutatkozik rentabilisnak.

A bécsi Rotschild-ház harca a frankspekuláción

Bécsből jelentik: Az osztrák fővárosi pénzügyi körök igen erősen sujtotta a francia frank rohamos megjavulása. Kévs ember van Bécsben, aki ne lenne angazsálva a frankbesszpekulációban, amely mögött a bécsiek Boselt sejtették. Bosel, mint ezt a beavatottak tudják, tényleg mozgósította vagyonát, hogy megkontraminálja a francia frankot és ebben sok kisebb bosel is segítségére volt. Ekkor patantak ki azok az eddig lappangó ellentétek, amelyek a bécsi Rotschild-ház és az „ujgazdag” boseliek között voltak.

Rotschild frankhosszra kezdett spekulálni, hogy Boselt és a kisebb bécsi valutacápákat letörje és ismét biztosítsa uralmát a bécsi pénzpiacra. A bécsi Rotschild-ház egész tőkéjét egy kártyára tette fel, hatalmas tételekben kezdtek frankot vásárolni, a kontreminőrök nem kis bosszuszágára. Néhány héttel ezelőtt azonban úgy látszott, hogy a bécsi Rotschildok ki-merültek, a frank tovább zuhant, a Rotschild-ház nem tudta tovább folytatni a frankvásárlásokat és régi kötelezettségeit is csak nehezen tudta teljesíteni.

Ekkor már a bécsi Rotschildok egész vagyona angazsálva volt és komoly veszedelem fenyegette a régi bankházat. Bosel és a többiek természetesen fokozott erővel folytatták küzdelmüket a frank ellen.

A bécsi Rotschild az utolsó pillanatban a párisi, londoni és frankfurti Rotschild-házakhoz fordult segítségért. Őszintén feltárta a helyzetet, elmondta, hogy egész vagyonát kockára tette, hogy a jöttment ujjgazdagokat letörje. A Rotschildok erre megsegítették egymást, a párisiak, londoniak és frankfurtiak is frankot kezdtek vásárolni, de a zuhanást megállítania ők sem tudták, a frank változatlanul esett tovább. A Rotschildok ekkor válaszul álltak: vagy bukni hagyják a bécsi bankházat és likvidálják annak ügyeit, vagy pedig minden erejüket latba vetik a bécsi Rotschild megmentésére. Ekkor összeköttetésbe léptek Morgan amerikai pénzügyiállal és megkérték őt, hogy

adja meg Franciaországnak a kétmilliárdos hitelt. Morgan azonnal kábelezte: „All right”. Mindössze ezt a két szót. Morgan szívesen tett eleget a felszólításnak, mert mint egy régi bankház feje, ő sem látja szívesen az új gazdagok elhatalmasodását. Mihelyt nyilvánosságra került a Morgan-hitel híre, megállt lejtőjén a frank, emelkedni kezdett. Rotschildok győztek, sőt meg is kétszereztek vagyontukát a frank váratlan emelkedése miatt.

Ezért jelentette ki nagy hangon Rotschild Edúard a párisi bankárok értekezletén, — mint ezt a Nagyvásrad is jelentette, — hogy minden vagyonával sikra száll a frank mellett. Érdekes, hogy ebben az akcióban maguk a francia pénzintézetek sem vettek részt, mert ők is frankbesszre spekuláltak és a kormány tehetetlen volt. A párisi Rotschild sok milliárdot keresett frankmentő gesztusán.

Egyszer még...

Egyszer még utó'szor kilvulok én is
Egyszer még utó'szor rózsát tépek én is
Tán kezem megvérdi... talán meg sem éri
Egyszer még utó'szor érte nyulok még is.

Suhan ablakomba hűs tavaszi szellő
Egyszer tán utó'szor a tavaszom eljő
Ibolyák díszbe felvidul a lelkem
Sok se táj begyógyul tubarózsás kertben.

Nem is sokat késtem... orgonák ringása
Megcigogtat halkán plinkösd hajnalára
Gyászbanat telére jöhet még a tavasz
Jöhet még a napfény végre valahára.

Elgyötrött lelkemet gyöngyvirágos alkony
Halkan simogatja, lágyan altatgatja
Remegő jászavam langy tavaszi szellő
Messez elkapdossa... Csak az az egy sír ott,
Ott messze ne volna, ott messze ne volna...
KOMÁROMYNE MIHEIFY ELVIRA.

Villamos főzők

villamos szere-
lési anyagok a
legolcsóbban

FRISCH JÓZSEF

Sr. Avram Janku (volt
Kossuth-utca) a Bihar-
megyei Takarékpénz-
tárral szemben.

Villamos körték, ke-
rékpár alkatrészek
nagy raktára.

Javító műhely - Szerelési osztály

Mindenütt azt hallani

hogy a legmodernebb ruhák
szolid árak mellett

Dávid és Kohn

uri szabódnai szerezhelők be,
Str. Alexandri (Teleky-utca) 4. sz. a.

Férfi fehérneműek leszállított árakban

Oroszlán védjegyű Zephir-ingek --- 275 Lei
I. minőségű háló ingek --- 250 Lei

I. minőségű rövid és hosszú alsónadrágok 95 Lei-től
200 Lei-ig. Nagyválaszték divatnyakkendőkben,
női és férfi harisnyák és gyermek-sockerik
legolcsóbb árakban

Molnárnál

Bulv. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 9 sz. a.

Nagy Husvélcsi csokoládé tojás és cukorka vásár

mélyen 'leszállított árakkal!!!

Horovitz József

Színházi cukorka áruházában

Színház-u. 4. Interurban Telefon: 2-69.

1 drb bádóg tojás megtöltve	8 Lei
10 dkg. rin. selyem és savanyu cukorka	5 "
10 " legfinomabb Praline	8 "
10 " csokoládé krém törmelék	8 "
10 " Kandia Tosca	10 "
10 " tojás drage	7 "
10 levél legfinomabb tojás testek	7 "
Nagy tábla „Steau” csokoládé	12 "

Ber és külföldi legfinomabb csoko-
ládé desszertek nagy választékban.

Kérem kirakataim szíves megtekintését

Visszonteladónak gyári árak!!!

Róth M. utóda uridivat üzlete

Piața Regina Maria (Bémer)-tér 3 sz.

tízlet ujjalakítása miatt kalapokat a
legdivatosabb formában és színekben,

Ita kalap	--- 340 Lei
Borsalino	--- 600 Lei
Habig	--- 5-6.0 Lei
Gummi kabát	--- 680 Lei

és az összes uridivatcikket min-
den elfogadható árban árusít. —

Róth M. utóda uridivat üzlete

Piața Regina Maria (Bémer)-tér 3 sz.

Tavaszi holvagy?

— Ötven év előtt se volt tavasza Nagyváradnak — Rendkívüli városi közgyűlésen tárgyalták a „rémitő” áprilisi fagyot — Szomorú huzvét, még szomorubb pünkösöd —

A nap jótékonyaság istene, ki Mátyás dach szerint, nem kér csak ad, ez idén bizony csak gondokat adott még. A gazda, az iparos, a kereskedő, a fűtési költségektől már épen eléggé megviselt polgár, mind egyformán sínyli az elsikkadt tavaszt. Itt a huzvét, de Celsius apó még alig mutatott elhatározó szándékot, hogy kimozduljon a 0 alatti dermetségéből, a felhős égbolton, esős, párás légkörön át még alig hatolt keresztül egy pár melengető napsugár...

Azok a bizonyos mindenre emlékező öregek váltig erősítgetik, hogy ilyen kietlen, zord tavasz, mint az ideai, még nem fordult elő a praksisukban. Azt kellene tehát hinnünk, hogy küszöbőre értünk a tudósok által sokat emlegetett rémes koraknak, amikor a nap már kiült s mint veres sugártalan golyó áll a ködfoszlányok között s a hidegben, fagyban elpusztul az élet.

Vigaszt keresni visszanéztünk olyan időbe, amely már kiesett az élő öregek memóriájából és megállapítottuk, hogy például ezelőtt épen ötven esztendővel még a mostaninál is súlyosabb áprilisi hónapot élt át Nagyvárad polgársága. Sőt az inség áterjedt a május hónapra is.

Rendkívüli közgyűlés a fagy miatt.

Az 1874. évi április hó második felében dermesztő fagy pusztított Magyarországon több vidéken, nem kerülte el Nagyváradot és környékét sem s a váradi szőlők és termőföldek zsendülő vegetációját úgy elhervasztotta, hogy új életre már nem volt kelthető. Az ötven év előtt még patriarkális és jórészen a szőlőgazdálkodásból élő Nagyváradot végzetesen érintette az áprilisi fagy.

A Nagyvárad krónikásának egyik mondata ígyigen emlékszik meg a regéről, melyen a csapást észlelték:

Szomorú, nagyon szomorú napfelkelet volt ez. Tavasz kezdetén láttuk szőlőinket beszűreteltetni s reményeinket learattatni.

Lukács György, a város polgármestere rendkívüli közgyűlésre hívja egybe a törvényhatóságot „a rémitő fagykarok következtében teendő intézkedések elhatározására.”

Hajdani városatyáink nagy számban jelentek meg az egykori közgyűlési teremben. Polgármester Lukács György — írja a Nagyvárad akkori városházi riportere — az ülést megnyitván, előadja a célt, melyért a rendkívüli közgyűlés összehívását látta jónak.

Előadja a helyzetet, melybe Nagyvárad városa a legközelebbi fagyok következtében jutott. Megható szavakkal vázolja a tényt, melyet mindannyian tudunk, hogy immár odajutottunk mindannyian, miszerint elérhetési existenciánk van megtámadva a rendkívüli időjárás által.

Javasolja, hogy írjon fel a város a pénzügyminiszterhez adóelengedést, ha ezt a miniszter arra hivatkozással, hogy a fagy nem elemi csapás, nem teljesítendő, úgy forduljanak feliratilag az országgyűléshez.

Szarukán Gergely és Gyalokay Antal a temperamentumos ellenzékiek természetesen ezt az alkalmat sem mulasztják el a kormány támadása céljából. Elsőként szólnak a polgármesteri javaslatához. Céltalannak tartják a feliratokat, de igenis irjanak fel a királyhoz, hogy oszlassa fel az országgyűlést, mely komoly munka helyett tollfosztással tölti az időt.

Tokody Ágoston meg akarja tartani az alkotmányos rendet. Irjanak fel a miniszterhez s ha nem segít, az országgyűléshez.

Lukács polgármester az ellenzéki felszólalásokra reflektálva, kéri a tagokat, hogy ne ragadtassák el magukat alkotmányellenes kifejezésekre. A férfiaság jellege épen abban nyilvánul, hogy megőrizi higgadságát a csapások közepette.

Tóth Ferenc pártolja a polgármesteri indítványt, dr. Pollák László nem bizná a postára a feliratot, vigye fel egy küldöttség, mert a közvetlen érintkezés több eredménnyel kecsegtet.

Hoványi Lajos nem a fagyban keresi a nagy bajt; a farsadalomban van a hiba. Huzzuk össze magunkat, — dörögte jogakadémiai dékánunk néhai édesapja — nyujtozzunk csak addig, ameddig a takaró és s igitkezzünk takarékosak lenni. Mindenekelőtt pedig kísérleljük meg egy 2—3 százalékos kölcsön szerzését. Egyébként pártolja a polgármesteri javaslatot.

A vita végeztével a rendkívüli közgyűlés — miként Stark Antal, az akkori főnöktárus jegyezte — a következő határozatot hozta:

1. Föliratilag megkerestetik az ország pénzügyminisztere adóelengedés, valamint az adó végrehajtásainak novemberig beszüntetésé végett;

2. a polgármester elnöklete alatt Nagy István, Hoványi Lajos, Szarukán Gergely, Tokody Ágoston, Tóth Ferenc, Steiner Lipót, Kubinszky Lajos, Serdült Bálint és Bika Simon tagokból álló választmány megbízott, hogy időről-időre az inség mérvéhez képest előállandó szükséges intézkedésekről tegyen javaslatot.

A májusi hó.

Az abnormis időjárás áterjedt másjusra is. Eső, hideg, hó és fagy tették kietlenné a virágnyílás hónapját. Május hónap utolsó hetében volt pünkösöd ünnepe. A Nagyvárad krónikaírója a pünkösdi számban így kesereg:

Piros pünkösöd napja!... Mennyi föllengző eszme, mennyi boldogító gondolat van ezen fogalomhoz kötvél

Ez a nap legelőször is a tavasz ünnepnapja.

Midőn ez a nap eljő, akkorra márombok árnyaiban dalol a fülemile, himesvirágokkal van bevonva a rét s virágillatától van megrészegítve a lég.

Mostan ez mind másképpen van.

Akármerre tekint a szem, mindenfelé egy elpusztult tájkép tárul fel előtte. A fák alig kiejtett lombjai száradtan hullanak le, csupaszon, hagyván az árva fagalyakat, mintha csak az őszi fagyos szél esttögtatta volna meg dermesztő szárnyait fölöttünk. A mező és a kert olyan kopár, mint a hitevesztett lélek; a virágok, melyet hivatva lettek vala korán virulni, korán elhervadnak, mielőtt még idejök lett volna bimbókat hajtani s színes szirmokat nevelni. S a lég virágillat helyett jajszókkal s panaszhangokkal van tele.

A Nagyvárad újdondásza a májusi számok egyikében-másikában a következőket írja:

* Elveszett a tavasz. Az idén nem volt még s nem lesz tavasz, de annál hosszabb a tél, mert nyolcadik hónapja, hogy a téli ruhát folytonosan viseljük. Hát nyár lesz-e s ha lesz mikor? Jó volna egy kis interpellációt intézni a Csizóhoz.

* Nincs többé fecske. A közeli napokban uralkodott rendkívüli hűvös, esős, havas és fagyos időnek a fecskék is áldozatul estek. E szegény állatokok, melyeket oly szívesen lát az ember, mint a tavasz előhírnökeit városunkban, majd mind megfagytak.

* Püspök- és Félix-fürdő tavaszi Idényét az adnormis időjárás teljesen tönkre tette. Egy némely alkalommal jött ugyan egy-egy szép számú tagból álló társaság, de ezt is csak visszazúzte a városba a borús idő. A legutóbbi napokban pedig épen senki se ment a fürdőkre úgy, hogy a fogadók kénytelenek voltak pincéreiket egy időre szebb jövő reményében utra bocsátani, mivel épen nincs szükség rájuk.

Ebben a hónapban választott Nagyvárad városa országgyűlési képviselőt. Te

leszky István kormánypárti állótt szemben Dus László ellenzékivel. Május hó 13-án, egy borongós, esős, hűvös napon volt a választás. Reggel 8 órakor gyűltek a pártok, a Teleszkyé a Fekete-Sas előtt, a Dusé a Nagykörös-utcai Borbélyháznál. Innen vonultak fel az Apolló-hoz, melynek nagytermében ifj. Mezey Mihály választási elnök vezetése alatt folyt le az aktus. A borongós idő ellenére élénk volt a nap. Gyalokay Antal volt az ellenzéki főkortes, a Nagyvárad riportere a választásról irt tudósításában áradó szavakkal jellemzi Gyalokayt, aki csuron vizesen, sárosan egész nap talpon volt és fáradhatlanul agitált jelöltje érdekében. A választáson Teleszky 384, Dus 333 szavazatot nyert s így 51 szótöbbséggel Teleszky István lett a váradi követ.

A nagy inségben, szomorúságban Bucziéknek, Várad híres cigánybandájának is rosszra fordult a soruk. Nem hullott a bankó és picula, a tüzes szemű cigányasszonyok egyre kevesebb fehércipőt, rántani való csirkét és fejes salátát hordtak haza a kispiaclról. Buczi elkeseredett s már-már arra gondolt, hogy kivándorol Amerikába. Erről is megemlékszik a Nagyvárad riportere a következő jellegzetes híreस्कével:

* Kacsac-e vagy sem? Buczi bandája, melynek épen semmi oka nincs a közönség részvételensége miatt panaszkodni, mint értesülünk, a „sült galambok hazájába”, Amerikába akar menni. Ha úgy gondolja, hogy ott jobban meggazdagszik az ember, hát Isten vezérleje, de mi igaz tanáccsal elmondhatjuk neki, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon.

Fázik a kritikus.

A bódében a híres debreceni-nagyvárad színtársulat kezd meg előadásait május hóban. Mándoki, Szabó Bandi, Kresányi Sarolta, Együd, Dalnoki stb. van

KEPES ELEK
orvosi kötszerész, Sas-passage 20. szám
Saját készítményű **sérvekötők, háskötők,**
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

75

Lei a

I-a selyem flor fátyol harisnya.

95

Lei a

I-a Mouszlin fátyol harisnya.

125

Lei a

I-a legszebb fátyol harisnya, amieddig 195 Lei volt, 50 színben kapható.

Vezér

áruházában, Piaja Regina Maria (Bémer-tér) 1. szám.

nak a társulatnál. Rádl Ödön a Nagyvárad kritikusa, nagy hozzáértéssel és objektivitással végzi tisztét. Május 17-én egy referál a „Harminc év egy kártyás éleéből” című francia színmű előadásáról:

Az előadásról nem sokat írhatok, mivel csak az első felvonásban voltam jelen, ami nem csoda, miután a színpadon oly hideg volt, hogy az ember csak dideregve ülhetett a kongó házban. A közönség a decemberi idő s az utcákon fekvő hó miatt nagyon kis számban jelent meg az estén.

Majd a május 29-én előadott „Háromcsőrű kacska” című operett előadásáról ezeket írja:

Az előadás élvezhetlen, minek oka főleg a generális náthában keresendő, melyben a színészek jelentékeny része szenvedni látszik, ami nem is csoda, ha tekintetbe vesszük a mostoha időjárást és a színpad szellős voltát.

Szomorú nagyvásár.

A májusi nagyvásárról szóló referálából vesszük ki a következő részt:

Az iparosok csaknem hasztalanul rakodtak ki, szomorúan ülnek sátraikban s várják a ritkán látható vevőket, kik csak itt-ott lézengenek s akkor is inkább csak nézegetik, mint veszik az árukat. Nincs pénz! s ha szükségesek volnának is az árucikkek, míg csak nélkülözni lehet, nem szerzik be azokat. Szegény eladók! Szegény vevők!

A jogász énekkar és a szóadaviz.

A májusi nagyvásár nem lehetett oly erős, hogy az ifjuság kedvét letörje. A derék váradai jogász fiukat az időjárás viszontagsága sem tudta visszatartani attól, hogy május 1-re virradólag el ne helyezze a maga májfiát és el ne énekelje a maga szerénádjait az imádott ideálok ablakai alatt. Sok szóbeszédre adhatott alkalmat a jogászság éjszakai ceremóniája s támadhatták is őket, erre vall az önzérzetes nyilatkozat, amelyet a nagyváradai jogász dalkör adott ki a Nagyvárad egyik május eleji számában.

Kijelentik a nyilatkozó jogászok, hogy „az a lárma, zenebona és éneklésnek nevezet ordítozás”, mely május 1. éjszakáján a város különböző utcáin hangzott és botrányt okozott, nem tőlünk eredt. Igaz ugyan, hogy ők 23 helyen szerénádot adtak, de ezt végezve, csendben és rendben hazatávoztak.

Hogy pedig a hideg májusban mégis akadt egy-egy melegebb nap is, ezt eklatánsan bizonyítja a Nagyvárad egyik májusi számában olvasható következő naívvul kedves hírecske:

* A szóadaviz nagy keletnek örvend városunkban. Az illetőknek nagy munkát ad a szükséges fedezet előállítás. Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy naponta a városban szerte 1200 üvegnél több fogyni el.

Megjön a ánikula.

A híres májusra egyszerűen forró június következett. A június 9-iki Nagyvárad már a kánikuláról szól s a következő pompás hírt közli:

* Kánikulában. Az uralgó hőség ellen egy furfangos módot talált ki egy valaki városunkban s azt, mint állítja, kitűnő sikerrel használja. E mód a következő: Az illető úri ember udvarában van egy kerek kut, mikor érzi a meleget, beleül a vederbe s lebozsáttatja magát a kutba s ott alant kacagja a fent iz-zadókat. Ily módon naponta 4-5 órát tölt a kutban. Ajánljuk a kitűnő módot mindazoknak, kiknek kerek kutyuk van s ezenkívül naponta 3-4 üres órájuk, amit a kutban eltölthetnének.

Istenem, hova lett az ötven év előtti májusi hó és hova lettünk mi?...

Pásztor Bertalan.

Senki fia

Levél Lovassy Andorhoz

A napokban ért véget Lovassy Andor Senki fia című regénye, amit a Nagyvárad négy hónapja át közölt. A regény — mint a kiváló író minden írása — nagy érdeklődést és őszinte tetszést aratott. Jellemző a regény népszerűségére és nagy hatására a következő levél, amit Lovassy Andorhoz egyik lelkes híve intézett a következőkben:

Nagyon tisztelt Alispán ur!

A „Nagyvárad”-ban megjelenő „Senki fia” című regényében közzétett két bánatos nótája engem is megrázott, én sem hallottam sohasem s könnyek között — utólagos engedelmese reményében, — írtam mind a kettőhöz zenét.

Kíváncsi, hogy a dallam lopódzon-e úgy Nagyságod szívéhez, mint ahogy a dal az én szívéhez nőtt.

Remélem, hogy a dallam meg fogja nyerni Nagyságod tetszését s ha ez valóra válik, megkérem, hogy ha vannak még hasonló dalai zenésítetlenül, úgy kegyeskedjen azt zenésítés végett rendelkezésemre bocsájtani.

Epen itt az ideje, hogy a mai cikornyás, nyakatekert, régi melódiákból összetakolt műdalok helyett adjuk vissza a közönségnek azt, amit már rég elloptak tőle, adjuk vissza az igazi magyar népdalt.

Nagyságos uram a népdal szövegét visszaadta s én szerény tehetséggel igyekeztem hozzá a kellő dallamot megtalálni.

Hogy megtaláltam-e?, azt Nagyságod becses ítéletére bízom s azok ítéletére, kik a dalt megfogják hallani.

Szóljon e két dal Alispán ur igaz szívéhez s e pár sorom érdemelje ki ismeretlenül is irántam való szíves jóindulatát.

Szalonta, 1924. január 15.

Nagyságodnak egyik legigazabb híve Nemessányi Gyula, zenekarvezető.

Elküldi-e Románia kardvivőit is Párisba?

Már a nagyváradai sportlapok is megemlékeztek róla, hogy Románia a párisi olimpiászra kiküldi törvívó csapatát. Tudniillik az idei olimpiáson kardban és törben s csapatversenyek lesznek az egyéni versenyeken kívül. A romániai törvívó csapatnak a vezetője értesülésünk szerint Dinu Cezaianu lesz, aki a Nagyváradon decemberben megrendezett országos tör- és kardversenyen az első díjat nyerte. A csapat további összeállításáról még semmi pozitív hír nincs.

Ezzel kapcsolatban föltétlenül szükségesnek tartjuk fölvetni azt a kérdést, hogy a nagyváradai kerületi szövetség tette lépéseket arra vonatkozólag, hogy kardvivó csapatot is küldjön Románia az olimpiászra. Sport körökben igen jól tudják, hogy a kardvívásban Váradon szereplő versenyzők s itt különösen az NSE négy első helyezettjére gondolunk, föltétlenül magasabb klasszist képviselnek a kardvívás terén, mint a törvívás négy első helyezettje a törvívásban. Ha tehát Románia törvívói szerepelnek az olimpiáson, föltétlenül szükséges, hogy kardvivó csapatát is elküldje Párisba. A helyzetet igen tárgyilagosan megítélő sportemberektől tudjuk, hogy Románia kardvivó csapata indulhatna legkedvezőbb eséllyel Párisban. A magyar és olasz csapat után minden valószínűség szerint biztosítani tudná magának a harmadik helyet Orbán vívómesternek a váradai versenyen. Fittu nően szerepelt négy tanítványa. A legrosszabb esetben is, az osztrák csapatra is számítva, negyedik helyre kerülne, ami valószínűtlen, mert egy idejében megkezdett tréning föltétlenül Ausztria csapata fölé emelné a Romániából kiküldendő

kardvivókat. Ismételjük tehát, hogy a kerületi szövetségben sűrűn foglalkozni kellene ezzel a kérdéssel, annál is inkább mert már a futbalcsapat kiküldésére a kellő intézkedéseket megtették. A harmadik vagy negyedik hely Párisban még mindig igen szép dicsőséget jelentene Románia sportjának és még erősebb lendületet adna Romániában a vívás szép művészetének.

Gyorsfűzők
Dosszierek
Rovatozott naplók
Lévérendzők
Registerek
Áltatókönyvek

Mégy és László
papírkerekedésekben
Str. Avram Iancu
(Kossuth-u. ca. 2.)
nagyválasztékban Interurban telefon:
és olcsó árban 623 2

Friedmann és Fisch

leszállított árjegyzéke

1000 Yard alsó száll	15—	Lei
400 „ Kútya fejű céna	9-50	„
300 „ Clark	12	„
360 méter Angol	5—	„
1 matring D. M. C. himző pamut	4-50	„
1 pár Mouszlin flór harisnya	60—	„
1 pár Fátol harisnya minden szín	75—	„

Gyermekek harisnyák, zoknik nagy választékban.

Friedmann és Fisch

cégnél

Sas-passage

Sas-passage

Eredeti angol szövetek

állandó és választékban raktáron.

Hackmayer

uri szabó üzletében,

Avram Janen (Kossuth-u.) 2.

Elsőreadó munka — Szolid kiszolgálás

ROSENZWEIG RÓZA

Boul. Regele Ferdinand (Rakóczi-út) 2.

Bazár-épületben.

Az összes női divatúru és kézimunka cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása!

1 drb Csípőszorító	Lei 150.—
1 „ Haskötő	250.—
1 „ Mellfűző	350.—
1 „ Melltartó	60.—
1 Mtr Kongroi	80.—
1 „ Canava	150.—
1 „ Cordova	140.—
1 Kg. Nordisch pamut	700.—
1 „ I-a perzsa pamut	550.—
1 „ I-a smyrna pamut	550.—

D. M. C. perlé himző pamutok, nonlinék, horgoló cernák, kötőpamut minden számban és színben.

C. B. és M. F. A. irlandi horgoló cernák.

Gobelin képek, petite pointok és selymek. Festett és előhúzott kelimek.

Ovcsáttok. Gyöngyök. Csipkék. Himzések. Filét csipkék és miniat.

Az ipari kiállítások

Nagyvárad város közgazdasági életében nevezetes dátumot képez 1924. április 12., 13. és 14-ike. Ekkor volt ugyanis az úgynevezett ipari és kereskedelmi Húsvéti kiállítás a Katholikus Kör helyiségében, melyről úgy megelőzőleg, mint utólagosan igen sokat és szépet hallottunk. Meg kell állapítani, hogy igen sok szépet és jót láttunk is. Ezen megindított akció igen sok egyénbe felébresztette azt a tudatot, hogy városunk az ipari és kereskedelmi élet terén nagyra hivatott és régi nagyságát immár elérte. De ezen akció adta igen sok embernek szájába azt is, hogy ezen vagy hasonlószerű kiállítást nem egyes egyének, hanem a Kereskedelmi és Iparkamarának, vagy az Ipartestületnek kellene, vagy kellett volna megrendezni. Kétségtelen, hogy ilyen általános mozgalmat sikeresen, nagy résztvétellel és eredményesen egy közület hivatottabb szervezni és rendezni, azonban a jelenlegi helyzet, sajnos, nem érett meg arra, a közületek kezében levő eszközök, sajnos, gyengék és kevesek arra, hogy ilyen kiállítást vagy mintavásárt bármely váradi szervezet a siker kiállításával megrendezhetett volna. Utalmunk kell az 1912. évben az Ipartestület, illetve az Ipartestület egyik vezetőségi tagja: Tátray Sándor indítványára és annak kapcsán az Ipartestület által megindított akcióra, amikor nemcsak egy-két napos kiállítási célt szolgáló, hanem állandó ipari árucarnokot magába foglaló intézmény létesítésének eszméje vetetett fel. Bizony, dacára az akkori béke időknek, úgy az iparosság, mint a város ridegen és hidegen kezelte a felvetett eszmét, elzárkózott előle. Csak egyes, az iparügyekért buzgólkodó egyének saját anyagi áldozata árán forsorozták ezen kérdést, melyért lemosolygás volt jutalmuk. Pozsonyt, Bécest járták meg saját költségükön, hol állandó mint kiállítások vannak, hogy lássák annak gyakorlati előnyeit és hasznát, az Ipartestület megfelelő összeget szavazott meg, ugyancsak a Kamara is, hogy ezen tanulmányutban megbízottjaink részt vegyenek.

A háború kitörése, no meg az iparosok és kereskedők indolenciája sok-sok törekvést és jóakaratot állított meg és döntött romba. A bátortalanlás és az újítástól való félelem és aggódás elzárkózotttette az iparosságot nagyrészt, valamint a város akkori vezetőségét is, mert az 1914. májusában ezen célból mintegy 10-12 nagyváradi polgár által szerzett tapasztalatot és ismereteket figyelembe nem vevte, kívánságaikat nem teljesítette. Hol volnánk most, ha a tervezett és javaslatba hozott állandó ipari kiállítás csarnokban állandó mint kiállítás volna, hol nemcsak a város polgárai, de a városon átutazó ipari és kereskedelmi érdekeltek és érdekeltségek mindenkor látnák azt, hogy városunkban ki mire képes, városunkban mit, hol lehet beszerezni. Meggyőződésünk, hogy a mostani húsvéti kiállítás jól lehet alig 3 napot tartott, az erkölcsi siker és eredményeken kívül a résztvevő kiállítók anyagi sikert is tudnak felmutatni. Láttuk, amidőn sikerült nekik ott a helyszínen tömeges megrendelést gyűjteni, láttuk, amikor a kiállított cikk a nézők egyik-másikát oly annyira megragadta, hogy minden előre számítás nélkül a kiállított cikkekől vásárolt.

Hol volnánk, ha az Ipartestület által akkor a város tanácsától kért terület a város ipari és kereskedelmi testületeinek birtokában volna és nemcsak mint kiállítást foglalna magába, de állandó árucarnoknak céljait is szolgálhatná. Kiszámíthatatlan és fel nem becslhető gazdasági előnyt, ipari és kereskedelmi fejlődést

eredményezett volna az s ma nem kellene a Kath. Kör ezen céljának szűk termében úgy az árut, mint a közönséget összehozni s nem kellene szemrehányást hallanunk azért, hogy a jelenben van városunknak Hegedűs Nándor és Faragó szerkesztők személyében oly merész vállalkozni és egész vagyonot kitevő összeget kockáztatni tudó egy pár polgára, kik úgy az iparosokat, mint kereskedőket felrázni képesek, kik tudatára ébresztik városunk iparosságát és kereskedőit, hogy mily hatalmas erő, mily nagyraihivatottság szunnyad bennük. Nem szemrehányás és nem önzés vágya illetheti tehát a Húsvéti kiállítás rendezőit, hanem csak elismerés és amennyiben következetes az iparosság és kereskedelme magához, úgy elvárható, hogy tudatára ébredjen erejének és képességeinek és törekedjék azon, hogy megvalósítsa, hogy az állandó mintakiállítást, a gyakori mintavásárt megszervezze és létesítse.

A kiállítás részletes ismertetésére itt már nem térünk ki, hiszen egyrészt volt alkalma a közönségnek azt megnézni, másrészt volt alkalma az arról szóló jelentéseket a lapokban olvasni. Kiegészítésül csak annyit írhatunk, hogy toll kevésbé képes leírni mindazt a szépet, amit városunk iparossága ezen kiállításon produkált s mellyel bebizonyította életrehivatottságát s hogy nem elnyomatás, nem zaklatás, hanem támogatás kell mellé, mely esetben nemcsak maga lesz nagygyá, hanem az ipart, az ipari akciókat támogató város, megye és ország is egyaránt. A kiállítást látva, mindenkinek el kell ismernie, hogy igen az iparé a jövő, melynek támogatása tehát föltétlenül kötelessége minden közületnek, elsősorban tehát az államnak és városnak. Az ipari termelés terén nincs nemzetiség, nincs faj, nincs vallás, ennek nyomán a város és az ország polgárai egyaránt boldogulnak, fejlődnek, akár iparosok, akár nem azok s akármilyen faj, nemzetiségű vagy vallásúak. Becsüljük, tiszteljük és támogassuk tehát elsősorban városunk, másodsorban hazai iparunkat. D. L.

Borbély iparosok gyűlése.

E hó 10-én tartotta nagyszámú jelenlevők mellett az Ipartestület borbély és fodrász szakosztálya közgyűlését. Menning Sándor ügyvezető elnök elnökölte mellett. Az élénk érdeklődést különösen az váltotta ki, hogy a tagok összes jelenléte és előkészülete mellett tegyék meg a szükséges lépéseket a szakosztályi és Raminger István elnök jubileumára. Az előzetes elhatározások után ugyanis ezen közgyűlés végérvényesen döntött afelől, hogy a szakosztály működése jubileumát ez év május 11-én fogja országos keretek között megtartani. Ezekre való tekintettel nagy és előkészítő bizottságot választott, kiknek feladata az ország minden részéből meghívott vendégek fogadása és elhelyezése, valamint a jubileumi program előkészítése. Nagyvárad város borbély és fodrász iparossága mindenkor utódra és zászlóvivője volt a szakmának, éppen ezért széles körben megnyilvánult a jubileumon való részvétellel. Elhatározta a közgyűlés, hogy ezen napon fogja megtartani az elagott iparosok napját is, vagyis napi jövedelmüket az Iparos Menház céljaira fogják felajánlani. Ugyanezen közgyűlés mondta ki azt is, hogy a Marosújváron tartott kongresszus alkalmával elhatározott és Nagyváradra tervezett országos nagygyűlés szervezését és előkészítését elvállalja, ennek határidejét szeptember 8. és 9-ére tűzte ki. A különböző bizottságok megalakulása után elhatározta a közgyűlés, hogy úgy a román, mint a

másfelekezeti húsvéti nagyünnepek alkalmából az ünnep mindkét elsőnapján teljes napon zárva tart, melynek betartására ezúton is kéri szaktársait az Elnökség.

Az általános drágaság, az adó hordozás felemelése és a most különösen bekövetkező óriási lakbérémeles következtében többek felszólalására elhatározta a közgyűlés, hogy a jelenlegi árszabályt revízió alá veszi s azt a viszonyokhoz mérten felemeli.

Végül Dévald László ipartestületi titkár, a szakosztály diszelnöke adott utmutatást úgy a jövőbeni szervezkedésre, mint a jelenlegi árszabályt esetekre nézve s kérte a nagy számmal jelenlevőket, hogy mindenben igyekezzenek a vezetőség utmutatását követni, mely esetben a szakma tekintélyt szerez, a tagok pedig maguknak a nyugodt megélhetést biztosítják.

Építő iparosok szervezkedése.

A minden téren megindult szervezkedés ujabban az építész, kőműves, ács, kőfaragó és cserepező iparosokat is a szervezkedésre készíti. Sajnos ezen szakmában a hosszú munkanélküliség oly letargiát és nemtörődömséget szült, hogy csak ismételt és újabb felrázása az érdekelteknak képes kiváltani a szervezkedésre a hajlamot. Pedig láthatjuk, hogy éppen a szervezkedés hiánya az, mely az építő szakma iparosait a kereseti lehetőségben és az eredményes vállalkozásban leghátrább veti. Mindezen indolencia, dacára a számottevő iparosok nem akarják a jövőt tovább összetett kezekkel nézni, miért is e hó 10-én elhatározták, hogy ismét megalakítják az építő iparosok szakosztályát, melynek élére a szervezés előkészítésére a végleges megalakításig Bolgyika György ipartestületi alelnököt, elnököt, Zagyi Mihály kőműves iparost pedig jegyzővé választotta meg. Megbeszélések kapcsán elhatározta az értekezlet, hogy az egységes munkabérek, valamint irányárak betartása s a munkavállalati feltételek ismertetése ügyében akciót indít, mert mindezek nélkülözése az amugy is pangó és munkanélküli ipart érzékenyen sújtja. Ezután is felhívja városunk építő iparosait, hogy a felvetett kérdések iránt érdeklődjenek s esetleges gyűléseken minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Szabó ipari munkások bérharca.

Hosszas és ismételt tárgyalások után végre befejeződött a kilátásba helyezett bérharc, még pedig egyezséggel. Lebits Rudolf ipartestületi alelnök és szakosztályi elnök ugyanis oly körültekintően vezette a munkások és munkaadók között megindult tárgyalást, hogy az hatósági beavatkozás nélkül is mindkét fél megelégedésére jött létre. Különösen nehéz volt a munkaadók helyzete, kik a polgárság, vagyis megrendelőik érdekeit is kellett, hogy védjék azáltal, hogy a bérfelemelés nehegy túlzásba menjen s a polgárság anyagi érdekeit sértse. Ez időszert 15% munkabér felemelést kaptak a munkások, ami amellet azért is öröndetes, mert az egész tárgyalási idő alatt a munka zavartalanul folyt s így az ünnepi kiszolgálásban akadály elő nem állott.

Ipartestületi könyvtár.

Hosszas előkészítés és nagy anyagi áldozat árán immár lehetővé válik, hogy az ipartestületi könyvtár a tagoknak rendelkezésére álljon. Zachariás Jenő tanító több hónapi fáradságos munka után igen szépen és eredményesen rendezte az Ipartestület könyvtárát, mely ez időszert több mint 1900 kötetből áll. Sajnálatosan kell megállapítani azonban azt, hogy maga az iparosság csak elenyésző kevés számban jött segítségére az Iparos könyv-

tár bővítéséhez, mert mindössze Vass Lajos kései és lakatos iparos 25 kötet, Gottfried Ignác 12 kötet, Varga Ambrus, Noth Jenő és Kohn Sámuel 1—1 kötet könyvadománnyal járult ezeidig a könyvtár felállításához. Pedig általánosan tudott dolga, hogy városunk 2500 iparos családjának lakásában legalább is ugyanannyi kötet értékesnél értékesebb irodalmi mű hever és hánykolódik. Ezek beküldése és az iparos könyvtár részére való átadása mindazonáltal még nem késett, éppen ezért kéri az Ipartestület elnöksége az iparosokat, hogy ily felesleges és mellőzhető akár irodalmi, akár szakmai műveket bármely nyelven legyen is az nyomtatva, küldjék be az Ipartestület hivatalába, mely azt elismerésvény ellenében fogja átvenni. Az irodalmi ismeretek bővítése közkiné, ne zárjunk ez elől senkit el. Nyujtsunk módot rá, hogy a kultúra és tudomány forrásához mindenki hozzájuthasson és abból merithessen.

Az Ipartestület kulturdélutánja.

Az Ipartestület kulturális és vigalmi bizottsága, valamint műkedvelő gárdája ismételt gyűléseiknek folyamán elhatározta, hogy május hó 25-én a Kath. Kőr nagytermében kulturdélután rendez szórakoztató műsorral. Ezzel az Ipartestület vezetősége módot kíván nyújtani az iparosoknak a szórakozásra és művelődésre, hogy az iparoság minél szélesebb rétege a tanulás és szórakozás ezen nemét igénybe vehesse, jóllehet igen nagy anyagi áldozatába fog kerülni, megszabott belépési díjak nélkül fogja azt rendezni. Tisztán csak önkéntes adományokra számít, hogy ezzel az ügy érdekében hozott kiadásait csökkentse. Már előre megjegyezhetjük, hogy a műsor igen nívós lesz s hogy ezen kulturdélutánokat, amennyiben kellő érdeklődés mutatkozik az iparosokban, havonként legalább egyszer meg fogják ismételni.

Az aradi iparosok akciója.

Széles és nagyarányú mozgalmat indítottak az aradi ipartestület kebelébe tartozó iparosok, hogy különféle és nélkülözhetetlen jóléti intézményeket megvalósítsanak. Így temetési segély, betegsegélyző és nyugdíjbiztosító intézmény megvalósítására törekednek. Természetesen a nyújtott sok előnyért az iparosoknak is súlyosabb anyagi áldozatokat kell hozni, éppen ezért ismerve az iparosok indolenciáját, a megvalósulást bár nehezen várva, aggodással nézünk annak elébe. A felvetett jóléti intézmények szükségességét hangoztatni nem szükséges, azok hiányait úgy Aradon, mint városunkban is érzik az iparosok. Csak az szükséges, hogy ébredjen tudatára az iparosok végére annak, hogy ha magamagán nem segít, úgy mástól segítséget hiába vár. Reméljük, hogy Arad város iparosága helyt áll magáért és példát fog mutatni az egész ország iparának arra, hogy hogyan kell és mi módon kell önmagáért dolgozni és helyt állni.

Reggelire, uzsonnára, vacsorára előételnek legolcsóbbak legizletesebbek a Kemény-féle huszonzorok

Májpástétom Haschéé Gulyások

1/2, 1/4, 1/8 1 kilogrammos dobozokban, továbbá frankfurti virsli

Kapható minden jobb fűszer- és csemegeüzletben. — Viszontelárúsítók részére jerakát

Klein Ödön

Oradea-Mare, Str. Petru Maior (Úr-u.) 7. Telefon 7—10
Kemény Testvérek húszszervgyár Salonta-Mare.

Centennáris évfordulók

— Lord Byron és Kant emlékezete —

Irta: Bujk Béla

II.

Kant életében, — kinek rendkívüli képességei a bölcsészettudománya és a természettudomány terén teremtettek korokat alkotót és örökéletűt — figyelmet érdemlő külsőség az, hogy életét kevés távollétet leszámítva, szülővárosában, Königsbergben élte le, hol tanár volt s hol meg is halt és Németország más nagyobb szellemi centrumaitól távol élve is képes volt világot átfogó tudományos bölcséleti rendszert kiépíteni. Ez a körülmény már maga rendkívüli szellemi talentumot árul el. Széleskörű átfogó ismereteket Herder, ki tanítványa volt, így jegyezte fel: „Ember, nép, természet, természetrajz és tapasztalatok voltak azok a források, melyekből előadását és társalgását merítette; semmiféle tudásra méltó dolog nem volt előtte közönyös.”

Kant filozófiai rendszere a „Tiszta ész kritikája” című főművében van lefektetve, melyen 11 évig dolgozott. Rendszerével, a kriticismussal, vagyis ismerő tehetségünk kritikájával ki egyenliteni törekedett két irányt: a racionalizmust, mely az ismerést pusztán az észből és az empirizmust, mely az ismerést a tapasztalatból igyekezett megmagyarázni. Vannak a priori igazságok is. A valóság a pusztá spekulációból meg nem ismerhető.

Kant bölcsészeti gondolatai — rendszerének kiegészítésre szorulása mellett is — hatalmas lépéssel vitték előre a filozófiai megismerés rendszeres lehetőségét. Filozófiájának hatása mind máig kiterjed.

Kantban nem kisebb a filozófus mellett az ember nagysága sem. Etikái munkájában („A gyakorlati ész kritikája”) lefektetett erkölcsi felfogását és rendszerét példaképpen illusztrálja saját élete, melyet a legnagyobb rend, pontosság és puritánság jellemez. Erköstanának alapfogalma az ész autonómiája, vagyis az ész képessége arra vonatkozólag, hogy maga állapítja meg az erkölcsi törvényeket.

Filozófiai rendszere annyira új utat vágott, hogy egyetemi tanárok mentek el Königsbergbe Kant előadásait hallgatni.

Egy Kant irataival foglalkozó bírálat azt írja róla: „Kant filozófiájának hatalmas gondolatrendszere bámulatra ragad, etikájának nemessége megrendít és tiszteletet parancsol.”

De nem hagyható megemlítés nélkül Kant azon hipotézises elmélete sem, melyet a Naprendszer, a világmindenség létrejöttére vonatkozólag állított fel s melyet negyven évvel később önállóan Laplace fizikai alapon dolgozott ki. Ezt a kozmogóniai felfogást nevezzük Kant-Laplace-féle elméletnek, mely röviden abból áll, hogy a naprendszer helyén eredetileg, forgásba jövő sűrű gáz tömeg, ösköd volt, mely kihűlt, összehúzódott, sebessége eközben növekedett s a gyors forgás következtében a centrifugális erőnél fogva tömegek szakadtak le s ezek bolygókká tömörültek, közöttük Földünk is.

E kozmogónikus elméletre — mivel ellene mondó és mellette szóló érvek is vannak, — némelyek azt mondják, hogy csak tetszetős filozófikus okoskodás, mert honnan keletkezett az ösköd; mások elfogadható hipotézises elméletnek mondják. Valószínű, hogy maga Kant is csak hipotézises elméletnek tekintette, hiszen egy helyen azt írja munkáiban: „Minden ter-

mészettudományban csak annyi az igazi tudomány, amennyi benne a matematika.”

Egy francia fizikus-tanár a naprendszer keletkezéséről írva, azt a szellemes megjegyzést teszi: „E feladat olyan óriási, hogy Kant német bölcsésznek és Laplace francia matematikusnak lángesze kellett, hogy megoldásához hozzáfogni merészkedjenek.” Tehát még a hozzáfogás is merészség.

De elvégre, hisz ez tulajdonképpen metafizikai probléma s ha ezt megoldaná a tudomány, akkor megnyílna előtte az örök rejtély s a tudomány küzdelmének vége lenne.

A nagy szellemóriás — Kant — megállapítása e tekintetben is feltétlenül tudományos törekvést bizonyítanak, melynek elismerésünk hódol s ki székepticizmussal tagadja a Kant-Laplace elméletét, álljon elő egy jobb kozmogónikus hipotézissel.

Az emberiség nagy szellemi haláluk után tovább élnek a maguk szellemi életét az emberiségnek nyújtott szellemi adományaik által s méltók a kulturerberiség halálára mind az idők végezetéig...

Nőgyék figyelmébe ajánljuk előnyösen ismert szoborhelyiséget, ahol minden eddig meghirdetett áránál is olcsóbban dolgozunk, tisztviselőinknek igen ajánlatos. **Nincsen szalon, de elsőrangú munka és szabás.** — Hívásra házhoz megyünk. **BLUM és HARTMANN** Sir. Nicolae Jorga (Zöldta-utca) 6. I. emelet

Kárpitos

munkákat a legszebb kivitelekben jutányos áron készít

Kovács kárpitos

Strada Francisc Deac (Deák Ferenc)-utca 1. szám.

Silberstein és Somló

Bulev. Rog. Ferdinand (Rákóczi)-ut 18.

**kötött,
szövött és
rövidáruháznak
detall osztálya megnyílt!!**

Női zsemper	— — — — —	leu 210- ⁰⁰
Női mellény	— — — — —	240- ⁰⁰
Női divat zsemper	— — — — —	320- ⁰⁰
Bakfis kötött kabát	— — — — —	400- ⁰⁰
Női kötött kabát	— — — — —	455- ⁰⁰
Női selyem mellény	— — — — —	600- ⁰⁰
Női és leány selyem sapka	— — — — —	50- ⁰⁰
Bébi selyem jambó	— — — — —	45- ⁰⁰
Selyem nyakkendő	— — — — —	24- ⁰⁰
Selyem	„ csikos — — — — —	29- ⁰⁰

**Husvétii
meglepetések**

**Tavaszi nyári női kalap
újdonosságok** nagy választékban, a legolcsóbb áron

Nagy Mihály Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 12

— Női és férfi kalapok alakítását a legújabb divat szerint készítik. —

Kicsinyben és nagyban elárulítás.

Chopin szíve

Minap Péti-nek, a híres francia zenetörténésznek egyik, a könyvtáru forgalomból immár teljesen kivont műve került kezembe, mely számos érdekes, új adatot tartalmaz Chopin életéről, haláláról s szívének bámulatosan viszontagságos sorsáról. Mert Chopin szívének meg volt a saját szenvedéstől regénye életében: Madame Georges Sand személynében, s halála után is. De előbb életéből soroljunk fel néhány, a köztudatba át nem ment adatot.

Chopin 5 éves korában egy izben a nyitott ablaknál zongorázott, midőn a házuk előtt véletlenül elhaladt Radziwiłl herceg figyelmessé lett a kis Frédéric csodálatos játéktára s azonnal ő gondoskodott Chopin további művészi kiképzetéséről. Később Chopin Elsnerrel is tanul. A zongora titánok felkent királya: Liszt Ferenc csupán két tőkéletes pianistát ismert el önmagával egyenrangúnak: Rubinstein Antal s Chopin-t. Chopin-nél tündöklő technika, a legeszményibb kifejező erővel s differenciált hangulatvarázssal volt párosulva, úgy, hogy koncertjei örökké felejthetetlen élményt jelentettek hallgatóinak. Csupán egyvalamit hiányzott elejétől fogva játéktárából: törékeny, testében kevés fizikai erő lakott s így játéka nőiesnek, túlagynak tűnt hallgatói előtt. Kétségtelen, hogy Chopin minden idői legszűkebb körében zongora-pótlója, kinek írás-módorát gyakran utánozták a zeneirodalom jelesei: Csajkovszky, Sztakobin, Massenet, aranythogy invencióit merítették belőle: Wagner s Puccini is. Nálánál iztebb „Claviersatz”-ot sem előtte, sem utána nem írtak, s a modern zongoratechnika legnevezetesebb kifejlesztője — Liszt mellett. A modern polyphoniakus hangzású harmonizálást legalább 50 évvel lendítette előre, Liszt külön tanulmányt szentelt személyének.

Chopin atyja — Nicolas Chopin — kit legelőször tévesen lengyel eredetűnek vélték, tényleg lotharingi származott, Nancy-ban született, majd Zelazova-Volában került el, mint Skárbeek gróf gyermekek háziatitójára. Ott Kosciuszko a nemzeti szabadságharcba lépett be, de hol csakhamar kapitányi rangig küzdött fel magát s vitézi harcolt Suvarov orosz generális hadosztálya ellen. Chopin örökölte atyjától az oroszok iránti othallan gyűlöletét: Három évtizeddel később, a lengyel népiellenesség idején kis híján Chopin is sikraszállt volna az orosz ellen. Az időtöltést szerencsére állandóan Bécsben időzött, hol egymás után aratta jelentős, diadalmas sikereit. A Kaerntnerthor-színházban adott koncertjén az agz Dietrichstein herceg a színpadon üdvözli Chopin-t, Lichnowsky gróf — Beethoven volt benső barátja — az egész közönség személtárára megöleli őt. Varsóban Chopin — mint a gróf gyermekek volt preceptorának fia — kénytelen volt a mulatozó arisztokrata társaság alá táncmuzsikát játszani. De e jelenségnek is meg volt a maga áldásos kihatása Chopin jövő alkotására. Mazurkákban, keringőben, polonaisekban az emlékek rajzanak fel. Hűsen a polonaise inkább ünnepélyes felvonulás, semmint tánc volt a lengyeleknek. E díszes felvonulások emlékét rögzítette meg Chopin remek polonaisekban. Nem a véletlenül múlt, hogy Bécsben érte el művészi ünneplésének zenitjét. S ebben a Chopin által oly halálisan gyűlölt oroszoknak hatalmas rész jut. Lenyegében kitért a forradalom. Chopin mazurkái s polonaisei ekkor hírtelen más értelmet nyertek: a táncmuzsikába súlyos harci sebesültek panasza, a felfüggesztés s a fegyverek felvétele csörrenése vegyült. S bár Chopin filigrán testében nem lakott marcona csatázó-kezdő, hazája vészharangjának megkondulásakor mégis tüstént külön postakocsit bérelt, hogy abban haladéktalanul haza igyekezzék. De a véletlen akaratából feleuton vissza kellett fordulnia. Ekkor írja fájdalomteltelen egyik barátjának: „Gondolokban utolszor ölelek meg, Te a csatára még — ön irigylendő lélek! Miért nem lehetek legalább a dobosok...” Chopin szíve büszke daccal volt elteleve, de ezirányban csupán a kifejezés egyetlen formáját ismerte: a zenét. Nem hiába írta róla egyik bécsi kritikusa azon időtájt: „Chopin mind egyike műve elé e meggyőzést lehetne fűzni: „hazájától távol.” Zenéje egy szívét vesztett lázadó muzsikája volt. Nehéz szívvel vált el Bécsből, Páris felé tartott, mely város addig volt mindazok találkozóhelye volt, kik a cárizmus ellen konspiráltak. De Chopin nem szerezt meg a francia állampolgárságot, hanem Párisból Bécsbe utazott. Varsói barátai egészen szülővárosáig, Zelazova-Voláig elkísérték s postakocsijába helyezték — ajándékként, örök emlékként — egy, honi földdel telt ezüstserleget. Még életében csengették barátainak utolsó szavai: „Frédé-

ric, sohasem feledkezzék meg drága hazánkról!”... S Chopin izzó hazaszeretettől áthatva, párizsi szalonjában helyezte el a hazabeli földdel telt serleget. A serleg azonnal Chopin pompás Pleyel zongorájának tetején foglalt helyet. Szüntelen szemel előtt volt s Chopin muzsikája egy pillanatra sem vesztette el soha az anyaföld talajának édes illatát...

Madame Sandhoz fűződő barátsága sok eseményt okozott Chopinnak. Sand egész lényében erősen hajlott a túlzásokra. Vakbuzgó előharcosa lévén az abszolút női-emancipációnak, külsőjében is bizarr akart lenni. Levágott hajjal, csizmákban, férfi frizúrával, férfi kalapban, testhez-álló férfiszakettiszertű öltözetben járt, szájjában vastag szivarral, sőt néha pipázott is s ilyenkor szinte tüntető hangon — nagy társaság előtt — parancsoló hangon, förmedt, megálázott szerelmesre: „Frédéric, donnez-moi un fidibus!” — mire a zavarba hozott Chopin meggyújtotta kegyetlen „bien-aimée”-je csibukját. Chopin barátai köré méltán elképedt s élesen el is ítélte Sand zord cinizmusát, mellyel egyenesen elősegítette Chopin betegségének rohamos kitörését s tul-korai elhunytát. Chopin életének utolsó szakában Madame nem átalotta „Le prince jaune” c. regényében boldogtalan szerelmét hanyatló férfitestére miatt kifigurázni a világ előtt. A regény akkoriban nagy port vert fel Párisban, hol a Chopin ellen elkövetett legfrivolabb irodalmi merényletnek minősítették. De Sand-ot ez nem zökkentette ki olym-pusi nyugalmából. Titkon ujjongott felette, hogy a szenzáció-éhes párizsi szocietás mily mohó hévvel kapkodja ezernyi példányban a regényt. S ezt volt képes elkövetni a nő, kinek Chopin örökbecsű „Préludes”-jeit ajánlotta. Heine, ki egy darabig Sand párizsi szalonjának gyakori látogatója volt, így írt ez eseményekről: „Chopin, ez a pompás virtuóz hosszú ideig „Cavaliere servente”-je volt Sandnak. De halála előtt kiadta Sand a boldogtalan zongorapótlókat az utat.” Csodálatos resignációra vall, hogy Chopin soha nem panaszkodott Sandra, csupán könnyes szemekkel beszélt család barátaihoz, valahányszor — végső szállításuk után — Sand személye szóba került. Hogy is mondia Heine: „Ich seh' die Schlange die Dir am Herzen frisst — Ich grille nicht!”...

Chopin halála előtt kevéssel lakást változtatott, amiódóns alig lelték rá időt, hogy butorait rendben elhelyezhessék. A varsói serleg hálószozájában állt. Midőn tetemet felravatalozták, a serleg tartalmát: szülőföldjének rögeit ráborították a koporsó födé-lére. Haldoklásakor Chopinnak két kérése volt barátaihoz. Az első, hogy ifjúságának s első sikereinek örök emlékeztetőre Mozart requiem-jét adassák elő a lelke üdvéért tartandó emlékünnepeken. Ennek következtében — mire előzőleg példa soha Párisban nem volt — a Madeleine templomban női énekes-gokok csendültek fel, a nők elhunyt nagy kedvence emlékének hangos dicsőítésére. Második kérése, hogy halála után vigyék szívét azzal szülőföldjére. Itt ér véget az éle Chopin szívének regénye s veszi kezdetét a holté.

Mintha az oroszok még a siron tul is kiakarták volna bosszújukat a lengyel Chopin-en tölteni. Kétszer vétkeztek ellene. Első izben midőn földülták s porrá zúzták a krakkói múzeumban összegyűjtött Chopin-emléktárgyakat, zongoráját, családi levelezését, könyv- s kottatárát s hátrahagyott kézirat-tait. Másodizben a legutóbbi világháború folyamán Varsóból történt végleges kitakarodásuk alkalmával szentségtelenítették meg a holt Chopin emlékét, midőn magukkal hurcolták a Chopin szívét tartalmazó urnát is, melyet hatvanestendeig a varsói „Szent Szív” templomban ereklyeképpen őriztek. Durva kovácskezek leverték az egyszerű emléktáblát is, melyre születési és halálozási évszámai voltak rá-veve s szétrombolták Chopin szobrát. A Chopin szívét tartalmazó urna egy trénszékére került s a szokot szenvedett Chopin kihűlt szíve im hallotta maga körül honfitársainak halálhőrgését s a nehéz sebesültek mely sóhajait. Egy emberi szívnek milyen végtelen Szinte olybá tűnik, mintha ujból felkelte volna sírjából a holt Chopin, hogy maga is kivégezzék részét a harcából, ifjúságának halálisan gyű-lött ellenségével szemben. A trénszék, mely Chopin szívét vitte tova, vad menekülés közben talán összetört, az utolsó árokba került s az utána tör-tető tüzek ágyutalpai a szék roncsait talán poz-dorjává zúzták. De Chopin szívét nem lehet halálra gázolni! Műveiben örökké, elpusztíthatatlanul él to-vább s dobog melódiaiban keresztül. Tud vigadni s ujjongani mazurkáiban, elmélyed, szomorkodik s kesereg noktúrjái-ban s ábrándozik hazájának gyászos sorra felett réveteg fantáziáiban...

Guttman Miklós.

Heti árjegyzék

a most érkezett árukról!

Vizes készlet csiszolt 6 személyre	Lei	50-
Boros készlet csiszolt 6 személyre		53-
Sörös készlet csiszolt 6 személyre		100-
Likőrös készlet csiszolt 6 személyre		53-
Gyümölcs készlet csiszolt 6 személyre		130-
Befőttes készlet csiszolt 6 személyre		80-
Teás készlet aranyos 6 személyre		400-
Kávé készlet aranyos 6 személyre		400-
Feketés készlet aranyos 6 személyre		150-
Ebédő készlet aranyos 6 személyre		800-
Mosdó készlet színes felszerelve		350-
Vendégloji mély-lapos tányér		12-
Vendégloji csemege tányér		10-
Vendégloji vizes pohár csiszolt		4-
Vendégloji boros pohár csiszolt		3-
Vendégloji evőeszköz párja		40-

Kávéházi és étterem felszerelések!

Eladás nagyban és kicsinyben

Képkerekezés — ablak ívegezés

Fraji Komlós Testvérek

Gyári raktár — Nagykereskedés

Oradea-Mare — Nagyvárad

Nicolae Iorga (Zöldia-utca) 13. szám.

Irodahulorok, parketták Rimánóczy

műbútor és parkettagyár
rt. Oradea-Mare Sírada
Clujului 117. Telefon 279

Treuer János

szobafestő és mázoló

Piata Unirii (Szt. László-ter) 7.

Tudatom a n. é. közön-séget, hogy a Piata Unirii (Szent László-ter) 7. sz. szobafestő és mázoló műhe-lyemen megnyitottam. Szol-id árak. A n. é. közönség szíves pártfogását kérem.

MASITSZÜCS

Sírada Vlahuta (Szent János-utca) 2

iszörme áru

nyári gondozása

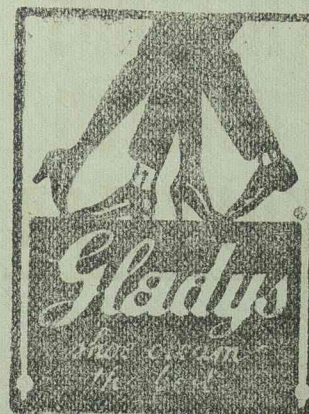
molykár elleni megóvás biztosításával

átalakításokat és

javitásokat vállalnak.

Iparművészeti

lakberendezési cikkek, u. m. lámpaernyők, diványpárnák, terítők, függönyök, fali szőnyegek stb. tervezését és kivitelét vállaljuk. Str. Nicolae Jiga (Lukács György-u.) 11.

Az előkelő világ cipőkrémje

OLVASSA EL

A következő jó könyveket:

Balzac: Homályos ügy 2154
 Bain: Hibák bányája 2136
 Barta: elsüllyedt világ 2122
 „: Mult 2104
 Bíró L.: Vizözön 2152
 Bourget: Négyek könyve 2143
 Courts-Mahler: Retzbach urnője 2151
 Dosztojevszkij: Féltékeny férj 2161
 Diderot: Drágálatos fecsegők 2155.
 Ferenczi S.: Vörös daru 2117
 Frapie: A leányság 2145
 France: Arcképek 2153
 Hervieu: Idegen 2139
 Kellerimann: Schwedenklee utolsó szerelme 2159
 Kistemackers: Válogatott előfogattal 2150
 Lagerlöf: Liljecrone otthona 2107
 Leblanc: Cagliostro grófnő 2144
 „: Arzéne Lupin házassága 2148
 Loudon: Osók istene 2147
 Mathers: Jön a rozson át 2155
 Molnár: Egy gazdátlan csónak 2106
 Ohnet: Hiába való gazdagság 2114
 Rosenhayn: Titokzatos korcsolyázó 2157
 Szép Ernő: Kenyér 2149
 Turgenyev: Napkelte előtt 2160

HEGEDÜS KÖLCSÖN KÖNYVTÁR

Iratkozzon
be még ma

A kereskedők és iparosok köszönete a husvéti kiállítás rendezőségének

Mindazok a kereskedők és iparosok, akik a Katholikus Körben rendezett Husvéti kiállításon résztvettek, saját aláírásukkal ellátva a következő levelet intézték a Husvéti kiállítás rendezőihez:

Tekintetes

Hegedüs Nándor és Faragó Rezső uraknak
Helyben.

A husvéti kiállítás lezajlása után őszinte meggyőződésből fakadó kötelességünk, hogy Önöknek, a kiállítás rendezői-nek, hálás köszönetünket fejezzük ki.

Amit nekünk ígérték, mikor a kiállításon való részvételre jelentkezünk, azt Önök sokszorosan, minden várakozásunkat felülmúló arányban beváltották.

Nem tuzozunk, amikor megállapítjuk, hogy nívó, izlés és változatosság dolgában ez a kiállítás a legnagyobb mintavásárokkal méltán vetekedhetik. Olyan tömegben kereste fel a közönség a kiállítást, hogy ekkora érdeklődést eddig Nagyváradon hasonló természetű látványosságról soha nem láttunk. Kiállított gyártmányainkat és áruinkat ugyanis az egész város közönsége megtekintette.

Minden tekintetben korrekt, pontos kifogástalan és előzékeny volt a rendezés. Anyagi haszonlesés a rendezésben nem nyilatkozott meg. Azon a szerény díjon kívül, amit mindenki az elfoglalt területért fizetett, semmi címen nem fizettünk sem terhet, sem költséget. A kiállítás rendkívüli méretű reklámjáért, a plakátokért, rópcédulákért, hirdetésekért, sajtóközleményekért semmit sem fizettünk. Minden néven nevezendő költséget Önök fedeztek, tőlünk semmiféle címen nem követeltek semmit.

Nagyvárad kereskedelme és ipara részéről Önök hálás elismerést érdemelnek. Mi, a kiállítás résztvevői ismételten köszönjük az Önök páratlan, odaadó, csodálatraméltó kitarását és fáradozását.

Nagyvárad, 1924 április 14.

Harisnyát vásárolhat de jól és olcsón csakis FISCHER áruházában

Sas passage, a virág úzlottól szemben

1-a házi viseletre	Harisnyák	20 Lei-101
Prima flor	Harisnyák	55 Lei-101
1-a tartós seylem flor	Harisnyák	65 Lei-101
1-a seylem flor nousiin fátol	Harisnyák	90 Lei-101
1-a seylem flor békeműnőségű	Harisnyák	120 Lei-101
1-a minőségű cerna flor fátol	Harisnyák	140 Lei-101
Jaquard téri	Harisnyák	90 Lei-101

Fér. i sokm. 15 Lei-tól a legfinomabb minőségig.
 Gyermek harisnyák Sockerlik cernák szabókellekek és rövidárak **leszállított árakban!**

SZALAY DEZSŐ

uri szabósága

Strada Episcopul Cierogariu 9.

Elsőrendű munka. :: Szolid árak.

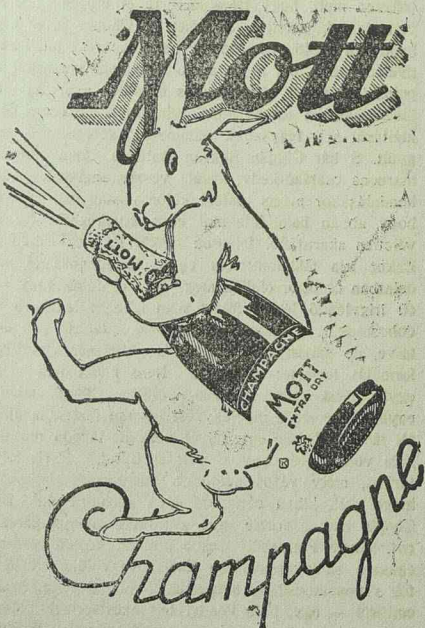
„Kék csillag” ★ Áruház
 Piața Unirii (volt Szent László-tér)
 Harisnya keziű, csipke, himzés, D. M. C.
 és Irlandi cernák, fejkendő Szabókellekek
 olcsó bevásárlási helye!

Minden elfogadható árban
 kiárusítom divatos piros
 tagál, lizré, bást, ramaye

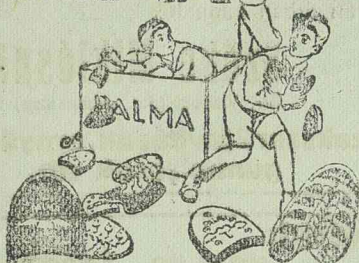
női kalapjaimat
 hallatlan olcsó árak !!!
KÖNIG JENŐ

Strada Sf. Ladislau (Körös-utca) 16.

Kárpitos
 munkákat elsőrendű kivitelben készít:
Gidali Manó kárpitos
 Posta (Uri) u. 2, Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 6.

PALMA

kancuk sarok és kancuk talp

Viselik gyermekek és felnőttek, mert tartós, olcsó és kellemes viselet

Lloyd 2546

Kalapvirág

szükségletüket hölgyek és masamódok legolcsóbban szerezhetik be a

„CIKLAMEN”

művirágüzemnél, Bwdul Regele Ferdinand (volt Rakóczy-ut) 20. szám az udvarban.

Végre

kapható a jó minőségű

Dréher-

Haggenmacher sör

Kérjük mindenütt!

Legszebb kül- és belföldi képkeret lécek

óriási választékban megérkeztek,

Blau Dezső

képeretezési vállalatához!!

Strada Alexandri (volt Teleki)-utca 35 szám alatt.

Viszontelárusítóknak nagy áronedmény!

Magas árban vezetek

brilláns, arany, ezüstékszereket és dísz tárgyakat, töredék aranyat, ezüstöt, arany szájpaddást, arany és más hámis fogakat,

Freund Benjámín

ékszerész, Nagyvárad, Gála Regele Ferdinand (Rakóczy-ut) 11. Szachenyi-ezáló épület.

Ekszer olcsó áron kapható.

ARANY BEVALTÓ

Horváth Imre

De'Orto mellett

ARANY! EZÜST BRILLIÁNS GYÉMÁNT PLATINA BEVALTÁS

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Korom Mihály

uri szabó, Csengeri-utca 4.

Elvált a legújabb divat szerinti öltönyöket, ruhákat és felöltöket. szil

Ismét magas árban

VESZEK

ARANY

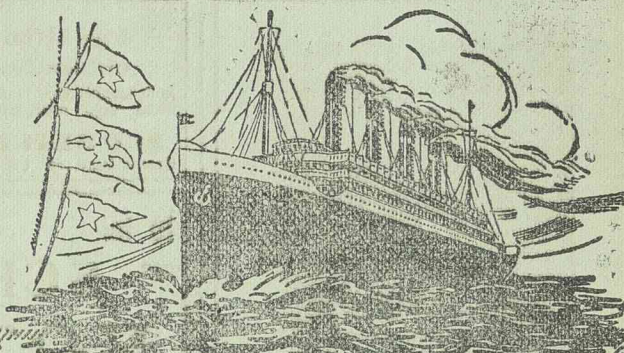
EZÜST

és brilliáns tárgyakat

KLEIN

ékszerárúháza Avr. - tancu (Kossuth Lajos)-utca - szil

Üveg, porcellán

KÖZVETLEN ÚTVONALAK

BUKAREST-TEMEVÁR-NAGYVÁRAD és HALMITÓL

**Hamburg- Amerika-
Bréma- Kanada-
Antwerpen- Argentina-
Cherbourg-on- Braziliába-**

KERESZTÜL
A VILÁG LEGHIRESEBB GÖZHAJÓIN

HETENKINT 3 SZORI HAJÓINDULÁSSAL

AMERIKA és KANADÁBA

A "MAJESTIC" A VILÁG LEGNAGYOBB HAJÓJA.

"MAJESTIC"

PROSPECTUST ÉS HAJÓMENETRENDET INGYEN ÉS BÉRMENTVE KÜLD

N. BRUCK & CO
BUCAREST 12 STRADA MARE STRA ALEXANDRI 14

ROMÁNIA LEGNAGYOBB HAJÓÜGYNÖKSÉGE
DITÁLAN FELVILÁGOSÍTÁS UTLEVÉL ÉS VIZUMÜGYKÉNY.
LEVELEZÉS MINDEN NYELVEN - IRJATOK AZONNAL!

Üveg, porcellán

**Olcsó húsvéti vásár
Veisz és Lászlónál
Sas-passage**

Zománcozott edények, képkeretezés

MUTOGATNI KELLENE,

mint látványosságot — ha gyártási titok nem lenne — azt a hatalmas gépberendezést, amely a kőbányai nagy gyárunkban a három csillagos UHU kávét készíti.

Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István tápszerművek rt.

Weiss Manfred R.T. Acél- és Fémmevei Budapest

romániai vezérképvislete

Ferrococomerciala S. A. R.

Központ: BUCUREȘTI.

Fiók: ORADEA-MARE :: Eladási hely: TIMIȘOARA

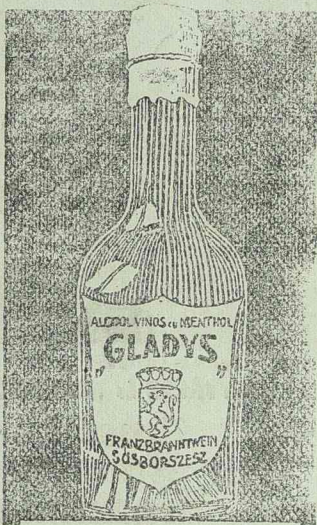
Mindennemű csavarárut promt szállít raktárról és gyárból a

„FERRUM”

Kereskedelmi Vállalat
Oradea-Mare.

Szenes Ignác csavarárugyár, Budapest; Fodor Béla és Fia lakatosárú-, vasszerkezeti- és csavarárugyár, Budapest; Budapesti Facsavar-, Vas- és Fémmeűgyár romániai lerakata.

Sürgőnycim: Ferrum. :: Telefonszám: 14-92.

„GLADYS“ sósborstesz fűtít
GLADYS sósborstesz erősít
GLADYS sósborstesz fájdalom-
csillapít

Gyártja: HERCZEG GEZA
vegyészeti gyára, Cluj.

Nagycellák fűvelmélő!
A legújabb rendszerű berlini villamos

zsebtelefonok

(Azt is készílik) nagycellák részére kaphatók:
Nőmeti Már Nagyvárad, Alexandri (Teleki)-n. 15.
szám alatti lakásán, ahol azok bárki által kipróbál-
hatók naponta 2-6 óráig.

Kárpitos

munkákat a legszebb kivitelben ju-
tányos árban készít

Fényes Zsigmond

Regele Ferdinand (Rákóczi-ut 10. sz. Stern-palota.
Készítenek sereket állandóan raktáron.

Brillánst, platinát, törmelék aranyat és
ezüstöt magas árban veszek.

KOHN HENRIK ékszerész

Strada Avram Iancu (volt Kossuth Lajos-utca) 7. sz.

Stabilamentele
Românești Societate Anonima
Román Melocco Művek

R.-T. Oradea-Mare

Str. Seieusului (Szőlős-utca) 16. sz. alatt.

Telefonszám 11-38 Telefonszám 11-38

Gyárt:

szabadalmazott gépek-
kel cement csöveket,
kutgyűrűket, járdalapo-
kat, cement- és mo-
zaiklapokat, sírköveket
és sírszegélyeket, lép-
csöket és virágvázakát.

Vállal:

magas, mély és vízépít-
kezéseket, csatornázást,
burkoló munkát, hid és
átvezetők építését,
beton és vasbeton épít-
kezéseket és minden-
féle műkö munkát

**Kül- és belföldi cement és épít-
ési anyagok eladása kíváncsra
házhoz szállítva.**

Egy öltöny **800** Leiba
elkészítése **800** körül

Jobb munkát kap, mint a tőtérén. Minden e szak-
mába vágó munkákat a legolcsóbban készítik:

SCHREIER URI SZABO

Oradea-Mare, Str. Cogălniceanu (Várady Zs.-utca) 2

10 lei A 10 lei
SCHOTT
KOTTÁK

minden száma. — Kizáróan a Hege-
dus Hirlapiroda zeneműosztályában

10 lei kapható. 10 lei

Új és használt

kerékpárok
gummik

ezekhez mindentéle
részek legolcsóbbak

varrógép és
kerékpár
javító műhely.

H. Eisenberger

Plataf. Viteazul Nagypia-
tor 5 ujsplacocul szemben

MALOMÉPÍTŐ R.-T.

ORADEA-MARE

Feljavít átalakít **MALMOKAT**
a legteljesebb felelősség mellett. — Gyártja és raktáron
tartja az összes modern malomgépeket.

Tűz nem terjed házadban
„Minimax“ ha kéznél van

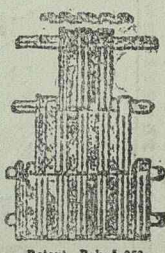

Az egész vi-
lágon eddig
3 millió ké-
szíték kelt
el. — 70.000
tűzet oltott
el már.

135 ember-
életet men-
tett meg a
biztos halál-
tól. Méhe-
tellen érté-
kü kincseket
a megsem-
misüléstől.

BUCURESTI, Bd. I. C. BRATIANU No. 3.

Különleges típusok minden egyes tüzesetre.

Patent „Bohn“ 253

Figyelem! Az építkezni szándékozó t. közönség fi-
gyelmét felhívjuk arra a körülményre, hogy „**Patent**
Bohn 253“ tetőcserepünk minőségre a
legjobb, kidolgozására nézve a legszebb
e nemű készítmények egyike a világon.

Mintát és ajánlatot díjtalanul Küldünk! — Képviselőket keresünk.

„BOHN“ gőz-tégla művek
Jombolia (Zsombolya, Banai)

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. e.: Lubinszky-együttes fellépte, gyermek-matiné, mérsékelt helyárakkal, kezdete 11 órakor.

Vasárnap d. u.: Limonádé ezredes, mérsékelt helyárakkal, kezdete 3 órakor.

Vasárnap d. u.: Lubinszky-együttes fellépte, mérsékelt helyárakkal, kezdete fél 6 órakor.

Vasárnap este: Román előadás.

Hétfő d. u.: Lubinszky-együttes fellépése, kezdete 3 órakor, mérsékelt helyárakkal.

Hétfő d. u.: Levendula, mérsékelt helyárakkal, kezdete 5 órakor.

Hétfő este: Pompadour, kezdete 8 és fél órakor, rendes helyárakkal.

Kedd: Cigánybáró, B) bérlet 104. szám.

Szerda: Mihályiné két lánya, ujdonság, először, bérleten kívül.

Csütörtök: Nincs előadás.

Péntek: Nincs előadás.

Sombat: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Kék postakocsi, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este: Cigány, bérleten kívül.

Hétfő d. u.: Lili báróné, mérsékelt helyárakkal.

Hétfő este: Hattyulovag, bérleten kívül.

Kedd d. u.: Aranymadár, mérsékelt helyárakkal.

Kedd este: Mihályiné két lánya, ujdonság második, B) bérlet 105. szám.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől meg lehet váltani a színház pénztárában.

— Husvét előadások. Ugy a vasárnapi, mint a hétfői napon föllépnek a Lubinszky-estiverek, akiknek ez lesz az utolsó állomása, mert a hétfői búcsuelőadás után már Amerikába mennek. A Lubinszky-együttest látni fogjuk husvét vasárnap d. u. 11 órakor kezdődő gyermekmatiné keretében, majd vasárnap délután fél 6 órai kezdettel egy a felnőtteknek és kisgyermeknek való műsorban és hétfő délután 3 órai kezdettel a búcsuelőadás műsorában minden alkalommal mérsékelt helyárakkal és változatos műsorral játszik a Lubinszky-együttes. Vasárnap délután 3 órakor a régen nem adott Limonádé ezredes operette lesz a színház műsorán mérsékelt helyárakkal, este román előadás lesz a színházban, hétfőn délután 5 órai kezdettel a Levendula operett és este fél 9 órai kezdettel a Pompadour lesz a színház műsorán bérleten kívül.

— Cigánybáró. Jókai és Strauss nagy sikerrel felújított Cigánybáró operettet kedden B) bérletben fogjuk ismét látni, melyben a társulat legjobb erői játszik a főszerepeket. A zenekart ez alkalommal Várdi karnagy vezényli. A címszerepet Tihanyi, a többi szerepeket Baksay, Biczó, Pogány, Borovszky, Misoga, Madas, Nagy Margit és Pantyus játszik.

— Mihályiné két lánya. Az idei szezonban egyik legjavulóbb vígjátéki ujdonsága lesz a színház műsorán szerdán este bérleten kívül és ez a Mihályiné két lánya, mely úgy Budapesten, mint Bécsben és most Erdély összes színházain nagy sikerrel teszi meg körútját. Nálunk a főszerepeit e nagyszerű vígjátéknak Jósika Mici, Pogány, Kertész Manó, Földes, Serr, Harsányi, Madas és Galambos játszik. A Mihályiné két lánya a jövő hét kedd este B) bérletben lesz másodikszor a színház műsorán.

— Román husvótheti színetek. Csütörtök, péntek és szombat nem lesznek előadások a színházban a román nagyhéti bérlet miatt. A színház pénztár azonban ezen napokon is a rendes pénztári órákon árusítja a hét összes előadásaira a jegyeket, úgy az estire, mint a délutániakra.

— Hattyulovag. A nagysikerű Hattyulovag hosszabb pihenés után részben új szereposztásban hétfő este bérleten kívül lesz a színház műsorán. A Hattyulovag fő szerepét, Lotit az alkalommal Biczó fogja játszani. A többi szerepeket Zilahy, Braun Anó, Fratta, Misoga, Madas és a kis Balla Sári játszik. Kedd este a Mihályiné két lánya vígjátékának lesz B) bérletben a második előadása. Ezekre az előadásokra is a jegyeket meg lehet váltani a pénztárnál.

NYILTÉR

Felhívás

Egyik ügyfelem a Bokros Menyhért tulajdonát képező „Fészek” vendéglőt megvásárolni óhajtja. Felkérem nevezett összes hitelezőt, hogy követelésüket irrodamba (Str. Avram Jancu 22.) 8 nap alatt jelentsék be, mert későbbi bejelentéseket nem veszek figyelembe.

Dr. G. Egy ügyvéd.

MOZI

— Apolló-mozgó. Az Apolló-mozi vasárnaptól, folyó hó 20-tól szerdáig folyó hó 23-ig egy állatfilmet ad, mely a maga nemében páratlanul áll a mozirodalom terén. A film 1500 méter hosszú, melynek keretében egy egész szerelmi történet játszódik le s végig csak állatok a szereplői. E film legnagyobb példáját nyújtja az állatok tanulmányosságának és szobrot emel az emberi türelemnek. Hosszu, három éven keresztül kísérleteztek e film rendezői a szereplőkkel, míg végre idomításuk oly tökéletes volt, hogy megörökíthetők voltak. És e kísérletezések mellett 47.000 méter nyersanyagot használtak el. A darab témája megfelel egy amerikai drámának, szerelem, eselszövény, lakodalom, gyilkosság, faszband, boxmetsch stb. stb., mind élénken leköti a szemlélők figyelmét s mindezeket állatok játszik végig. A film mindenütt a legnagyobb sikerrel ment, Párisban 200-szor adták négy héten keresztül, óriási siker mellett.

— Dorian-filmszínházban ma, vasárnap utoljára látható az „Amikor a fények kialusznak” című 6 felvonásos japán dráma. Ezt megelőzi egy legújabb „Ö” burleszk. Mindenki, aki ezt a műsort megnézi, a jeggyel kap egy sorsjegyet is és részt vesz a nagy husvét sorsolásban. Nyermény egy finom cukorral megtöltött selevem tojás. — Hétfőn látható először az „Eccé homo” című csodaszép film-misztéria.

Vadászgyerekek

javítását, jókarbantartását és barmlását, valamint vadászati elszármazások készítését és javítását szakszerűen eszközöl

Künstler

armurier — fegyverműves
Cuza Voda (Szászváry)-u. 89

Sütők és cukrászok figyelmébe!

Pesti sütőlapátok, prézli darálók, feladó gépek, teljes kemence felszerelések, dagasztógépek vasfelek, Diamelt, kenyérszámok, fagyaltgépek, fagyaltapparátok, 2—3-as henger, habverőgépek és mindenféle pék és cukrász felszerelések állandóan raktárról kapható

STEINER VICTOR

pék-mesternél, Oradea-Mare (Nagyvárad)

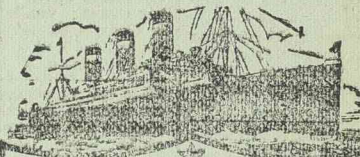
térium, melyet egy kacagtató Fattv vigjáték előz meg.

Husvétra!

olcsón beszerezhető harisnya, kényű, gyermekoknál, nyakkendő csipke szallag és még 1000 féle cikk

Szenszky Miklósnál

Sas-passage, Tarsolyal szemben.

Dijlalan tanácsok amerikai utasok számára

Közeledik az Egyesült Államok új bevándorlási kvóta megújítása. Aki utazni akar lépjen érintkezésbe az United States Lines-nál, az Egyesült Államok kormányhajójával amerikai főbőgő alatt.

Gyors felvilágosítás és információ díjtalanul.

UNITED STATES LINES

Vezetékvizület Románia részére
MERCUR BUCAREST, Calea Moşilor 51, TEMESVAR
Hunyadyassze 4, CZERNOWITZ, Liliénassze No. 15

Biskuit-berendezés

- 1 Queen-sajtó napi 500 kg. teljesítő képes-ségű
- 1 Keverő- és Knet-gép Herbst & Co. Halle
- 1 Malaxor 100 kg. terfogatu
- Transmissiók csavarokkal és szijakkal
- 2 pár tészta-henger 8 réti
- 1 Motor, Körtilg új 10, 12 P. S. benzín hajtásu

Felvilágosításokat ad 753

GLOBUS

Bukarest, Strada Sfântul Vineri No. 8.

A MENETJEGYIRODA

INGYEN VIZUMOZTATJA

AZ UTLEVELEKET

azoknak is, akik jegyet nem nála váltanak.

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 3 lei, vastag betűs 6 lei

Házasság

Középkorú özvegy több száz ezer lei vagyonnal férjhez menne 40 éven felüli jobb módú úriemberhez. Levelet „Hüség” jellegre a kiadóba kéri. 725

LAKÁS

Butorozott szoba intelligens fiatal embernek azonnal kiadó. Jelentkezés „Szolid 20” jelleg alatt a kiadóban. 681

Uzemhelyiséget keresek azonnali raktárral. Ajánlatot „Uzem” jellegre Hegedűs Hirtlapirodába. 654

Elegáns és egyszerű butorozott szobákat ajánlhatok. Telekv utcán elemi szobát azonnal kiadó. Házak, beköltözhető lakásokkal Balázsné Strada Nic. Iorga (Zöldia-ut.) 21. D. e. 9-1. Telefon 815. 714

Adnám vagy elcsereiném forgalmas utcában lévő traktornak alkalmas helyiséggel egy szobás konyhás lakásom. Ajánlatot „12345” jellegre a kiadóba kérék. 733

Lakást keres nőlen ember külön bejáratú központozó közel. Címek kérem Renesans divatruizletbe Reg. Ferd. (Rákóczi) ut 2. leendő. 735

Alkalmazás

Tanulókat jobb izraelita családok szombat megtartásával, fizetéssel, ellátással felveszek: Salomon, rezontó és esztergályos Str. Calea Victoria (Kolozsvári-utca) 53. 715

Elsőrangú német-magyar levelező, nagybank főtisztviselője, óras leve ezüst vállal. Szives megkereséseket „Elsőrangú” jellegre a Hegedűs Hirtlapirodába kéri. 621

Gazdatiszt, nőlen, izr. vallású, ki több éven át nagyobb gazdaságban volt alkalmazva, május 1-jeire állást keres. Cím a kiadóban. 722H

Középkorú jobb nő házfőzetőnek, anyahelyettesnek, beteg mellé menne, vidékre is. Levelet „Mindent elvisezek” jellegre kéri a kiadó vaitaiba. 713

Cseled leány kerestetik 2 személynél, 10 és nélkül. Ercekezi délelőtti. Saamonné, Strada Pascariului (Halász-ut.) 31. 711

Kifutó hu és tanuló felvettik Lengyel úri divatüzletben, Ferdinand király ut 5. 705H

Szobaasszonyt, aki megbízható, tisztességes fogad a Hotel Central, Josef Vulcan (Nagy Sándor-ut.) 4. 728

Arany ezüst gyémánt briliánsok, platina és zámot fognak magat árban beváltók. Örök ékszernek jutányos árban kaphatók, ugyanúgy mindenféle dísz tárgyak, szőnyegek, porcelánok és antik butorok bizományba elfogadok.

Weisz Lipót

Óras ékszerész és régiségkereskedő, Strada Avram Iancu Kossuth-utca 18. sz.

Doutsohes Mädchen sucht Siede als Stubenmädchen bis 1 Mai. Pavel-gasse 18. 731

Adán-vétel

Eladó városi határon korcsma 3 szobás lakás 60 lóra álló 150 ezer Lei. Félix-lúrdó mellett magánházzal villánál vendéglőnek is alkalmas 80 ezer Lei esetleg berbeadó. Weisz Gizi Nyomda-ut. 4. 37

Eladó egy új, három utcai szoba és melléképítményből álló modern magánház. Braun, Str. Aurel Vlaicu (Vámház-ut.) 61. 13

Eladó Szacsavay-utcan modern magánház, beköltözhető az egész 2 parkettás fürdőszobás lakással 200 ezer. Weisz Gizi Nyomda-utca 4. 38

Olcsón eladó 2 zongora, 1 gásg szék. Pecce-ut. 12. 716

Eladó Reg. Ferdinand (Rákóczi) uton tüzelt, házak Nagypiac-téren 2 emeletes ház mind beköltözhető van a város minden utcáján házak, szőlők, lakások, üzletek, gyárhelyiségek. Weisz Gizi Nyomda-ut. 4. 40

Zöld csempé és beépített teljesen új kád eladó. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut.) 30. Jobbra, Szász. 282H

Eladó ház sürgősen Str. Ladislau (Körös-ut.) 5 beköltözhető korcsma nagy lakással pince stb. olcsón. Weisz Gizi Nyomda-ut. 4. 39

Új topolya háló eladó Nemes műasztalosnál Str. Jermos 5. Templom-tér háta mögött. 695

Olcsón eladó k használt kapu, ajtók, ablakok. Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-utca) 10., építkezésnél. 717H

Eladó Str. Persecarului (Halász-ut.) 22. számú ház, 2 szoba azonnal elfoglalható. 697

Kazák eladók. Hazatérési megbízásokkal vállalkunk. Kétszobásot megveszünk. Magánépítmények, jutalékkal kielyezünk. Adás-vétel R. I. Parcul Traian 12. Ertesítés délután. 5

Bizományba elfogadok bármiylen lehenmet, porcelánokat, szőnyeget és képeket. Bouicvarului Regele Ferdinand (Rákóczi-ut.) 30. Jobbra, Szász. 64

Eladó házak, szőlők, földmunkák 60 ezer Leitől 4,000.000 Lei. Korcsma és hentesüzlet lakással, azonnal beköltözhető — 280,000. Lei. Ercekezi 10. m. d. u. 3 — J. G. St. Ladislau (Körös-ut.) 21. 633H

Gen. Holban (Szacsavay-utca) 26. sz. ház berendezett jömenetli szőnyegszőnyeggel, hozzá tartozó lakással, istállóval, nagy udvarral sürgősen eladó. Ercekezhelni ugyanott. 706

Kiadó perferian pincehelyiség felüli ágakkal, villanyvilágítással, kőcsi lejárattal 80 x 7 m. területtel. Raktárnak, gyárhelyiségnek különösen alkalmas. Mikussay ingatlanforgalmi ügynök (Strada Cazarmei 2.) Ottthon reggel este található. 704

Díla-rönkök, régi vágás, eladók. Str. Fúzes 41. alatt megtekinthető. 723H

Egy új zománczott hálószoba eladó. Str. Pecce-ut. 1. sz. 719H

Convocare

Firma Kirschner & Co s. a. din Oradea-Mare și va ține adunarea generală anuală în ziua de 26 Aprilie 1924 ora 3 d. m. în biroul societății despre rezultatul anului trecut. Raportul cenzorilor. Descarcarea consiliului de administrație și comitetului cenzorilor. Alegerea membrilor în consiliul de administrație și în comitetul cenzorilor. Eventuale propuneri. Oradea-Mare, la 12 Aprilie.

Consiliul de administrație.

IDEAL-PASTA

a legjobb cipőkrém

óriási 180 grammos dobozokban

1 doboz ára — — — 14 Lei

1 próba doboz — — — 4 Lei

MINDENÜTT KAPHATÓ.

Főelárusító: Stern Miklós bőrkereskedő Str. Avram Iancu 9.

Eladó ingatlanok

Magánház 3 szoba, fürdőszoba rögtön átadó. Kisebb szőlő két szobás lakással. Ház átvehető 65.000. Jó magánház öt szoba, fürdőszoba, pince. Körös-ut. ház 200.000. Ház korcsmával. Hatvan hold szántó. Ház réten (nem beköltözhető). Három telek olcsóért. Vidéken ház üzlettel. Ház három lakással olcsóért. Szép villa 5 lakással, 3 szoba elfoglalható. Ház nagy gyümölcsös 100.000. Sarok ház. Ház fűszer és korcsmával 50 év óta fennáll, 8 hold földdel, nagy kerttel (vidéken). Ház korcsmával 170.000. Ház Ferdinand-ut. 3 lakrészes, 5 szobás lakás elfoglalható 1,000.000. Ház 4 szobás lakással, elfoglalható, szép udvarral 650.000. Lóvásár-téren ház 200.000. Kettő ház 45 és 60 ezer. Kettő hold szőlő jó ház 200.000. Három hold szőlő szép villával (közel a városhoz) 200.000. Öt és fél hold szőlő két kisházzal (máshol beültetve) 180.000. Magánház három szobás 300.000. Két és fél hold szőlő házai, szép felszereléssel 300.000. Tanya 8 hold földdel, istállóval 150.000. Ház két lakásos csere-lakással elfoglalható 90.000. Ház (Körös mentén) egy hold földdel 130.000. Egy és egyenyed h. szántó és gyümölcsös 50.000. Ház két szobás lakással Ház kispiacon 4 szobás lakás elfoglalható 1,700.000. Két telek vasútnál. Háromszor hatvan hold szántó Ermelléken, Szalontán és Váradhoz közel Több kisebb-nagyobb házak és szőlők. Ercekezhetni

Tománénál

Nileg-sztelepen, d. u. 3-tól 6-ig Ladislau (Körös)-utca 21. szám.

Complett férfiszoba berendezés, 10 drb. eladó. — Bővebbet az irgalmasok gyógyszerárában. 600

Elegáns salon-garnitúra és hencser tizenegy darab eladó. Ercekezhetni lehet Bulv. Reg. Ferdinand 18. emelet jobb, d. u. 1—2 óra között. 724H

Sárga kontyos enklók karnári, filét csipke és motívok eladók. Renesans, madeira, ríchelelt csodaszépen készít Juhász. Str. Pecce 18. 732

Halálózás miatt Magyar-utca 11. számú ház nagyon olcsón eladó. Erdős, Reg. Ferd. 7. 718

Eladó egy cséplőgarnitúra teljes felszereléssel, Marsal cséplő, Suthleworth kazán, 8-as. Ercekezi özv. Lipcei Andornénál, Sz. nád, Jud. Sálai. 701

Egy hétégős bronz ebéd-olcsár és negyreszes valódi japán hűmész paraván japán falragasztó málával vagy anélkül eladó. Cím a kiadóban. 696

Magánház Főutca mellett, gyümölcsös kiskert, kétszoba, konyha, éléskamra, fűszekamra, villany, vízvezeték csatornázással 140.000 leirt kedvező fizetési feltétellel eladó. Str. Szároveszky 23/a. Emődi. 707H

Eladó kézimunka kelim-függöny 2 ablakra. Pável-ut. 18. 730

Hat lóerős, teljesen felszerelt gőzgépkazán eladó, olyan csövezett szecskavágyóval, melyel a cséplésnél a szalma is szecskázódik a csépléshez úgy, hogy szalma helyett szecskázódik a szalma egészben. Ára megállapodás szerint. Jósá Gyula, Ciula Incel u. p. Calota-Mare. Ugyanott 200 hold 30 éves lucenyőerdő is eladó. 703

Az agrár-törvényből kiolyog eladó egy 6 éves, 10 atmosféra m. állami lokomobil új tücsövekkel, 48 colos golyós, csapágyas cséplőszekrény fékkel ellátva, hegyes vidékre is alkalmas. Hother-téle szalma kázalozó és körfűrés teljes kizajszattal. — Ára 220.000 Lei. Turda Arnes (Aranyostorda), Friedel Bélánál. 702

Vásártér mellett vendéglő szállóhelylél átadó. Cím a kiadóban. 712

Egy jó alakított 8-as magánjáró cséplőgép amerikai való eladás miatt eladó. Szalonta, Arany János-utca 58. Dani Irén. 720

Közlömlék

Gépaurozást jól és olcsón készit Erdsteinel, Str. Cuza Voda (Szacsavay-ut.) 28 vagy Szároveszky-utca 11. sz.

Utlevél, bérlet és bármily igazolványhoz szükséges tényképek, Nagyvárad területén legolcsóbban, 20 leitől kezdve készitnek Zenker tényképszéznél, Str. I. C. Brătianu (Szaniszló-utca) 25. Felvételek este fél 8-ig.

Használjon virágai ápolásához Hary-féle „Flora” növény- és virág-tapot — minden gyógyszerárban és drogeriában kapható. Készit Hary gyógyszerész Cămpeni. 420

Fűsz és gouvre munkák rendkívül olcsó árban készitnek Str. Alexandri (Telekv-ut.) 122. kapuval szembe.

Egy másfél éves szürke, angol szőrű koca Szent Vincel Nogat — inféztből hétfőn délután 1—2 óra között elvezet. Nyomra vezető magas jutalmat kap. 726

Fehérnemű varroda, Str. Pavel 18, vállal szines férfi inget 2 gallérral 60 lei. Ieher férfi meg 50 lei, csipkés kombiné 30 lei. 729

Zongora hangolást és javítást elvállalok, hívásra vidékre is megyek. Előjegyezni lehet I. C. Brătianu (Szaniszló-utca) 24. szám. Szent László menedékház. O'hátmre küllöldi zeneiskola hangoló.

Házaspár vagy két fiatal ember lakást és kosztot azonnal kapnak. Str. Vlahuța (Szent János-utca) 82. 734

A Hary-féle valódi áfonya gyógybor minden gyógyszerárból beszerezhető. — Készit: Hary gyógyszerész Cămpeni. 419

Bulori

világos háló szoba és konyha butorok olcsón kaphatók. Mindenféle asztalosmunkát olcsón vállalok.

Száraz Miklós műasztalos Str. Ladislau (Körös-ut.) 48. szám.

Papírszalvéta

elsőrendű minőség amíg a készlet tart, kapható a Cartea Romaneascánál Dicsőszentmártonban 1000 drb.-ként 65 Leiért. Fürdő és vasuti vendéglősöknek nagy megtakarítás!

Feltalálók figyelmébe

Találványokat kidolgozok azoknak szabadalmazását kieszaközöm. Gép és elektrotechnikai konstrukciókat megvásárolok. Ercekezhetsékre szakszerű és díjtalan teivilágosítással szolgálók. Szigorú titoktartás.

Künstler, műszerész és elektrotechnikus. C. Voda (Szacsavay-ut.) 89.

Napi 150—200

leikeresleteszszert anélkül, hogy elhagyná foglalkozását. Hasznos, szép foglalkozás a városban és falun egyaránt. Irjon a következő címre Braila C. B. Cașuța Poșt. 31.